

ՀԱՐԱԹ ԱՊՐԻԼ 1 SAMEDI 1er AVRIL 1978

ՀԱՐԱԹ

H A R A T C H

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE OCCIDENTALE
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

Tel. : 770-86-60 — Fondé en 1925
C. C. P. Paris 15069-82 E 571027317 A R. C. PARIS

LE NUMERO 1,30 F

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ
Հ Ի Մ Ն Ա Գ Ի Ի Ր Հ Ա Ի Ա Ր Շ Մ Ի Ս Ա Գ Ե Ա Ն

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա Տար. 200 ֆ. Վեցամսայ 110 ֆ.
Արտասահման Տար. 230 ֆ. Հատը 1 ֆ. 30

53e ANNÉE — N° 14.088

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍԲԸ

Մոտի Խօսքեր

Կիրակի օր, Միլանոյի փոքրաթիւ հայ դպրոցը կը մեծարէ իր ամէնէն հին ու ամէնէն վաստակաւոր անդամներէն՝ Բժ. Երուանդ Արզումանեանը: Այս մեծարանքին առիթ տուած է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին գնահատական կոնդակը, որ արդար հատուցումն է այն անձնուէր գործունէութեան, զոր մեր սիրելի տղայները տարած է յիսուն տարիէ ի վեր:

« Յառաջ »-ի, այլ մանաւանդ աւելորդ հիմնադրին կապը այնքան մտերիմ եղած է Բժ. Երուանդ Արզումանեանի հետ, որ այսօր, մենք, միայն սրտի խօսքը կրնանք ըսել իրեն, հարազատէ հարազատ, մտերիմէ մտերիմ, այսինքն՝ սրտէ սիրտ:

Ով որ ճանչցած է Տոքթ. Արզումանեանը, զիտէ որ զինքը խորհրդանշող ամէնէն տեղին բառն է արդէն՝ սիրտը:

Գիտենք նաեւ որ ինք կը խորշի նման մեծարանքներէ, անճանկիտ իսկ կը զգայ, որ Հայրապետական կոնդակ մը կուզայ նուիրագործել իր ազգային անշահախնդիր գործունէութիւնը: Ինչ որ ըրած է ինք, ըրած է պարզապէս՝ որովհետեւ չէր կրնար չընել, այնքան բնական եղած է իրեն համար այդ ամբողջը, որ թերեւս չըմբռնէ նոյնիսկ թէ ինչու էրախտապարտ պէտք է ըլլալ իրեն:

Միլանոյի դպրոցը, զոր ճանչցանք հինէն, ինչպէս մեր բոլոր դպրոցները տարիներու ընթացքին այլափոխուած է: Ի՞նչքան դացած են, ուրիշներ եկած. բայց բարեբախտութիւն է, որ կա՛յ միշտ մեր սիրելի բժիշկ Արզումանեանը, որ իր անձով, իր գործով ու իր նկարագրով զինապիծ տուաւ այդ դպրոցին:

Աւելորդ է յիշել այն բոլոր ծառայութիւնները, զորս յիսուն տարիէ կատարած է այդ դպրոցին մէջ: Հաւանաբար կը բաւէ ըսել, որ երբ որեւէ երկրէ մէկը Միլանո պիտի երթար, կամ հոնկէ անցնէր, իրեն կը տրուէր մէկ հասցէ՝ Տոքթ. Երուանդ Արզումանեան, Վիա Քափելյարի, ինչպէս պիտի տրուէր Հայոց հիւպատոսի մը հասցէն:

Արդարեւ, յաճախ կը թողուր իր հիւանդները, երբ այդ «հիւպատոսարանին» դուռը կը բախէր Հայ մը, որ որեւէ բանի պէտք ունէր:

Պատիւ արժանաւորաց, մանաւանդ վարձքերնիւ կատար: Այս վերջին երկու բառերը, զորս Ամենայն Հայոց Վազգէն Ա. կը գործածէ իր կոնդակին մէջ, կը բաւեն արդէն իրենց խիստ բանաձեւումով, ըսելու համար ամէն բան:

×

Ինչ վերը, ըսինք թէ «Յառաջ» սրտի խօսքը ունէր միայն ընկելը իր սիրելի տղայներին: Եւ որովհետեւ սրտի խօսքեր են, չենք կրնար այս ուրախ առիթը, չընել նաեւ տխուր բաներ: Գիտենք որ, այսօր բացակայ մըն է, որ ամէնէն մեծ ուրախութիւնը պիտի ունենար ի տես տղայներին հանդէպ եղած այս գնահատանքին: Եւ զիտենք, որ Երուանդ Արզումանեանը, այսօր, քիչ մը աւելի քան միւս բոլոր օրերը, կը զգայ այդ բացակայութեան ծանրութիւնը: Սեպտեմբերի անձնամուտի այդ առաւօտէն ի վեր երբ կենդանի հրաժեշտ կ'առնէր Լիւսի Արզումանեանը, բժիշկը մտաւ ձեռով մը թեւակոտոր: Բայց աւ ուրախ պահուաւ, անոր հոգին (եթէ կայ հոգի...) պիտի հրճուի մեզի հետ ու իր ձայնը, հետուէն, շատ հետուէն, միանայ մեր ձայնին, ըսելու համար, պարզապէս, վարձքը կատար, Երուանդ:

«ՅԱՌԱՋ»

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՌՇԷ, Սեկի, Ֆապը յաջորդաբար ընդունուեցան էլիզէ առջի օր: Ինչպէս ըրած էր Միլթերան, Մառչէ ալ դուրս ելած ատենը նախապէս պատրաստուած դեկոյց մը կարգաց, ուր կը պարզէր թէ ի՞նչ ըսած է Նախագահ Ժիւզարի: ՀամայնաՎար պարագլուխը յայտնեց թէ թարգմանն եղած է միլիոնաւոր աշխատուորներու, թուած է նախապատուութիւն ունեցող հարցերը եւ ընկերային անհաւասարութիւնները զորս կառավարութիւնը պէտք է լուծէ: Սեկի տրամադիր է բանակցելու բայց բաւական անդիջող կը թուի իր պահանջներուն մէջ: Խնդիրն այն է, որ ընդհանրապէս ծանօթ է թէ ամէն ոք ի՞նչ ըսած է Ժիւզարի, բայց ծանօթ չէ թէ ի՞նչ պատասխանած է Նախագահը:

ՊԱՌԻ կառավարութիւնը Նախարարաց արտակարգ նիստ մը գումարեց Ուրբաթ եւ իր հրաժարականը տուաւ: Գաղտնիք չի թուիր այլեւս որ դալ շարժու կրկին Պառն է որ Նախարարացեալ պիտի նշանակուի:

ԱՆԳԱՐԱ Ժամանեց անակնկալօրէն ամերիկեան պատուիրակութիւն մը գլխաւորութեամբ Քրիսթոֆըրի, որ անձնական նամակ մըն ալ բերած է Էճէվիտի Գարթըրէն: Ծանօթ է որ Թուրքիոյ վարչապետը տրամադրութիւն յայտնած էր քաղաքականութիւն փոխելու եթէ Ուաշինգթոնը զինարդեւ չվերցնէր: Արտաքին նախարարն ալ, առջի օր Պրիւսէի մէջ պելժ Արտաքին նախարարին դիմած էր որպէսզի այս վերջինը թրքական տեսակէտները պարզէ Ամերիկացիներուն: Պելժ նախարարը Էճէվիտի հետ ալ հանդիպում ունեցած է:

ԻՍՐԱԵԼԻ Պաշտպանութեան նախարար՝ Զօր Վայցմանի եւ նախագահ Սաաթի հանդիպումը, Գահիրէի մէջ ձախողութիւն մը կը նկատուի:

« ՀԱՅԿ. ԴԻՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ »

Այս խորագրին տակ, Ուրբաթ (Մարտ 31) օրուան Լիպիթաւիոն օրաթերթը ամբողջ էջ մը նուիրած է Հայերուն: Նախ հակիրճ կերպով կը տրուի Հայոց պատմութիւնը, ապա կը շեշտուի թէ «Հայկ. դիմադրութիւնը» ընդդիմադիր ամէնէն հին շարժումն է Խորհ. Միութեան մէջ (1966) բայց նաեւ ամէնէն կողմացածը: Թերթը կը հրատարակէ նաեւ երկու փաստաթուղթեր զորս Ֆրանսուէի դասատու մը (որ Երեւան դացեր է դաս տալու) հետը բերած է: Այս Ֆրանսուէիին մասին, Ֆրանսուազ Օիլթի, առաջին արտայայտողներէն մին եղած էր Լոնտոնի Օպորթիւրը (Յունուար 8 եւ «Յառաջ»՝ Յունուար 14-15): Այս փաստաթուղթերուն մէջ կը խօսուի սպանութեան մը մասին, Երեւանի բանտին մէջ եւ ուսուցման քաղաքականութեան մասին: Ամէն օր Հայ դպրոց մը կը գոցուի եւ ուսուցարար մը կը բացուի:

Կ Ո Ն Դ Ա Կ

ՎԱԶԳԷՆ ԾԱՌԱՅ ՅԻՄՈՒՄԻ ԲՐԻՍՏՈՍԻ, ՈՂՈՐՄՈՒԹԱՄԲԵ ԱՍՏՈՒԾՈՑ ԵՒ ԿԱՄՈՂԻԿՈՍ ԱՄՆԱՅԵՆ ՀԱՅՈՑ, ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԿ ՀԱՄԱԶԳԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱԹՈՌՈՑ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԱՌԱԲԵԼԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՍՐԲՈՑ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

ՄԵԾԱՅԱՐԳ ՏՈՔԹ. ԵՐՈՒԱՆԻ ԱՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆԻՆ
Բրիտանուաւանդ սիրայ ողբոյն եւ օրհնութիւն հայրապետական ՄԻԱՆՕ

Մեզի համար հոգեկան անխոխարիներ ըլլալ ընդհանրութիւն է որ Հայ սփիւռքի տարածքի վրայ գրեթէ ամենուր մեր հազարաւոր գաւազներու ծոցին մէջ կը գտնուին բացառիկ անձնաւորութիւններ, որոնք հարազատօրէն հայկական գիտակցութեամբ ու անձնուէր գործունէութեամբ, մեծապէս կը ստատեն մեր պանդուխտ ժողովուրդի հոգեւոր ու ազգային կեանքի անաղարտ պահպանման ու գոյատեւման:

Դուք, շատ յարգելի տիար, արժանաւորապէս կը պատկանիք մեր ժողովուրդի ընտրեալներու այդ հոյնին, երկար, շատ երկար տարիներու Ձեր անսակարկ ու փմաստուն գործունէութեամբ, Միլանոյի Հայ Համայնքի եւ Իտալիոյ մէջ:

Այժմ, Մենք շատ ուրախ ենք, որ հաւանակ տարիներու ծանր բեռին, զուգ կը շարունակէք հաստատ ու արթուն մնալ Ձեր առաքելութեան ճամբուն վրայ, միշտ հաւատարիմ մեր վերածնած ազգի եւ Մայր երկրի հիմնական ու տեւական շահերուն, միշտ հաւատարիմ մեր սրբութեան սրբոց՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին:

Վարձքերնիւ կատար, սիրելի Տոքթօր: Թող բարին Աստուած Ձեզի շնորհէ տակաւին երկար տարիներ, խաղաղ ու արեւոտ օրերով օծուն, միշտ չըջապատուած իտալահայ մեր գաւազներուն սիրովը եւ ջերմ գորգուբանքովը:

Սուրբ էջմիածնէն եւ Մեր սրտէն, Մեր գնահատանքը, Մեր յարգանքը, Մեր օրհնութիւնը, զոր Ձեզի կ'առաքենք կարօտով եւ անխառն սիրով սոյն հայրապետական կոնդակով, զոր Ձեզի կ'ուղարկենք ձեռամբ ձեր հոգեւոր հովիւ, արժանապատիւ Տ. Սարգիս քահանայ Սարգիսեանի:

«Ողջ լինուք զօրացեալ սուրբ հոգով եւ յաւէտ օրհնեալ ի Տեառնէ եւ ի Մէնջ»:

ՎԱԶԳԷՆ Ա. ԿԱՄՈՂԻԿՈՍ ԱՄՆԱՅԵՆ ՀԱՅՈՑ

Տուաւ կոնդակս ի 25 Փետրուարի 1978 Փրկչեան ամի եւ ի տումարիս Հայոց ՌՆԻԷ ի մայրավանս սրբոյ էջմիածնի հմբ. 810

ԻՏԱԼԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՆԻ

Մայսս Միսիկեակի

ՑՈՒՑԱԶԱՆՆԵՐԸ

Միլանի հայ գաղութին շատ լաւ ծանօթ եւ այլ շքանակներու մէջ Հանրա - ծանօթ նկարչուհի՝ Մայսս Միսիկեակի...

Ցուցահանդէսի բացումը տեղի ունեցաւ ընդհանուր հիւսիսով եւ հարգանքով շնորհակալութեամբ...

Կիւնովապոլիսի իրաւունքները Մ. Միսիկեակին ունեցած է բազմաթիւ յաջողութիւններ...

ԳՆԱԳՆՆԵՐ

Պարզաստոր նոր կամար մը կը ստեղծուի՝ ուր թուրքերու ու նուրբերու կ'ըլլան...

ԿՍՐՈ ՍԱՐԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԽՕՍԷՔ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼԵՌՆԵՐ

Պատկերը փոխուեց իսկոյն: Հեղինէի սեղանը ԽՕՍԷՔ աղան է՝ թուրք յոսքերով, երկար, հուփու ընդունակներով...

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն

ՀԱՅ - ԻՐԱՆԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐՈՐ ԵՒ ԻՐԱՆԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐՈՐ ԵՒ ԻՐԱՆԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐՈՐ...

Ներքո, թէ՛ ներքոյն կը թէ՛ արդեւնք - ներքո, ինչպէս որ պէտք է ըլլայ իւրաքանչիւր արուեստագէտի...

զործունէութեան աշխուժացման: Տար տարի առաջ Երեւանի մէջ ստեղծուեցաւ խորհրդային - իրանական ընկերութեան...

«Երկու ափերը» հինը եւ նորը, պայծառը այս երկուքին միջեւ, որ զիրենք կը գտնէ հոսուն, վաղը փոքր դեռ մը...

ՇՄԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՀԱՅԿ. ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՄԱՍԻՆ

Օ

Մարտ 23ին եւ 25ին, Փարիզի Փալէ տը Շայշի մէջ տեղի ունեցաւ դասախօսութիւն մը...

Շուրջ մէկուկէս ժամ տեւող դասախօսութեան ընթացքին Միսիկեակին համարուող ակնարկ մը նետեց Ֆրանսիայ - Հայկական դարաւոր կապերու վրայ...

Միսիկեակի յաջողութիւնները

Միսիկեակին յաջողութիւնները սրահը լեցուած հասարակութեան աչքերուն առջեւ պարզեցին Հայաստանի պատմական եւ արուեստի յաջողութիւնները...

ՇԻՉ. ԹԻՊԱԿԻՑ

Հաջի Բարսեղը բիճ է, խորամանկ... Խորէն աղան բաժակը զարկեց յատա - կին, Զարդուածը մէկ անգամ էլ Զարկեց կրօնկով:

Մեր խաչը խաւարեց այդ թղթի տակ:

Մեր խաչը մեռաւ... Կապայի կոճակները մերկով եկաւ Մարգարիտը: «Մի երեխայ էլ աւելա - ցաւ, - մտածեց Ներսէս Զավուչը: - Ինչո՞ւ են այս մարդիկ երեխայ դառնում վտանգի ժամանակ»:

բորը, դժուար թէ Ներսէսը խօսեց կարծես ինքն իրեն: Անմիտներ են նրանք, ովքեր հաւատարմով քաղցրալեզու հրէշին՝ իրենց նետում են նրա բերանը: Միսիկեակի մեռաւ: Մի թէ՛ հէնց այդպէս՝ ոչխարի տխրա - րութեամբ բոլորը պիտի մեռնեն: Խորէն աղան ձեռքերը փշրեց, մատները ճարձատեցին խուր: Մարգարիտը օղի ու տանձի շիւր բերեց, ոտքը կախ գցեց՝ յոյսով, թէ մի բան կը կուտի սոցամարդ - կանց խորհրդաւոր զրոյցից: Բայց ամուսինը ձեռքով շտապեցրեց, որ Հեռանայ: Օղին ոչ թէ այրեց, այլ սառը հալոց - քով լցրեց գիւղապետի մարմինը: Բայց օղի է, ձայնին կորով տուեց: - Խուր է, միներաշի: Կէսն ասում են, կէսը կուտ տալին: Չպատեց պատասխանի, բարձր կանչեց Փափաղին: Միսիկեակի ուղարկելու: Պատը - դամբից կինը յայտնեց, թէ Փափաղը մի փոքր առաջ մեկնել է Չեզելտ: Դա աւելի բարկացրեց Խորէն աղային: Նրա ձայնը դարձաւ որոտմունք: - Աշակերտի՛ւ նայիր: Առանց ինձնից իրաւունք ստանալու է գնացել, ես քո խաչը անիծեմ... - Աչքերը արիւնոտ - ուեցին: - Չլինե՞լ հայրն է կանչել, որ իր բարեկամ գալմազամի միջոցով որդուն փրկի գինուորութիւնից: Հա՞, հա՞:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԷ. — Ճառագես ընտանիքները իրենց խորին շնորհակալությունները կը յայտենք բոլոր անոնց որոնք ծաղկեպսակով, փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով, անձամբ, մամուլով թէ նամակով ցուցանելու յարակցությունները:

ԳԱՌՆԻԿ ՃԱՌԱՅԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Սէնթ Էթիէնէն Տէր և Տիկին Արամ Սալաուրեան փոխան ծաղկեպսակի 100 Քր. կը նուիրեն «Յառաջ» թերթուած ման, Տիկին Փառանձեմ կիրքիքեանի մահուան առթիւ և իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտենք հանգուցեալի ցաւակներուն և ընտանեկան պարագաներուն:

X

Տէր և Տիկին Մերուժան Վարդեան (Գերմանիա) կը նուիրեն 150 Քր. ի նըպաստ Հայ Կարմիր Ուռի օգտփոխութեան կայանի նոր շէնքի շինութեան Փոնտին, իրենց եղբոր Արամ Վարդեանի մահուան տխուր առթիւ:

Ճ Ա Շ

Փարիզի Հաճնոյ Հայր Միութեան տարեկան հացկերոյթը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 9, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1:30ին ճաշարան Օփերա - Լաֆայէթի մէջ, 80 Ռ. Լաֆայէթ, Փարիզ 9րդ: Ճաշարանը 35 Քրանք:

Imprimé sur les Presses DU JOURNAL «HARATCH» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris Commission Paritaire : N° 55935

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Ա.Մ.Ֆորդի մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը այս Զորեք - շաբթի, Ապրիլ 4, ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԻՆՏԵՆՍԻ Ս. ՍԱՀԱԿ-ՄԵՐՈՊ ՄԱՅՐ ԵՎԵՆԵՑԻ

ՍԱՀԱԿ - ՄԵՐՈՊ ԳՊՐԱՅ ԴԱՍ ԵՐԳՉԱՆՈՒՄԲ

Արձանագրութիւնները կը շարունակուին Սահակ - Մերոպ դպրաց դաստանգամներուն 9-15 տարեկան երկսեռ փոքրերու և պատանիներու:

Արձանագրութիւնները կը կատարուին Ս. Սահակ - Մերոպ Մայր եկեղեցւոյ քարտուղարութեան մօտ ամէն օր ժամը 9-17: Երգչախումբի ղեկավարն է Ուռիկ Երմազեան, նոյնիքն Սահակ - Մերոպ քառաման երգչախումբի:

ԱՂՔԱՏԱՆՆԱՄ

ՀՐԱԽԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ ԵՒ ԿՈՉ ԹԵԿՆԱԾՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի Հայ Աղքատախնամ Ընկերակցութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Հինգշաբթի Ապրիլ 27, ժամը 20:30ին, վարչութեան կեդրոնատեղին՝ 77 Ռ. Լաֆայէթ, Փարիզ 9րդ:

Բարեփոխեալ կանոնագրին թիւ 5 յօդուածին համաձայն, վարչութեան կէսը (ուժ անդամ), նորոգելի ըլլալով, Ընկերակցութիւնը կոչ կ'ընէ անոնց, որոնք կը փափաքին մասնակցիլ վարչութեան:

Թեկնածութեան պայմանն է Հայ Աղքատախնամ Ընկերակցութեան անդամ ըլլալ:

Թեկնածուները պարտին Ընկերակցութեան գրասենեակը դիմել գրաւոր, ամէնէն ուշը մինչև Ապրիլ 12:

EXPOSITION Carzou — HUILES — AQUARELLES — SCULPTURES Avenue Louise 62 A. BRUXELLES Tous les jours sauf Dimanche-Lundi 11 h. - 12 h. 30 et 14 h. - 18 h. 30 jusqu'au 8 Avril.

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ

ՍԷՆ ՌԱՖԱԵԼԻ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏԱՆ

Մարտի 11 Կապ. Ուշը իր չորս մասնաճիւղերով կազմակերպած է այցելութիւն մը Սէն-Ռաֆայէլ, Շաբաթ, Ապրիլ 8: Կը մասնակցի Գոչարի նուազախումբը: Արձանագրուիլ Մշակոյթի Տունը՝ 12-14 Ռ. Սէն-Պաղի և չորս միւս մասնաճիւղերուն մօտ:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Յակորեան Ռազոտի կը փնտռէ իր հայրը՝ Աշոտ Կարապետի Յակորեան կամ Պապոյեանը, որ ծնած է 1907ին Ալեքսանդրապոլ (Լենինական): 1941ի Յունիսին մեկնած է ռազմաճակատ և իր հարազատներուն հետ կապ հաստատած է մինչև 1943:

Աշոտ Կարապետի Յակորեան կամ Պապոյեանի հարազատներն են. — Պապոյեան Թադուս՝ մայրը, Պապոյեան Կարապետ՝ հայրը, Յակորեան Թադուս՝ եղբայրը:

Քոյրերը՝ Մարգրիտ — Ռոզա: Պապոյեան Բարդիկ (կինը): Զաւակները՝ Ռազմիկ, Ռիմա և Թադուհի:

Վերոյիշեալ անձը ճանչցողներէն կը խնդրուի իր հասցէն ուղարկել կամ կապ հաստատել Մարտի 11 եկեղեցւոյ քարտուղարութեան հետ (339 Ալբըիւ Փրասո):

ՎԱՂԸ՝

«ՅԱՌԱՉ

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍ.

Ինչպէս ամէն ամսուան առաջին կիրակին, վաղը ըստ կը տեսնէ «Յառաջ Միտք և Արուեստ»-ի նոր թիւը, որու թովան զակութիւնն է. — Մշակոյթ և գերմանացի (Ուռիկ Թիւրքեան):

Նկարչութեան արդիականութիւնն առայժմը, գերբարպաշտութիւնը, վերացապաշտութիւնը (Զարեհ Մուրաֆեան):

Թարգմանութիւններ Զարեհեցի և քերթուածներ (նոր անուններ Հայաստանի և Շ. Մանյեան):

ՄԻԱՄԱՆԹՈ

ՀԱՐԻՐԱՄԵԱԿ

Միամանթոյի ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ Տէսիին Հայ Մշակոյթի Տունը և Հ. Յ. Դ. Նոր Մերուժի Միամանթոյի կազմակերպած են

ՄԻԱՄԱՆԹՈ ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԸ Շաբաթ, Ապրիլ 8, ժամը 20:30ին սկսելու Տէսիին Հայ Մշակոյթի Տունը՝ 15 «Ապրիլ 24, 1915» փողոց:

Կը մասնակցի ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՈԼԱՏԵԱՆ Զանազան արտասանութիւններ:

A VENDRE

à VILLEJUIF

2 maisons sur même terrain de 5 pièces chacune avec cuisine, bains, tout confort; l'une avec garage, l'autre à usage commercial.

POUR RENDEZ-VOUS:

TEL.: 677-15-29

Alimentation Orientale et Traiteur

ԵՐԵՒԱՆ

Ճաշարանը ձեր տրամադրութեան տակ կը ընէ նաեւ արեւելեան լաւագոյն ապրանքներու իր նպարավաճառատունը, ուր պիտի գտնէք նաեւ ԵՐԵՒԱՆ ճաշարանի խնամուած ճաշերը, զորս կընաք տուն տանիլ ինչպէս՝ քարամս տերեւի լիցք, սմբուկ, անթակ լուրիա (փլափ), ձկնակակնի լիցք (միտիա)

MEME DIRECTION ET MEME CUISINE QUE LE RESTAURANT

EREVAN

5, RUE DE L'ECHIQUIER PARIS 10e

(Métro: Strasbourg St. Denis)

Voyages en ARMENIE

EREVAN

ET EXTENSIONS A MOSCOU ET TBILISI ET LENINGRAD

DEPARTS CHAQUE MOIS:

11 jours — 13 jours et 15 jours

A partir de 2680 Fr. comprenant le séjour en hôtel de 1ère catégorie, en pension complète, le transport aérien, les excursions et la visite des villes

Demandez le programme détaillé à des spécialistes sur les voyages en Arménie depuis plus de 12 ans.

N'hésitez pas à nous consulter.

A PARIS

agence mondotours

2, Rue de Sèze 75009 Paris Tél.: 073.30.64 073.32.64 266.50.12

M. BAGHDASSARIAN LEVON

A LYON

sevan voyages

50, Cours de la Liberté 69003 Lyon Tél.: 60.13.66

M. SARKISSIAN VAROUJAN

PAQUES à JERUSALEM

du 29 Avril au 6 Mai 1978

- Excursions et visite de JERUSALEM - GALILEE (NAZARETH, TIBERIADE, HAIFA, ST-JEAN D'ACRE, CESAREE, CAPHARNAUM) - Réception par le Patriarcat Arménien de JERUSALEM - Messe de PAQUES en la Cathédrale arménienne de JERUSALEM - Rencontre avec la communauté arménienne de JERUSALEM

et bien sûr l'animation de: MARTEN YORGANTZ

Dans un répertoire de chansons arméniennes et internationales.

Voyage Culturel en Arménie

Nouvelle formule:

en plus des excursions classiques (ETCHMIADZINE, SARDARABAD, GARNI, KEGHART) et...

Découverte des provinces nord de l'ARMENIE: KIROVAGAN, HAGHPAT, SANAHIN, ODZOUN, etc...

et trois jours à TBILISSI, ancienne capitale intellectuelle arménienne

calendrier des départs

Table with 2 columns: Date and Departure. Rows include 08 AVRIL, 17 JUIN, 13 JUILLET, 05 AOUT, 21 AOUT, 02 SEPTEMBRE, 16 SEPTEMBRE, 30 SEPTEMBRE, 28 OCTOBRE, 23 DECEMBRE.

Pour les prix et renseignements s'adresser à:

OPTIMA Tours

Sonia Coumryantz

6, Rue des Halles (2ème étage) — 75001 Paris — Métro Châtelet Tél.: 236-03-65 — 236-03-66 — 236-03-67 (licence A 946)

A LYON

MAGUY KALOUSTIAN

OPERATOIRS, 45 Rue Edouard Herriot, 69002 Lyon, Tél.: 42-10-24

COURRIER

PARIS, le 27 Février 1978

Madame la Directrice,

Au mois d'Octobre dernier nous avons présenté à votre journal une plaquette consacrée à « Quelques poèmes et pensées de Sayat Nova », réalisée par les Editions Astrid.

La plaquette était d'un volume fort modeste, fruit d'un travail de traduction, artisanal et non d'usine, en même temps que premier essai d'un jeune éditeur au service de la culture arménienne.

Elle était conçue de façon à donner au public français et arménien d'aujourd'hui une idée, certes bien incomplète, du cadre de vie, de la biographie et des œuvres de l'illustre aachough du XVIIIe siècle.

Les traductions étaient exécutées avec le souci constant et scrupuleux de transmettre aussi fidèlement que possible le contenu des œuvres de Sayat Nova, à partir du recueil édité par les soins des Editions d'Etat de la R. S. S. d'Arménie sous la direction de Morous Asratian.

La langue populaire et dialectale à la fois dans laquelle étaient présentées dans cette édition les poèmes de l'aachough posait des difficultés de traductions quasi insurmontables que vous n'avez pas de peine à imaginer.

Or nous avons constaté que la plaquette « Sayat Nova » n'a même pas été gratifiée, ce qui est d'usage, d'une mention signalant sa réception par votre journal, et que le 4 Décembre 1977 le No 14001 de votre journal publiait un placard paraphé B. K. présentant l'ouvrage édité par nous dans une rédaction douteuse et en termes ambigus qui ne pouvaient que désinformer et désorienter vos lecteurs.

Nous estimons indispensable, ce jour, de vous communiquer notre opinion sur ce regrettable comportement.

Le signataire de ce placard n'avait en fait ni exprimé une critique utile, ce qui aurait été accueilli avec satisfaction, ni même émis la moindre opinion sur la qualité des traductions.

Ayant conclu qu'une telle présentation manquait totalement d'objectivité, nous n'avons pas, à l'époque, cru utile d'y réagir.

Votre silence sur cette présentation péjorative nous est resté incompréhensible. Malgré cela, nous n'avons émis aucune protestation, tout en pensant néanmoins qu'il s'agissait d'une déviation regrettable dans la ligne de votre journal, considéré comme un organe voué depuis sa fondation à la défense de la langue et de la culture arméniennes dans la Diaspora.

Sans rancœur donc, nous voudrions vous informer qu'avec les modestes moyens dont nous disposons, nous continuerons la diffusion de la littérature arménienne traduite avec le même amour et le même souci de maintenir l'authenticité de contenu et de forme des œuvres traitées.

Ainsi, nous vous adressons ce jour même un exemplaire du périodique « Cultures arméniennes », dont le premier numéro est consacré à la traduction originale de quelques poèmes de TCHARENTZ, la plupart des poèmes présentés étant traduits pour la première fois.

Nous pensons qu'il vous sera agréable de prendre connaissance du contenu de ce « Cahier » et vous prions de croire, Madame la Directrice, en nos sentiments respectueux.

M. ARSENIAN
traducteur

J. C. KEBABDJIAN
éditeur

NDLR. — Que dire d'une telle lettre? Répéter une fois encore, qu'en France surtout, il est inadmissible de faire montre d'une telle mentalité? Ce qui était dit dans le No du 4 décembre de « Haratch Arts et Lettres » était si clair et net, que seule une mauvaise foi peut y déceler « une rédaction douteuse et des termes ambigus ». Il était, par ailleurs, souligné, qu'il est difficile de traduire Sayat-Nova et un échantillon était offert au lecteur, le laissant juge. Il est fort appréciable et digne d'encouragement, que des jeunes Arméniens « servent la culture arménienne » sous réserve qu'ils acceptent cette vérité première : quiconque se lance dans la vie publique ou s'expose au public doit admettre les critiques, voire les préférer. : S'il est allergique, il reste chez lui. Par contre, si, à priori, il n'aspire qu'aux éloges, il ne pourra ni progresser, ni perfectionner son œuvre. Il est nécessaire d'être toujours mécontent de son travail et de chercher à le parfaire. L'art de la traduction est très complexe et demande aussi un sens profond de responsabilité. Depuis plus de 300 ans, des plumes qui font autorité, traduisent Shakespeare, s'exposant aux foudres de la critique et tout n'est pas encore dit. Aussi quand quelqu'un se lance dans une telle entreprise, il se doit de commencer par l'alpha et non l'omega (A la fin des fins, qu'on ne nous oblige pas à être reconnaissants aux autorités soviétiques, d'avoir emprisonné Paradjanov, donnant ainsi l'occasion à la jeunesse arménienne de découvrir Sayat-Nova!).

Nous répétons : la traduction est un art complexe. La poésie encore plus que la prose. La bonne volonté ne suffit pas. Ce n'est guère le travail de tout le monde et la nouvelle plaquette des Editions Astrid consacrée à Tcharentz, n'infirme pas notre impression première.

Et pour illustrer tout cela, nous donnons dans ce même numéro quatre traductions (il y en a d'autres) différentes du célèbre poème de Tcharentz « Arménie » pour permettre à chacun de se faire une opinion.

Nous n'en dirons pas plus, trop c'est trop et nous ne répondrons pas aux appréciations portées sur « Haratch », afin surtout de nous éviter, de tomber aussi dans le ridicule. Il est temps pour nous de mettre le point final.

P. S. Mais non, il semble que nous ne puissions mettre le point final car nous avons reçu une nouvelle lettre des Ed. Astrid (MM. Arsenian et Kebabdjian) nous mettant en garde contre la publication de leur première lettre « dont le caractère est exclusivement d'ordre privé » (en quoi SVP?) « de plus » ajoutent-ils « nous estimons non souhaitable de porter à la connaissance du public une question qui ne concerne que vous-même et votre rédaction, car nous sommes convaincus qu'une telle publication ne peut servir les intérêts de votre journal auxquels il n'a pas été dans nos intentions de porter atteinte ».

Nous ne comprenons absolument pas les motivations de ce revirement.

Quand on a mis plus de deux mois (du 4 décembre au 27 février) pour écrire une lettre à la rédaction d'un journal, nous pensons qu'on a eu le temps d'y réfléchir et d'assumer les responsabilités des conséquences. Cette lettre n'a aucun caractère confidentiel, bien au contraire. Mais qu'on ne nous dise surtout pas que cette publication « ne peut servir les intérêts de votre journal ». Permettez-nous, Messieurs, d'en être seuls juges.

Քամարդիի, Չարենցի եւ կամ Նարեկացիի նուիրուած սողերու կողքին երեւցած են յօդուածներ՝ Փրանսական ու ամերիկեան մշակոյթի մեծերուն մասին, Գրնոյի եւ Մըրուինի գրականութեան շուրջ, եւ այլն: Սակայն նոյնիսկ երբ «Միտք եւ Արուեստ» ու «մշակոյթ» անուանումներու նեղ «հայկական» հորիզոնները ընդլայնուած են այս էջերուն մէջ՝ Ֆիլմի, Թատրոնի, նըկարչութեան ընդգծումով, դեռ չէ ըսուած, ու կը կարծեմ որ եկած է ժամանակը ըսելու, որ՝ նախ, մշակոյթը իր մէջ կը պարփակէ մտքի բոլոր արտադրութիւնները, բանաստեղծութիւնէն մինչեւ գիտութիւն, եւ երկրորդ՝ որ հաւասար է գերմշակոյթ մը որ բոլոր «ազգային» մշակոյթներուն կուսայ «էքսիբիային» կամ «գաւառական» դեր:

Չարենցիի անտեսելի, փքոցով կ'ուռեցնէին իրենց արտայայտածը: Սակայն չափազանցութիւն եւ սխալ նոյն բանը չեն, ու ըսածս սխալ չէ: Գոնէ այդ յաւակնութիւնը ունի մ:

Փրանսան, անշուշտ, սփիւռք չէ, եւ ուրեմն ունի հսկայ առաւելութիւններ, Սփիւռք եղող հայ էթնիք խմբաւորումներու դէմ յանդիման:

Ուրեմն՝ վայրկեան մը ուրիշ տեսանկիւնէ քննենք ինչիւրը: Առնենք Սորս հայաստանը՝ յարաբերաբար Սորս: Միութեան:

Սորսը գալիս Հայաստանը ունի հողային հիմք, ժողովուրդ, ազգ. նոյնիսկ պետութեան նմանող բան մը, ու ամէն հայ կը հրճուի այն մտածումով, որ ինչ որ ալ պատահի հիւժած Սփիւռքին՝ Հայաստանը պիտի տեսէ: Աճապարեմ ըսելու, որ ես ալ... իրատեսի վայել սկեպտիկիզմով նոյն բանին կը հաւատամ:

Սակայն չեմ կրնար չնշմարել ու չարձանագրել այստեղ՝ սա կէտերը, — հայ գրագէտը, Սորս: Հայաստանին մէջ, ապահով է: Նիւթապէս լաւ է, եւ՝ աւելի կարեւորը՝ ունի իր իսկ գրած լեզուն կարգացող լայն հասարակութիւն մը: Բայց այս երկու կէտերէն անդին, ա՛ն ալ էթնիք գրագէտ մըն է՝ որ կը բանի գերմշակոյթի մը մէջ:

Նախ, Հայաստանը ուսական մշակոյթի — ո՛չ թէ միայն քաղաքական ճշմունքներու — տեսական ազդեցութեան տակ է: Այդ ուսական մշակոյթը, իր կարգին, իր իսկ սփիւռքին հետ ունի գաղտնի բայց զորաւոր յարաբերութիւններ:

Եթէ այսօր կան հինգ մեծ ուսուցիչներ, անոնցմէ երկուքը գոնէ կ'ապրին վտարանդի, նոր «Սփիւռք»ի մը մէջ, երկուքը Մոսկուայի մէջ, իսկ մէկ հատը, հաւանաբար... Պարաճանովի խուցին քովի խուցը, ներքին սփիւռքին մէջ:

Կայ, ուրեմն, շատ բարդ դրոյթ մը՝ խորհրդահայ մշակոյթ եւ սփիւռքի հայ մշակոյթ, ուսական մշակոյթ (որուն հետ համեմատաբար էթնիք մշակոյթ է Սորս: Հայաստանինը) եւ սփիւռքի ուսական մշակոյթ: Բայց այս չորսը, զատ-զատ կամ միասին, կը բանին իր ինքնազար, բայց ոչ անկախ միաւորները այն գերմշակոյթին՝ որ այսօր կը ճեղգէ Երկաթէ վարագոյրը, ինչպէս Ձինաստանէն ու Գամպուսիայէն դուրս՝ բոլորը:

Եթէ գրականութեան վրայ չաւեռինք միայն (որովհետեւ ան աւելի պահպանողական է), այլեւ նայինք նկարչութեան, երաժշտութեան, ֆիլմարուեստին, աւելի արագ պիտի նշմարենք գերմշակոյթին ազդեցութիւնները: Պիտի նշմարենք, օրինակ, որ խորհրդահայ բանաստեղծութեան մէջ պատահող ոճային — ձեւային փոփոխութիւններէն շատեր ուսուցիչականութեանէն չեն ազդուած, այլ գերմշակոյթին պատկանող բանաստեղծներէն էլ իրենց, Ներսիսայէն, Փէրսէն եւ այլն: Սերբէյ Պարաճանովը մէկ կամ միւս ձեւով գոհն է գերմշակոյթի ֆիլմարուեստին հանդէպ ունեցած իր համակրութեան: Նոյնն է, անշուշտ, ճակատագրիւր այն ուսուցիչական գրագէտներուն՝ որոնք կը զգան իրենց ազգային մշակոյթի էթնիքը, գերմշակոյթին դէմ-յանդիման:

Ասիկա չի նշանակեր, անշուշտ, որ էթնիք մշակոյթի ներկայացուցիչ — գրագէտ — ներք «կը յանձնուին» կամ «կը դաւաճանեն»: Ընդհակառակն: Փոքրամասնութեան մը գրագէտները — Հայեր՝ օրինակ — կրնան լքել զայն ու նուիրուիլ ազգի մը լեզուին ու մշակոյթին, սակայն չեն կրնար դաւաճանել իրենց մշակոյթին, գերմշակոյթին յանձնուելու ձգտումով: Ան բազմալեզու է, թէեւ հաւանաբար անգլերէնն է ամէնէն մեծ ներմուծում ունեցողը: Բազմերանգ է ու բազմամեղդի, թէեւ կարելի չէ չնշմարել, նորէն, Ամերիկայի, Անգլիոյ ու Փրանսայի մեծ դերերը: Վիճակը տարբեր է ֆիլմարուեստի մարզին մէջ, ուր իտալացի Պէթրոլուչին եւ Ֆելլինին, ճափոն Գուրոսուան, չուեւտացի Պէրկմանը, Փրանսացի Թրիւֆոն եւ կոտարը նոյնքան եւ աւելի՛ մեծ արգասիք բերած են՝ քան անդիւսցի եւ ամերիկացի մեծերը: Սարգեղային մտքի ուրիշ կոտորյաներ, գիտութիւնը՝ օրինակ, շատոնց գերմշակոյթ են:

Հայ մտաւորականին եւ «Յառաջ»ի «Միտք եւ Արուեստ»ին դերն է նայիլ դուրս, ինչպէս նաեւ ներս: Արձագանգել ազգային մշակոյթներու, բայց նաեւ գերմշակոյթին, միաժամանակ սեւեռելով հայ մշակոյթին վրայ, վերանայելով ու վերաքննելով մեր դասական մշակոյթը՝ արդի սկիտցով:

Այս թիւով ամէնէն լայն ու հեռաւոր հորիզոնները քննելէ ետք, յաջորդ յօդուածով պիտի ուզէի սեւեռիլ միւս ուղ — դուրսէն վրայ եւ քննութեան ենթարկել մեր հին մշակոյթն ու պատմութիւնը:

ARMÉNIE

ODE A L'ARMENIE

De ma douce et belle Arménie, j'aime le nom ensoleillé,
Les sanglots longs, la tendre voix et les plaintes des vieux
J'aime nos fleurs, couleur de sang et l'infini parfum des roses
Et les danses si gracieuses de nos filles naïriennes (1).

Poésie arménienne:
E. TCHARENTZ

Version française:
G. M. ALEMESHAN

De mon pays, douce Arménie, j'aime le verbe ensoleillé,
De nos vieux luths aux purs sanglots, j'aime la plainte des vieillées,
Des roses rouges et fleurs au vent, l'arôme intense du matin,
Et de nos filles du terroir, j'aime la danse au pas câlin.
J'aime son ciel, ses sources claires et son grand lac tout de lumière,
L'ardent soleil des mois d'été, le vent d'hiver au souffle fier,
De ses chaumières dans la nuit, les pauvres murs noirs et austères,
Et des cités des temps anciens, j'aime la pierre millénaire.

(Adaptation de Pierre Gamarra.)

ԳՈՎԳ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԵՂԻՇԷ ԶԱՐԵՆՏ

Ես իմ անուշ Հայաստանի արեւահամ բառն եմ սիրում,
Մեր հին սաղի ողբանուագ լացահուճած լարն եմ սիրում,
Արնանման ծաղիկներն ու վարդերն բո՛յրը վառման,
Ու Նաիրեան աղջիկներն հեղածկուն պա՛րն եմ սիրում:
Սիրում եմ մեր երկինքը մուգ, ջրերը ջինջ, լինճը լուսէ,
Արեւն ամրան ու ձմռուայ վիշապաճայն բուքը վսեմ,
Մթում կորած խրճիթներն անհիւրընկալ պատերը սեւ,
Ու հնամեայ քաղաքներն հարարամեայ քարն եմ սիրում:
Ուր է՛լ լինեմ՝ չե՛մ մոռանայ ես ողբաճայն երգերը մեր,
Չե՛մ մոռանայ արթը դարձած երկաթաղիւր զրքերը մեր,
Ինչքան է՛լ սո՛ւր սիրտս խոցեն արիւնաքամ վէրքերը մեր,
Է՛լի՛ ես որք ու արնավառ իմ, Հայաստան եա՛րն եմ սիրում:
Իմ կարոտած սրտի համար ո՛չ մի ուրիշ հէքեաթ չկայ.
Նարեկացու, Բուշակի պէս լուսաստակ ճակատ չկայ.
Աշխարհ անցի՛ր, Արարատի նման ճերմակ դադաթ չկայ.
Ինչպէս անհաս փառքի ճամբայ՝ ես իմ Մասիս սա՛րն եմ սիրում:

1920-1921

Douce Hayastan (1) ton verbe imbu d'un goût solaire (2) — langage que j'aime
Accords plaintifs et larmoyants de nos vieux saz, c'est vous que j'aime
Senteurs des roses, des fleurs vermeilles qui se consomment sous notre ciel
Danses lascives, souples-gracieuses des Naïriennes (3), c'est vous que j'aime.
J'aime notre ciel profond et sombre, le lac-lumière, nos eaux si claires
Soleil d'été, rafales d'hiver — souffle sublime, cri dragonien
Vieux murs noircis inaccueillants de nos chaumières enténébrées
Et vous aussi pierres millénaires des vieilles cités, c'est vous que j'aime.
Où dussé-je vivre, je n'oublierai nos mélodies aux notes plaintives
Et vous aussi livres sacrés aux types onciales et hiératiques
Si ulcérautes soient pour mon cœur les plaies saignant dans nos chairs vives
Pourprée de sang et délaissée, yar (4) Hayastan, c'est toi que j'aime.
Mon cœur souffrant et languissant ne connaît point d'autres légendes
Point d'auréoles que celles des fronts du Naréghien (5) et de Koutchak (6)
De par le monde point de sommet plus blanc et pur que l'Ararat
Voie glorieuse, inattingible, cime du Massis (7), c'est toi que j'aime.

1920-1921

(1) Hayastan : Mot par lequel les Arméniens désignent l'Arménie.
(2) La traduction de ce vers se heurte à une difficulté quasi insurmontable du fait que Tcharentz s'exprime par le mot composé « arevaham », adjectif signifiant « au goût de soleil » attribué à « verbe », dont nous n'avons pu trouver l'équivalent parfait en français.
(3) Naïri : Région du massif arménien, ainsi dénommée par les sources assyriennes, située entre la branche orientale de l'Euphrate et le lac de Van, où régnèrent de nombreuses principautés jusqu'au IXe siècle avant J.-C., c'est-à-dire avant la constitution du royaume d'Arménie.
(4) Yar : Bien-aimé(e), dulcinée.
(5) Naréghien : De saint Grégoire de Naregh, illustre moine et poète mystique du Xe et XIe siècle, auteur d'Élégies sacrées et d'autres œuvres.
(6) Koutchak : Troubadour (« achough ») arménien du début du XVIe siècle et auteur de nombreux chants gnomiques, d'émigrés et d'amour.
(7) Massis : Désigne le mont Ararat.

(Traduction de M. ARSENIAN)

CULTURE ARMENIENNE N°1 Janvier 1978

ELOGE DE L'ARMENIE

Poésie arménienne:
E. TCHARENTZ

Traduction française:
LUC-ANDRE MARCEAU

De ma douce Arménie j'aime le verbe à saveur solaire,
de notre vieux saz la corde plaintive,
les fleurs vives de sang, la douceur des roses,
la danse agile des filles de Naïri.
J'aime le sombre de nos cieux, les eaux limpides,
le lac diaphane et le soleil d'été,
le noir dragon d'hiver gonflant sa haute bourrasque;
j'aime les murs enfumés des chaumines inhospitalières,
l'usure millénaire des antiques cités.
Où que j'aïlle, jamais je n'oublierai
nos chansons poignantes; ni nos livres aux lettres de fer
enserrant tant de prières...
c'est encore, orpheline et brûlée de soleil, mon Arménie que j'aime
Nulle autre légende est douce à mon cœur dolent;
nul front plus pur que celui de Narek, de Koutchak.
Parcours le monde: il n'est pas de sommet
plus radieux que celui d'Ararat;
pour me tracer ma voie de gloire inaccessible
je n'ai désir que du seul mont Massis.

Voici la traduction de la poésie de Tcharentz, placée en ouverture de la plaquette dédiée à un certain nombre de ses œuvres lyriques.
L'original, le texte arménien, est de seize vers syllabiques, avec temps fort, accentuation à la quatrième syllabe de chaque vers. Ce qui lui donne un développement et un rythme particuliers, assez peu courants dans la poésie occidentale.
Les noms «saz», «Naïri», «Narek», «Koutchak» et «Massis», reportés par le traducteur, se trouvent bien dans le texte.
Devant ces noms, plutôt inconnus de l'étranger, il nous semble que plus d'un lecteur francophone que l'on ne peut prétendre qu'il soit arménologue en même temps, se trouvera gêné pour la lecture, d'un seul trait, de cette poésie, qui, il est à souligner, n'est pas un poème, ouvrage d'une certaine étendue, que l'on peut, à la rigueur, lire à l'aide d'une encyclopédie.
L'inconvénient n'est peut-être pas majeur pour la jouissance poétique du lecteur, mais il n'est pas de même pour l'essence et la beauté poétique du texte traduit.

G. M. A.

Այլի Տիկին Լէոն Բասորմաճեան, զաւակներն ու թոռները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր եւ մեծ-հօր՝

ԼԷՈՆ ԲԱՍՏՐՄԱՃԵԱՆԻ
մահը, որ պատահեցաւ Մարտ 29ին, 74 տարեկանին Մըլէօն (Սէն-Է-Ման) :

Յուզարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Մէ-սիւ-Սէն, մտերիմ շրջանակի մէջ :

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱԿԻ

Հրանդ Իփէֆնեանի մահուան առթիւ Պ. Պ. Յար. եւ Յ. Գրգըլեան 150 Փր. կը նուիրեն «Յառաջ»-ի փոխան ծաղկեպսակի :

ՅՈՒՇԱՏԵՐ

ԹԱՂԱՅԻՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

Սէնթ Անթուանի Ս. Թաղէոս եկեղեցւոյ Թաղականութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր երկու սեռէ թաղեցիները կիրակի, Ապրիլ 16, կէսօրէ ետք ժամը 3ին եկեղեցւոյ մէջ, ուր Թաղականութիւնը պիտի տայ իր չորս տարուան պաշտօնավարութեան նիւթական եւ բարոյական հաշուետուութիւնը: Ժողովին պիտի ընտրուի յանձնախումբ մը յառաջիկայ ընտրութիւնները կատարելու համար: Ինչ որ ալ ըլլայ ներկաներու թիւը, ժողովը օրինաւոր կը համարուի: Ժողովին տըրուած որոշումը բացարձակ ի զօրու է:

ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Իսիի մասնաճիւղը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները Ապրիլ 14, Ուրբաթ իրիկուն ժամը 20-30ին, Իսիի Մշակոյթի Տունը 45 ռիւ աք լա Տէֆան: Օրակարգ. պատգամաւորական ընտրութիւն: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մարտի 11 Մայր եկեղեցւոյ կրօն. Ընկերակցութեան վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է սրահի շինութեան եւ եկեղեցւոյ պայծառութեան համար հետեւեալ նուիրատուութիւնները. —

Ժիրայր Հերլաքեանի թաղման առթիւ, Պ. Գ. Դաւիթեան, Տէր եւ Տիկին Հ. Ա. Տէմեան, Տէր եւ Տիկ. Ժ. Կարապետեան, Տէր եւ Տիկ. Մ. Կիրճեան, Տէր եւ Տիկ. Տունայեան, Տէր եւ Տիկ. Պ. Սօլաքեան, Տէր եւ Տիկ. Ե. Սօլաքեան 100աւան, Տէր եւ Տիկ. Սիւսակ Կիրճեան, Տէր եւ Տիկ. Լ. Օհանեան, Տէր եւ Տիկ. Հ. Յակոբեան, Ե. Դաւիթեան ընտանիք, Տէր եւ Տիկ. Աշխիպաչեան, Պ. Ժ. Ասլանեան, Տէր եւ Տիկ. Մ. Շըրղեան, Տէր եւ Տիկ. Սօդանճեան, Տիկ. Մ. Միքայէլեան 20աւան, Աֆարեան 10: Գրիգոր Ժամկոչեանի թաղման առթիւ Տիկ. Ով. Գալուստեան, Տէր եւ Տիկ. Վ. Փափազեան 100աւան, Պ. Յ. Սրապեան 50 Ե. պ. 50 «Յառաջ»ին, 50 «Աշխարհ»ին, Պ. Գ. Նաճարեան ընտանիք, Տէր եւ Տիկ. Յ. Գալուստեան 50աւան, Ս. Փափազեան 30, Պ. Օ. Գապաքեան 20 Փր.:

Սաթենիկ Տօնապետեանի թաղման առթիւ Տէր եւ Տիկ. Վ. Ելքովանեան, Տէր եւ Տիկ. Ա. Տօրոմեան 100աւան, Տէր եւ Տիկ. Լ. Վարդանեան, Տիկ. Բ. Փայաժուտեան 50աւան, Տէր-Կարապետեան եղբայրներ 30, Յ. Կիրճեան 20 Փր.: (Շար.)

ԿՈՒՋՈՒԻ

Coupeuse qualifiée pour robes
VIRGINIE
14-16 Rue Ste Cécile
75009 PARIS

A LA CAPPADOCE
3, rue Marivaux (derrière l'Opéra Comique, M° Richelieu-Drouot) tél 742-83-65
ouvert tous les jours midi et soir sauf lundi

SA NOUVELLE DIRECTION
présente
son mini-spectacle
avec Marten Yorgantz et Norayr

Voyage Culturel en Arménie
Nouvelle formule :
en plus des excursions classiques (ETCHMIADZINE, SARDARABAD, GARNI, KEGHART) et...
Découverte des provinces nord de l'ARMENIE : KIROVAGAN, HAGHPAT, SANAHIN, ODZOUN, etc...
et trois jours à TBILISSI, ancienne capitale intellectuelle arménienne

calendrier des départs
21 AOUT
08 AVRIL
17 JUIN
13 JUILLET
05 AOUT
02 SEPTEMBRE
16 SEPTEMBRE
30 SEPTEMBRE
28 OCTOBRE
23 DECEMBRE

Pour les prix et renseignements s'adresser à :
OPTIMA Tours
Sonia Coumryantz
6, Rue des Halles (2ème étage) — 75001 Paris — Métro Châtelet
Tél. : 236-03-65 — 236-03-66 — 236-03-67 (licence A 946)
A LYON
MAGUY KALOUSTIAN
OPERATOIRS, 45 Rue Edouard Herriot, 69002 Lyon, Tél. : 42-10-24

A L'OCCASION DU 24 AVRIL
MIKIS THEODORAKIS
CHANTE
sa solidarité au peuple arménien
VENDREDI 21 AVRIL à 20 h. 30
A LA MUTUALITE
Organisé par le collectif des Arméniens pour le Socialisme
Pour les billets s'adresser : aux FNAC, à la Mutualité, aux Librairies Samuelian, Palouyan, Petit-Prince (121 Bd. St. Michel), Restaurant Erévan, et à Alfortville au Café Philippe
Prix 25 F — Etudiants 20 F (Crous)

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ
ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ԵՅՐԿ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
ՀԱՆԴԷՍ - ՃԱՇ
Նախաձեռնութեամբ Միութեան Կեդր. Վարչութեան, մասնակցութեամբ Տէրի եւ Վիէնի մասնաճիւղերուն :
հասոյքը կը յատկացուի Սամուէլ - Մուրաշեան Վարժարանի
Ապրիլ 16, Կիրակի, ժամը 13ին Մշակոյթի Տան Վասպուրկան եւ Տարբերակներուն մէջ՝ 12, Ռիւ Սէն-Պալի:
Կը խօսի. — Ա. ԲԷՍՏԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին. — Գոչարի նուագախումբ
Տեղերը ապահովել. — ԱՆՏՈՅԵԱՆ 70-02-33 — ԲԱԲԱՅԵԱՆ 66-01-21 — ՊԱՆՏԻԿԵԱՆ 66-17-46 — ԿՐԱՍԵԱՆ 93-32-18
Գին 50 Փր.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ս. ՍԱՀԱԿ-ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ
ՍԱՀԱԿ - ՄԵՍՐՈՊ ԴՊՐՍՅ ԴԱՍ ԵՐԳՉԱՆՈՒՄԻ
Արձանագրութիւնները կը շարունակուին Սահակ - Մեսրոպ դպրաց դասուանդամներուն 9-15 տարեկան երկսեռ փոքրերու եւ պատանիներու :
Արձանագրութիւնները կը կատարուին Ս. Սահակ - Մեսրոպ Մայր եկեղեցւոյ քարտուղարութեան մօտ ամէն օր ժամը 9 - 17 : Երգչախումբի ղեկավարն է Խաչիկ Երմազեան, նոյնինքն Սահակ - Մեսրոպ քառամայն երգչախումբի :
Imprimé sur les Presses
DU JOURNAL «HARATCH»
83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission Paritaire : N° 55935

UNION GENERALE ARMENIENNE
DE BIENFAISANCE
SECTION CULTURELLE
33, Cours Pierre Puget, 13006 Marseille
Présente...
Samedi 15 Avril à 21 heures
MESROP MACHTOTS
Savant et homme d'action
Une conférence de :
JEAN - PIERRE MAHE
Professeur d'arménien à l'Institut National des Langues et Civilisations Orientales
GERARD PAMBOUKDJIAN
de Toulon a eu l'extrême gentillesse de prêter quelques toiles qui seront exposées ce jour là dans notre salle.

Voyages en ARMENIE
EREVAN
ET EXTENSIONS A MOSCOU ET TBILISI ET LENINGRAD
DEPARTS CHAQUE MOIS :
11 jours — 13 jours et 15 jours
A partir de 2680 Fr. comprenant le séjour en hôtel de 1ère catégorie, en pension complète, le transport aérien, les excursions et la visite des villes
Demandez le programme détaillé à des spécialistes sur les voyages en Arménie depuis plus de 12 ans.
N'hésitez pas à nous consulter.

A PARIS
MONDOTOURS
OCIVEP
2, Rue de Sèze
75009 Paris
Tél. : 073.30.64
073.32.64
266.50.12
M. BAGHDASSARIAN LEVON

A LYON
sevan voyages
50, Cours de la Liberté
69003 Lyon
Tél. : 60.13.66
M. SARKISSIAN VAROUJAN

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Պր. Սիմոն Թապիլեան եւ զաւակները, Երուսաղէմ Շիմշիրեան, Տէր եւ Տիկին Վիքթոր Օրլովսքի եւ զաւակը, Եսայեան, Գլընտեան եւ Կիրիւնիեան ընտանիքները եւ բոլոր ընտանեկան պարագաները կը ծանուցանեն թէ հողեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի իրենց մօր, մեծ-մօր, քրոջ, հօրաքրոջ եւ ազգականին՝

Վերթին ԹԱՊԻՊԵԱՆԻ (ծն. Շիմշիրեան, Կեսարիա 10 Մարտ, 1906 մեռած Զում. 28, 1978) յիշատակին, Ապրիլ 16, Կիրակի ժամը 11ին, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ:

Հանգուցեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿԱՑ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ ՊՕՄՈՆԻ ՄԷՁ

Ապրիլ 16, Կիրակի օր, Պոմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ տեղի կ'ունենայ հողեհանգիստի մասնաւոր պատահարի յիշատակ 1915ի Եղեռնի նահատակներուն: Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ՝ ՄԱԿԱՐ ՔՉՆՅ. ՆԱՃԱՐԵԱՆ

ՅՈՒՇԱՅԵՏՐ

ԹԱՂԱՅԻՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

Մէնթ Անթուանի Ս. Թադէոս եկեղեցւոյ Թաղականութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր երկու սեռէ թաղեցիները Կիրակի, Ապրիլ 16, կէսօրէ ետք ժամը 3ին եկեղեցւոյ մէջ, ուր Թաղականութիւնը պիտի տայ իր չորս տարուան պաշտօնավարութեան նիւթական եւ բարոյական հաշուետուութիւնը: Ժողովին պիտի ընտրուի յանձնախումբ մը յառաջիկայ ընտրութիւնները կատարելու համար: Ինչ որ ալ ըլլայ ներկայներու թիւը, ժողովը օրինակոր կը համարուի: Ժողովին տըրուած որոշումը բացարձակ ի զօրու է:

ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՅԻ Իսի մասնաճիւղը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները Ապրիլ 14, Ուրբաթ իրիկուն ժամը 20-30ին, Իսի Մշակոյթի Տունը 45 ռիւ տը լա Տէֆան: Օրակարգ՝ պատգամաւորական ընտրութիւն: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՀԱՄԱՆՍԱՐԲԵՐԴՅԻՍԿԱՆ Միութեան Մարտիկ մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը Կիրակի, Ապրիլ 16, առաւօտեան ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ տեղւոյն վրայ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻԲ

Մարտիկ Մայր եկեղեցւոյ կրօն. Ընկերակցութեան վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է սրահի շինութեան եւ եկեղեցւոյ պայծառութեան համար հետեւեալ նուիրատուութիւնները:

Վարդան Սարգսեանի թաղման առթիւ Մայր եկեղեցւոյ վարչութիւնը դպրոցին 300 Փ., Հ. Բ. Ը. Միութեան վարչութիւն Սահակ - Մեսրոպ երգչախումբին 300, Տէր եւ Տիկ. Ա. Զրբաշեան, Տէր եւ Տիկ. Ա. Պապայեան, Կարինի Արմենիա երգչախումբի կարգ մը անդամներ երգչախումբին 200ական, Տէր եւ Տիկ. Տ. Սայրիեան երգչախումբին 100, Տէր եւ Տիկ. Ս. Ալթունեան սրահին 200, Տէր եւ Տիկ. Ժ. Գապարեան ե. պ. 100, Աշխարհ թերթի կողմէ 50, Տէր եւ Տիկ. Նրիմեան 50, Պ. Յ. Փափազեան դպրոցին 50, Տէր եւ Տիկ. Կ. Տէրպոյսեան երգչախումբին 50, Արմաւենի թանապաշեանի (ծն. Պոյաճեան) թաղման առթիւ Տէր եւ Տիկ. Հ. Միսիրեան սրահին 50, Տէր եւ Տիկ. Ե. Պապոյեան, Պ. Է. Փափազեան 30ական, Թէրզեան ընտանիք 20: Յարուսթի Մինասեանի թաղման առթիւ Պ. Արզումանեան, Պ. Գ. Մէթեան 50ական: Հոբիտ սիմէ Փափազեանի թաղման առթիւ Պ. Ն. Մարաշեան 100, Տիկ. Դաւիթեան 50, Պ. Նազարեան 50, Տիկ. Դարպինեան 20: Հայկ Բէշէքեանի թաղման առթիւ Տէր եւ Տիկ. Ժ. Սամուէլեան, Տէր եւ Տիկ. Ս. Սամուէլեան 100ական, Պ. Յ. Կորթեան, Փալմուտեան 50ական, Տիկ. Վ. Ժամկոչեան, Ս. Աղճանեան 30ական, Տիկին Ո. Գալուստեան 20, Տիկ. Գ. Աճէմեան 10: Զարեհ Կորկիսի թաղման առթիւ Պ. Մ. Պուրկազեան 50, Տէր եւ Տիկ. Ս. Ճըլլզեան 20 Փր.:

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE DE MARSEILLE CINE - CLUB Projection du film d'Elia Kazan "America America" Samedi, 15 Avril à 21 heures Pour retenir les places s'adresser à la récéption : tél. 50-15-09

ՏՆՈՒՆԴ Տէր եւ Տիկին Վարդան Գապիկեան Մօնթորուէն իրենց թոռնիկին՝ ՄԻԿԱՅԷԼ ՎԱՀԱՆԻ ծնունդի ուրախ առիթով, Ապրիլ 2, 1978 կը նուիրեն. — 100 Փր. Յառաջին եւ 100 ?ր. Սամուէլ Մուրատեան վարժարանին (Ստանալ «Յառաջ»):

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ

ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 63ԴԻ ՏԱՐԵԻԱՐՁԸ ՄԱՐՏԷՅԼԻ ՄԷՁ

ՀԱՆԴԷՍ - ՃԱՇ

Նախաձեռնութեամբ Միութեան Կեդր. Վարչութեան, մասնակցութեամբ Տէր եւ Վիկենի մասնաճիւղերուն: խառնարկը կը յատկացուի Մամուէլ - Մուրատեան Վարժարանին Ապրիլ 16, Կիրակի, ժամը 13ին Մշակոյթի Տան Վասպուրկան եւ Տարածարհներուն մէջ՝ 12, Ռիւ Սէն-Պաղի: Կը լսուի. — Ա. ԲԷՕՍԷՍԸ, Գեղարուեստական բաժին. — Քոչարի նուագախումբ Տեղերը ապահովել. — ԱՆՏՈՅԵԱՆ 70-02-33 — ԲԱԲԱՅԵԱՆ 66-01-21 — ՊԱՆՏԻԿԵԱՆ 66-17-46 — ԿՐԱՍԵԱՆ 93-32-18 Գիճ 50 Փր.:

Alimentation Orientale et Traiteur

ԵՐԵՒԱՆ

Ճաշարանը ձեռնարկութեան տակ կը ղենէ նաեւ արեւելեան լաւառոյն ապրանքներու իր նպարավաճառատունը, ուր պիտի գտնէք նաեւ ԵՐԵՒԱՆ ճաշարանի խնամուած ճաշերը, զորս կրնաք տուն տանիլ ինչպէս՝ քարամ տերեւի լիցք, սմբուկ, ֆրանկ լուրիս (փլափ), ձկնականչի լիցք (միտիս) MEME DIRECTION ET MEME CUISINE QUE LE RESTAURANT EREVAN 5, RUE DE L'ECHIQUIER PARIS 10e (Métro : Strasbourg St. Denis)

GALERIE MARIGNY 4, Rue de Miromesnil 75008 Paris — tél. 265-36-53 DAVID EXPOSITION du 11 Avril au 31 Mai

UNION GENERALE ARMENIENNE DE BIENFAISANCE SECTION CULTURELLE 33, Cours Pierre Puget, 13006 Marseille Présente...

MESROP MACHTOTS

Savant et homme d'action Une conférence de: JEAN - PIERRE MAHE Professeur d'arménien à l'Institut National des Langues et Civilisations Orientales GERARD PAMBOUKDJIAN de Toulon a eu l'extrême gentillesse de prêter quelques toiles qui seront exposées ce jour là dans notre salle.

ՅՐԱՆՍԱՀԱՅ ՄՇԱԿ. ՄԻՈՒԹԻՆ

Հանդիպում ՀՐԱՆԻ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆԻ ՀԵՏ պատմական գիտութիւններու տողէջօր - փրոֆեսէօր, Հայաստանի Գիտութիւններու ակադեմիայի գիտական քարտուղարի տեղակալ Նիւթն է « Գիտութեան վերջին նուա - նումները Հայաստանի մէջ »: Ուրբաթ, Ապրիլ 14, ժամը 20-30ին Հայ Արուեստի եւ Մշակոյթի կեդրոնը՝ 6, Cité du Wauxhall, 75010 Paris Métro République Մուտքը ազատ է

ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐՈՒ ՄՐՑՈՒՄ

Բոլոր խումբերը, ընկերակցութիւնները, դպրոցները, եկեղեցիները, Զորքաթի օրուան դասընթացը - ները, անհատները, արհեստով արուեստագէտ կամ սիրող, հրաւիրուած են նախագիծ մը պատրաստելու

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ 1915Ի ԹՈՒՐԲ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ՀՐԱՀԱՆԳԱԾ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԶՈՅ 1500 000 ՀԱՅԵՐՈՒՆ

յուշարձանին համար, նկատի առնելով հետեւեալ էական յատկանշականները որոնք ի յայտ եկան կարծիքներու ըննութենէ մը որ կատարուեցաւ Ալֆորվիլի հայ բնակչութեան մօտ:

- Գոյն ... նախընտրաբար բաց
— Նիւթ ... նախընտրաբար քարով
— Կարիքային ... Մեծամասնութիւնը խաչքարը յարմար կը տեսնէ:
— Յաշարձանը ... Թէ տեսանելի եւ Թէ ալ պարզ պէտք է ըլլայ:

Ծրագիրները յանձնուած պէտք է ըլլան ամէնէն ուշ Մայիս ամսուան 31, 1978ին Ալֆորվիլի քաղաք - պետարանին Պր. Նշանեանի գրասենեակը:

Կարճ բացատրական ծանօթագրութիւն մը կրնայ նախագծին ընկերանալ:

ԱՐՈՒԵՍԱՀԱՆԴԷՍ 3 ՅՈՒՆԻՍ ՇԱԲԱԹ ՕՐ ԿԷՍՕՐԷ ԵՏՔ ԺԱՄԸ 5ԷՆ ՍԿՍԵԱՆ, ՅՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏԵԻԷ 15 ՕՐ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՍԱՐԱՆԻՆ ՄԷՁ

Արուեստահանդէսը ամէն օր բաց կ'ըլլայ 8-30էն մինչեւ 12 եւ կէսօրէն ետք 13-30 մինչեւ 18, Շաբաթ օր կէսօրէ վերջ 13-30 մինչեւ 18 եւ կիրակի օր 9էն մինչեւ 12:

Ժողովուրդը կը կարծիք իր կարծիքը յայտնելու նախագիծերուն մասին Շաբաթ եւ կիրակի օրերը:

ՀԱՆՕՅ, ՓՆՈՄ-ՓԵՆ ԵՒ ՓԵՔԻՆ

ՀանՕյի ամբաստանությունը փեքինի կողմից, թե՛ այս վերջինը պատերազմի կը դիմ... Փնոմ-Փենը, նոր փուլի մէջ կը գնէ...

Ոմեր Համայնավար վարչակարգի մը հետ, որ ծայրայեղ - ազգայնական հա-

Իրաց այս վիճակին մէջ, թերեւս հասած է ժամանակը, որ Վիէթնամ վճառ-

Արդէն Լաոսի հետ կապուած համա - ճայնապիներով, որոնք թոյլ կուտան

ԳՄԱՌԻՐԻ ԳՄԱՌԻՐ

Ճի՛րհի ծովեզերեայ քաղաքի (Լիրա - նան) հայկ. փոքրաթիւ գաղութը տոնա-

- 1) Բանական հասարակարգի ստեղծումը, որակումներն ու ամբաստանությունները... 2) Երբեք մտադրութիւն կը ստանան: Վիէթնամցիներուն համար Բամպոնի դե-

Մինչև ո՛ւր կրնայ երթալ Չինաստանի օտարակույտները Փնոմ-Փենի, այսինքն՝

Միւս կողմէ, Վիէթնամ, որ տեղի չտը-

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սիրելի հայրենակիցներ, Ձերանայի ու աշխարհի պատմութեան

Միւս կողմէ, Վիէթնամ վճառ - կան ընթացքին եղած ենք յարուցեալ

Գործ Հայաստանի Ս. Ս. Հ. ի վաստա - կաւոր արձանագործ Արա Յարութիւն

Նուէր հայրենի իշխանութեանց՝ այս համոյթը յուզիչ արտայայտութիւն Մայր

Յոյսով ենք թէ Փրանսահայ համայնքը իր կարգին նպաստելով մեր նախաձեռ - նութեան այս երկրորդ մասի երազործ - ման, պիտի ուզէ պատուել յիշատակը

Յուսով ենք թէ Փրանսահայ համայնքը իր կարգին նպաստելով մեր նախաձեռ - նութեան այս երկրորդ մասի երազործ - ման, պիտի ուզէ պատուել յիշատակը

ՓԱՐԻՋԻ ՀԱՅ ՆԱՍԿԻՆ ԴԻՄԱՂԻՍՅԱՆ ԵՄԵՐՈՒՄՆ ԲԱՐԵՎՍՍՏԱՅԱՆ ՄԻՌՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԽՕՍԷՔ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼԵՌՆԵՐ
ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՍ
ԳՄՈՐՈՒՆԸ ԵՓՐԱՏԻ ԱՓԻՆ
Ձիւ ռոմանտորովը հարում է գլուխը: Լոյսը բացում է մեղմ խոշորով, աննկատելի: Լեռան ասամին՝ երեւաց սուրբ

ուեց — պէտք է կանխել Հաճի Բարսեղի ուրացությունը: Նման մարդու օրինակը

Մարդիկ ծանրութիւնից կտորուծւոց կե - ռասնեո ճիւղը: Մեղուները պարս էջաւ նրա վրայ: Կապոյտ ասուում էր՝ արեւի ոսկեզոյն

Բարբերի մամուռ էր ծագելը՝ մանրիկ աստղեր: Դարպասի մօտ խաղացող երեխաները ճը - չալով փախան դէպի տուն, սրունք կա - պած շունը ռոնաց՝ դուռը երկնքին ցցած:

Ոստիկանական ձիււոր ջոկատի առջեւ ընկած Քեմալ բէյը խաղաղբեց կուշտ - քամի ձին եւ նրա չորս ոտքը բեւեռեց

— Բախտաւոր եմ, բէյադա, ձեզ նման հիւր ունենալով: Օնբաշու օգնութեամբ Քեմալ բէյն իր թանձր մարմինը անփորձ իջեցրեց թամ - բից, մօտեցաւ գիւղապետին:

Մեր հայրենակիցներ, Ձերանայի ու աշխարհի պատմութեան

ԿՐԸՆՈՊԸ.— Պ. Նշան Բիւրէճեան, Տէր եւ Տիկին Սահակ Բիւրէճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Բիւրէճեան եւ զաւակները, Պ. Մանուկ Բիւրէճեան, Տէր եւ Տիկին Ժան Փափազ — եան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Արմենակ Բիւրէճեան (Նիւ Եորք), Տէր եւ Տիկին Ակնունի Բիւրէճեան եւ զաւակները (Նիւ Եորք), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Բիւրէճեան եւ զաւակները (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Մուշեղ Անդրանիկեան եւ զաւակները (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Վարդան Թիւթիւնճեան, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Թիւթիւնճեան եւ զաւակները, այլ Տիկին Մարի Մարտիրոսեան եւ զաւակները, այլ Տիկին Փեփրոն Սիմոն — եան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Լօ խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց կնոջ, մօր, մեծ-մօր, քրոջ, հօրաքրոջ, մօրաքրոջ՝

Տիկին ԻՍԿՈՒՀԻ ՔԻՒՐԵՅԵԱՆԻ (ծննդով Թիւթիւնճեան) մահը, որ պատահեցաւ Ապրիլ 20ին: Յուղարկուողութեանը կը կատարուի այս Ծարաթ, Ապրիլ 22, ժամը 14-15ին à l'église Notre-Dame de la Salette St. Martin d'Hères Մահազգ շատարողներէն կը խնդրուի ներկայ իրեն այլ նկատել: ՅԱՌԱՋ.— Մեր ցաւակցութիւնները Պ. Նշան Բիւրէճեանի եւ ընտանիքի:

ԷՍԱԵԱՆՅԻՆԵՐՈՒ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ

Փարիզի Էսաեան Սանուց Միութեան հաւաքատեղին՝ Պարոյր Սեւակ զբաղաւորանք 32 Ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ Գրգ, Մէթրօ Գատէ, բաց է հանրութեան, Ապրիլ 22էն սկսեալ ամէն Ծարաթ օր ժամը 15-30էն 19: Բոլոր փափաքողները, Էսաեանցի ըլլան կամ ոչ, կրնան գալ եւ կապ հաստատել Միութեան հետ, շարաթ մէկ օր զիրար դտնել, հաճելի մթնոլորտի մը մէջ խօսել, կարծիքներ փոխանակել իրարու եւ պատասխանատուներու հետ իրենց տրամադրութեան տակ պիտի դտնեն երաժշտութիւն, զիրքեր, թերթեր եւ զովայուցիչներ:

Սիրով կը հրաւիրուին բոլորը:

ԽՆՁՈՅՔ

Կազմակերպուած Կապ. Խաչի Սէն-Մօրիսի մասնաճիւղին կողմէ, Կիրակի Ապրիլ 30, ժամը 14-30ին Սալ տէ Ֆէթ (Սէն-Մօրիս): Կը մասնակցի Լիոնի Անի նուազախումբը: Արեւելեան պիւֆէ — շամփուրով խորոված ՄՈՒՏԳԸ ԱԶԱՏ է

ԿՈՒՋՈՒԻ

Coupeuse qualifiée pour robes **VIRGINIE** 14-16 Rue Ste Cécile 75009 PARIS Հեռ. 824-64-06

ՄԱՅԻՍ 1-Ը ՕՍԹԱՆՏ

Հիւսիսային Մովու ամէնէն գեղեցիկ ծովափը եւ Պրիւս հիւսիս Վենետիկը: ՈՒՐԱՍ — ՋՈՒԱՐԹ ՕՐ ՄԸ Ճամբորդութիւն օթոքառով, պաղ ճաշ: Մեկնում Մայիս մէկ, ժամը 8ին, վերադարձ՝ 22ին: Հաւաքուելի 7-45ին Կառ տիւ Նոսին առջեւ: Մասնակցութիւն 79 Ֆր. ամէն բան մէջը: **RELATIONS TOURISTIQUES EDUCATIVES** 12, Ալէ Լէոնիս, 94170 ԼԸ ՓԵՐԷՕ Association sans but lucratif régie par la loi du 1-7-1901 ԷՏՈՒԱՐ ՃԷՋԻՐԵԱՆ Հնդհանուր Պատուիրակ Հեռաձայն 324-14-96

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ

ԵՂԵՆԻ 63ԴԴ ՏԱՐԵԿԱՐՁ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Մեր մէկուկէս միլիոն նահատակներու յիշատակը կ'ոգեկոչուի համազարթ թային ձեռով հովանաւորութեամբ երեք յարանուանութեանց հոգեւոր պետերու, հետեւեալ յայտարարով՝ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, Ապրիլ 24, ժամը 15ին, պատարագ եւ հանգստեան պաշտօն Ս. Յովհ. Մկրտիչ Մայր եկեղեցւոյ մէջ: ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, Ապրիլ 24, ժամը 18ին, ծաղկեպսակի ղեկողութեամբ Անճաթ Զինուորին, Էթուալ: Մեկնում Ալքիւն Ծրիտլանտէն: ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, Ապրիլ 24, ժամը 20-45ին, ՀԱՆԴԻՍԱԻՈՐ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ MAISON DE LA CHIMIE, 28 bis, Rue St. Dominique, Paris 7, Métro Invalides Կը խօսի Պ. Պ. ՀՐԱՋ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ եւ ՀՐԱՆԴ ԱԿՈՆԱՅԵԱՆ (հայերէն) ԺԱՆ — ՄԱՐԻ ԳԱՌՋՈՒ (Ֆրանսերէն) Կը մասնակցի՝ Տիկին Իօժէնի Ալիսեան — Գառու (ղաշնակ) Միթթարեան եւ Դպրոցատէր միացեալ երգչախումբը, ղեկավարութեամբ՝ Դ. Եանգլիկեանի — Տիկ. Մելիքի Էթիպան (արտասանութիւն) Դպրոցատէրի աշակերտուհիներ — Խմբակայն արտասանութիւն ժեռար թորգումեան — զուքակ Յայտարարի վարիչ՝ Տիկ. Մ. Յովսէփեան ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ քաղաքապետարանը ձրի օթոքառ տրամադրած է, որ կը մեկնի Սթասէն ժամը 20ին:

SEMAINE CULTURELLE YAN'S CLUB

MERCREDI 26 AVRIL à partir de 18 h. au Club 5, Av. Reille, 75014 Paris EXPOSITION - COCKTAIL Oeuvres des peintres — Adjar, Anto, Archak, Ardash, Aslanian J., Assian, Barsumian, Dadérian, Hékimian, Kazandjian, Massis, Papaz, Papazian, Raphy des sculpteurs — Aslanian N., Azad, Khoubesserian, Raffi. SAMEDI 29 AVRIL à 21 h. 15 à la Sainte Chapelle 4, Bd. du Palais, 75004 Paris CONCERT INSTRUMENTAL dirigé par Alexandre Siranossian avec la participation de André POULET, violoncelle et Sussanna MILDONIAN, Harpe. Places très limitées — Renseignements et billets au Club : Tél. : 589-20-48

ՇՆՈՐՀԱԿԱԽԲ

Ալքորովիլի Հայ Մշակոյթի Տան յանձնախումբը շնորհակալութեամբ ստացած է 100 Ֆր. Տիկին Գէշիշէֆէ, 200 Տէր եւ Տիկին Զոլաքեան, 100 Տիկին Գէպէլեան, 100 Պ. Հաճի-Նոտարեան: Նաեւ փոխան ծաղկեպսակի Կարապետ Մուրատեանի մահուան առթիւ Զապէլ Կարապետեան ընտանիք 200, Տիկին Էլունի (ձն. Մկրտ. — եան) 100, Տիկին Նազիկ Յակոբեան 200, Տիկին Իռէն Փափազեան 1000, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Փափազեան 1500 Ֆր.:

GALERIE MARIGNY

4, Rue de Miromesnil 75008 Paris — tél. 265-36-53 **DAVID** ԳԱԻԻԹ ԲԱԲԱՅԵԱՆ EXPOSITION du 11 Avril au 31 Mai

Voyage Culturel en Arménie

Nouvelle formule : en plus des excursions classiques (ETCHMIADZINE, SARDARABAD, GARNI, KEGHART) et... Découverte des provinces nord de l'ARMENIE : KIROVAGAN, HAGHPAT, SANAHIN, ODZOUN, etc... et trois jours à TBILISSI, ancienne capitale intellectuelle arménienne

calendrier des départs

08 AVRIL	21 AOUT
17 JUIN	02 SEPTEMBRE
13 JUILLET	16 SEPTEMBRE
05 AOUT	30 SEPTEMBRE
	28 OCTOBRE
	23 DECEMBRE

Pour les prix et renseignements s'adresser à : **OPTIMA Tours** Sonia Coumryantz 6, Rue des Halles (2ème étage) — 75001 Paris — Métro Châtelet Tél. : 236-03-65 — 236-03-66 — 236-03-67 (licence A 946) A LYON MAGUY KALOUSTIAN OPERATOIRS, 45 Rue Edouard Herriot, 69002 Lyon, Tél. : 42-10-24

Voyages en ARMENIE

EREVAN

ET EXTENSIONS A MOSCOU ET TBILISI ET LENINGRAD DEPARTS CHAQUE MOIS : 11 jours — 13 jours et 15 jours A partir de 2680 Fr. comprenant le séjour en hôtel de 1ère catégorie, en pension complète, le transport aérien, les excursions et la visite des villes Demandez le programme détaillé à des spécialistes sur les voyages en Arménie depuis plus de 12 ans. N'hésitez pas à nous consulter.

A PARIS

2, Rue de Sèze 75009 Paris Tél. : 073.30.64 073.32.64 266.50.12 M. BAGHDASSARIAN LEVON

A LYON

sevan voyages 50, Cours de la Liberté 69003 Lyon Tél. : 60.13.66 M. SARKISSIAN VAROUJAN

ՉՈՐԻՔԱՐԹԻ ԱՊՐԻԼ 26 MERCREDI 26 AVRIL 1978

H A R A T C H

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE OCCIDENTALE Directrice : ARPIK MISSAKIAN 83, RUE D'HAUTEVILLE, 75010 PARIS

LE NUMERO 1,60 F

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ Ն Ի Մ Ն Ա Ի Ի Ր Ծ Ա Ի Ա Ր Ծ Մ Ի Ս Ա Կ Ե Ա Ն

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ֆրանսա Sup. 200 ֆ. Վեցամսեայ 110 ֆ. Արտասահման Sup. 230 ֆ. հաղորդ 1 ֆ. 60

53° ANNÉE — N° 14.106

ԱՊՐԻԼ 24 — 24 AVRIL

ՓԱՐԻԶ

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ ԶՍՊՈՒՄ ԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ԱՌՋԵՒ

ԱՅՍ ԳՆԱՑՔՈՎ ԱՂՈԹԵԼՆ ԱԼ ԿՐՆԱՅ ԱՐԿԻԼՈՒԻԼ

Inadmissible répression policière devant l'Eglise Arménienne

«Այս կարեւորութիւնն ունեցող համախմբում մը ցոյց մըն է եւ այդ ցոյցը արգիլուած էր»։ Եթէ այս ոստիկանին տրամաբանութիւնը նոյն ձեւով շարունակէ գործել, կը պարզուի որ Սէ. Էն. Էս. ներքեւ Ս. Յովհ. Մկրտիչ պիտի դան Միւնստրին, Զատիկին, Համբարձման, Հոգեգալուստին, Վարդավառին եւ Սաշին, ինչ որ կը նշանակէ թէ նոր գործ բացած ենք Սէ. Էն. Էս. ներքեւ եւ թէ այս դեպքով կարելի է կամաց - կամաց արգիլել այլ արգիլուել:

Իւմանիքէ ալ քանի մը տողով կ'արձանագրէ բայց հասկնալի չէ թէ ի՞նչպէս «ոստիկանանպատ» դիւր մը բռնելու տպաւորութիւնը կը թողու երբ կը գրէ թէ «քանի մը հոգի, որ ցոյց կ'ընէին Հայոց եկեղեցիին առջեւ, հարցապնդուցան ոստիկանութեան կողմէ, որոնց մէջ էր Սէ. Էն. Էս. իր լրագրող մը, ծագումով Արթուրացի»։ Հոս, բացարձակապէս սխալ է «ցոյց կ'ընէին» բացատրութիւնը, պարզապէս հաւաքուած բազմութեան մէկ մասը չէր յաջողած եկեղեցի մտնել, ինչ որ պարզապէս չէր նոյն իրիկուան հանդիսութեան, բայց այդ մասին, աւելի ուշ: Նոյն այդ հանդէսին սակայն Համայնա - վար կուսակցութիւնը արդէն հասցուցած էր թողուցիկ մը, ուր առարկայօրէն կը պատմէր եկեղեցւոյ առջեւ պատահած դէպքերը:

Ռուժ օրաթերթը «Ոստիկանները Հայերը չեն սիրեր» խորագրին տակ կը գրէ թէ այն Հայերը որոնք չէին յաջողած եկեղեցի մտնել, լաւ ծեծ կերած են ոստիկաններուն կողմէ:

Լը Մարթէն նաեւ կ'արձանագրէ այս դէպքերն:

«Գոհունակութեամբ կը հաղորդենք նաեւ որ Ալֆորձիլի Ժրաջան քաղաք - պետ - երեսփոխանը՝ Ժողջֆ Ֆրանչեսքի, գրաւոր հարցում մը ըրած է Ազգ. Ժողովին (Ապրիլ 20ի նիստ) առաջարկելով որ Ապրիլ 24ը յիշատակի օր նշանակէ Ֆրանսան: Բնագրին ամբողջութիւնը կուտանք առանձին»:

Նախքան երեկոյան հանդիսութեան անցնելը յիշենք որ, ժամը 18ին Մաղ - կեպտակ մը գետեղուեցաւ Հայ Նախկին Ռազմիկներու կողմէ, Անձանօթ Զինուորի Շիրիմին:

Ապրիլ 24 է Ապրիլ 24, հանդիսու - թեանց համար վարձուած սրահները կը պլակիկան բայց եւ այնպէս չեն լեցուիլ: Այս մասին խորհրդածեղ թողուլ յետագային, հակիրճ կերպով ըսենք, որ Շիրի մի սրահ տեղի կ'ունենար հանդէսը, որ կը վայելէր երեք յարանաւորութեանց պետներուն հովանաւորութիւնը եւ կազ -

մակերպուած էր բոլոր միութեանց գործակցութեամբ:

Բացումը կատարեց Սերոյի Արք.: Յաջորդաբար խօսք առին Հրաչ Զարդարեան, Հրանդ Ակոնայեան, Ժան - Մառի Գառու, Պատուելի Սահակեան, հուսկ՝ Գրիգոր Եպս. Կապրոյեան: Մանրամաս - նութիւնները կուտանք առանձին:

Ապրիլեան ոգեկոչումը սկսած էր, իրականին մէջ, Կիրակի օր, երբ ինչպէս ամէն տարի, նախաձեռնութեամբ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ, պատարագ կը մատուցուէր Նոթր-Տամի Մայր-Տաճարը, Հայ թէ օտար հոծ բազմութեան մը ներկայութեան:

Կը պատարագէր Գրիգոր Եպս. Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ: Ներկայ էր Սերոյի Արք. Մանուկեան, Կաթ. Պատուելի:

Մինչ Փարիզի Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ երգչախումբը կը հնչեցնէր «Հրաշա - փառ Աստուած» շարականը, պատարագիչ եպիսկոպոսը՝ շրջապատուած եկեղեցա - կան դասով, հայկական եւ Ֆրանսական Երանգիներու առաջնորդութեամբ կ'ուղղուէր դէպի խորան:

Օրուան քարոզը տուաւ Փրեմնթի Միքայիլեան Ընդհ. Արքայ Նորայէր Եպս. Քարմէլս, որ այս առթիւ յատկապէս եկեր է Հոռմէն, ինչ որ անհրաժեշտ չթուեցաւ մեզի: Քարոզից առաւելաբար սիրոյ եւ ներման մասին:

Յաւարտ պատարագի, եկեղեցական դասը, մասնակցութեամբ Սերոյի Արք. թափօրով մը ուղղուեցաւ դէպի աւանդատուն, մինչ Մայր Տաճարի մեծ երգչախումբը կը հնչէր «Երեւան - Երեւան» երգի մեղեդին:

"Allons faire un tour à la cave"

Այս ինքնատիպ խորագիրը կը կրէ Ժան - Մառի Գառուի յօդուածը, լոյս տեսած Ֆիլիպոսի մէջ, Երեքշաբթի առտու (Ապրիլ 25, էջ 32): Երեւանի մէկէ աւելի տեսակէտներով, Ժ.Մ. Գառու հակիրճ կերպով անշուշտ, բայց յաջող ամփոփումով կ'ոգեկոչէ Հայերու ցեղապանութիւնը:

ԼԻՈՆ

ՏՊԱՆՈՐԻԶ ԹԱՓՈՐ

(Հեռագրով) — Լիոնի մէջ, Երկուշաբթի ժամը 17ին սկսեալ մօտ 2000 Հայեր մասնակցեցան թափօրին, որ Փլաս Պելեռուէն ճամբայ ելաւ պատասանելով եւ Երանգիներով եւ ուղղուեցաւ դէպի Փլաս Տիւրին: Յոյցը որ շատ խաղաղ էր, մեծ տպաւորութիւն գործած է: Սօսք առած են Լիոնի, Վիլլորայի եւ Մեզիէօյի քաղաքապետները, ինչպէս նաեւ Հայ Դատի Յանձնախումբի կողմէ Փրոֆ. Տոյմա - ճեան: Ազգ. Միութեան կողմէ ծաղկե - պսակ մը դրուեցաւ Փլաս Պելեռու, Վէ - յեօր տը Փիլէրին: Նախորդ օրը, Կիրակի, կատարուած էր հանդէսը:

ՄԱՐՍԵՅԼ

ՊԱՏԿԱՌԵԼԻ ՏՈՂԱՆՅՔ

Մարտէյէն կը հեռագրեն, որ Ապրիլեան ոգեկոչումը կատարուած է Եսարթ օրուին սկսեալ: Նախ Եսարթ գիշերէն մինչեւ Կիրակի առաւօտ հսկում կատարուած է Նահատակներու Յուշարձանին (Մայր եկեղեցւոյ բակը): Նոյն Կիրակի առաւօտը պատարագ եւ հոգեհանդիստ կը կատարուէր հոծ բազմութեան մը ներկայ - յութեան: Երկուշաբթի օր շատ պատկա - ռելի տողանցք մը տեղի կ'ունենար Քանը -

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱԿ

ՓԱՐԻԶԻ ԿԻՊՐՈՒԻ ՂԵՍԱԿԱՆ ՄՈՒՆԻՍՏ ՄԱՌՈՒԼԻ ՍԱՌԵԼԻՍ մը տուաւ Երկուշաբթի, Ապրիլ 24ին, պարզուած համար Կիպրոսի կառավարութեան դերքը թրջական առաջարկներու նկատմամբ: Ասուլիսին ներկայ էր նաեւ «Յառաջ»: Դեպքանը նշելէ ետք թուրք կառավարութեան առաջարկները կիպրական հարցի լուծման համար, չեղանք թէ անոնք հիմնական ու արդար լուծումներու չեն որ կը միտին, այլ անոնց նպատակն է ցոյց տալ համաշխարհային կարծիքին, մասնաւորաբար Միացեալ Նահանգներուն, որ թուրքիա իրբեւ թէ բարի տրամադրութիւններ ունի Կիպրոսի մէջ խաղաղութեան հաստատման համար, որպէսզի կարենայ վերջնել տալ ամպարիօս եւ զէնք ստանալ: Յոյն դեսպանը դիտել տալէ ետք թէ որքան կը քաջջուղին ու կը ձգձուցին կիպրական հարցի լուծման աշխատանքները, թուրքերը այնքան աւելի կ'ամբարցնեն իրենց դիրքերը կղզիի 40 առ հարիւր տարածութեան վրայ եւ իրենց դրաւած հոգեբուն վրայ կը վարեն թրջացման քաղաքական նուիրել, յիշեց թէ հետաքրքրական դուրսդիւրութեամբ մը մամուլ սաուլիսը տեղի կ'ունենար այդ օր (Ապրիլ 24), որ ծանօթ է իբրեւ 1915 Ապրիլ 24ի հայկական ջարդերու յիշատակի օր: «Այսօր մեր Հայ եղբայրները կ'ոգեկոչեն Հայկական ցեղասպանութեան զոհ զացած մէկուկէս միլիոն իրենց նահատակներու յիշատակը», ըսաւ դեսպանը:

ԼԻՒԱՆԱՆԻ ձախը մերժեց հրադարարի նոր առաջարկը մինչ հարաւ Լիբանանի մէջ միջազգային կը պատահէին եւ Ֆրանսացի «կապոյտ սաղարտաւոր» մը կը մեռնէր, Սուրի մօտ: ՄԱԿԻ ուժերը պատ - բաստ են հիմա պատասխանելու: Ընդհանուր ձեւով կացութիւնը լաւ չէ եւ միջնուրաբ միշտ մտահոգիչ:

ՄՈՌՈ ստորձիկ նամակ մը եւս դրկած է թէ եւ ոչ ոք գիտէ թէ Ֆիլիքական ի՞նչ պայմաններու մէջ գրած է նման տողը: Արդարեւ, գրութեան մէջ Մոռօ կը յայտնուի իբրեւ շատ ցնցուած եւ մահէն վախ - ցող մէկը: Ընդվզած է որ Դեմօ-Քրիս - թիանին, չուզեր բանակցել: Կ'ըսէ թէ ջարդը պիտի սկսի եւ չուզեր որ ուրեք քաղաքական դէմք իր յուղարկաւորութեան ներկայ ըլլայ: Ըստ իրեն պատերազմական վիճակ կայ եւ ազատ արձակել թուրքիոյ 13 բանտարկեալները իր ազատութեան համար «պատերազմական դերինե - րու» փոխանակութիւն մըն է: Կառավարութիւնը միշտ վճռական է եւ պիտի չդիմէ:

պիէտի վրայ քանի մը հազար հոգիի մասնակցութեամբ: (Փարիզեան օրաթերթերը 2500 ի թիւ կուտան, Մարտէյի կրեք օրաթերթերը՝ հազարաւոր կ'ըսեն առանց ճշդելու): Ամէն պարագայի մէջ, ոչ մէկ միջազգայ պատահած է եւ ժողովուրդը հակայ պատասանելով, կատարած է պահանջի եւ բողոքի իր ցոյցը, որու անդրադարձած են մամուլ թէ հեռատեսիլ: Մեր թղթակիցը առանձին կուտայ մանրամասն նկարագրութիւնը:

Երկուշաբթի, Ապրիլ 24ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ կը պատրաստուէր արգիլուելի օրը: Ժիշք է, որ տարիներու երկայն - քին այդ օրն ալ կը տփռուէր, բազմու - թիւները կը նուազին, կրաւորական հասակակրուած մը յաճախ տուն-տեղ եղած է բոլորին հոգիներուն խորը:

Բայց եւ այնպէս խուսնեքամ կարելի էր նկատել գոնէ Փարիզի եկեղեցին հաւաքուած ժողովուրդը, Երկուշաբթի ժամը 15-30ին երբ Գրեա Եպս. կը սկսէր պատարագել: Եկեղեցին ծայրէ ծայր լեց - ուած էր եւ մաս մը բազմութիւն ալ կը մնար դուրսը ինչպէս կը պատահի Զատիկին կամ Միւնստրին: Իշխանութիւնները արգիլած էին քովի հրապարակին — Փլաս Տրանսուա Ա. — կատարուելիք ցոյց ժամը 17ին եւ պէտք է չեղան որ Հայ երեստասարդներն ալ ոչ մէկ ընդվու - մութիւն կամ դրգուութիւն ցոյց տուին, ոչ իսկ մէկ հատիկ պատասա կար երբ նախ ոստիկաններ, այս Սէ. Էն. Էս. ներ, տանակի օթնաւորով խուսեցին, չըր - ջապտեղով բոլորը, ըրեա կերպով վար - ուելով ամէն մէկուն հետ, առանց տա - ըրելի, սեռի խտրութեան: Սէ. Էն. Էս. ներ պահ մը չվարանեցան նոյնիսկ փոր - ձել եկեղեցին մտնել (երեւի հայկ. պա - տարագ կ'ուզէին մտիկ ընել...) բայց դու - ուր հաւաքուած ժողովուրդը, մանաւանդ կիներ արգելք եղան «ո՛չ եկեղեցին» պո - սալով:

Ոստիկանական եւ աւելին՝ Սէ. Էն. Էս. ներու այս անընդունելի միջամտու - թիւնը եւ դերքը աւելի քան վրդոված էր բոլորը բայց, ըստ երեւութիւն, մարդիկը հրահանգներ ունէին գործադրելիք եւ առաջին անգամ չէ որ ոստիկանական ու - ժեր մեծ եռանդ ցոյց կուտան, մանաւանդ երբ անվնաս մարդիկ հաւաքուած են: Քանի տասնեակ հոգի ալ հաւաքեցին քաջջուղով, հրմշտկելով, ծեծելով, վի - բաւարելով եւ թխեցին կառքերն ու տա - րին: Ինքնութեան քննութեանէ ետք, ազատ արձակեցին, անշուշտ:

Երեքշաբթի առտու տեղական մամուլը կ'արձանագրէր այս անընդունելի վերա - բերումին ինչպէս գիշերը ձայնասփիւնն ալ (Լիբանանուրի) ժամը 1ին) նոյնն ը - րած էր:

Լիպեթախոն (Ապրիլ 25) իր 11րդ էջին վրայ նկար մըն ալ հրատարակած էր ուր լաւ ներկայացուած էին Սէ. Էն. Էս. ները: Թերթը կը գրէր թէ հաւաքուած Հայերը զարմանքով եւ առանց բան մը հասկնալու կը գիտէին եւ չէին կրնար ըմբռնել իսկ ոստիկաններու կոպտութիւ - նը:

Քարթիւի տը Փարի, «Հայեր հար - ուածուած ոստիկանութեան կողմէ» խո - բարբին տակ, իր կարգին կը յիշէ թէ զինեալ ուժեր ժողոված են շուրջ յետու Հայեր, որոնք խուսուած էին եկեղեցւոյ առջեւ: Կը հաստատէ որ ոստիկանները փորձած են նոյնիսկ եկեղեցին ներս մտնել եւ ոստիկանապետ մը բացատրած

Ի ՅՈՒՇ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
ՄԱՀՈՒՄՆ ՅՕԱՄԵԱԿԻՆ

ԱՆՁՆԱԶՈՂՈՒԹԵԱՆ ՈՓԻՆ

(ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԿՍԿԻՐՆԵՐ)

ԻՆՉՊԷՍ 23 ԻՇԵՆ

0

Վ Ե Ր Զ Ա Լ Ո Յ Ս

(Բ. ԵՎ ՎԵՐՅ)

Հօրեղբորս յիշատակին

Նորին չարաչուք թուականը, Ապրիլի 11/24:

Դեռ երեկ... Հայրենի հողին վրայ մտնող մեր կար, բարի եւ աշխատասեր ժողովուրդ մը քրիստոնեայ: Գիւղացի կապուած իր հողին, կալիքն ու մասնակցելի հողովելը չըթուանքին: Ժողովուրդ մը կարճաբախ հաց հանող, քաղքենին իր ստրկահատով ու առեւտուրով, վերջապէս որով զպատակարար մը արդար վաստակ սպորուած ճարող:

Դեռ երեկ էր այդ... Եւ ահա չարաչուք թուականը մէկ ցեղին համար: Մոնիտրական ցեղին մասնագործները ոչտուելով համաշխարհային պատերազմի ստեղծած առիթէն նախապէս պատրաստած խնկնային ծրարողութիւնը գործնականի կ'ուզէին վերածել: Յեղատպանութիւն... Գարնանային գեղեցիկ առիթներէն մէկէն է Ապրիլը, ամէն կողմ կանանչութիւն պարտէզներու, այգիներու մէջ ծառեր ծաղկած, տեսակ մը ծաղկազարդ, արեւը պիտի խորհէր մեռնելու -- Ապրիլն էր սպերլու համար, բայց ոչ մեռնելու:

Բայց... համաշխարհային պատերազմ կար. արար աշխարհ իրար անցած, ամէկ ազգ տարուած իր հողերով ու հաշիւներով, ո՞վ պիտի խորհէր որ դժբախտ ազգ մը ձգուելով իր ճակատագրին ինչ կամ է վայրենի ազգի մը գաղի սիրտներուն: Թշուառութեան եւ աղքատութեան մէջ գարաբող ձկնկող կանի թուաներուն համար բացառիկ առիթ մըն էր ստեղծուած: Կեանքի հետ գործ ունենալ հրացանն ու սուրը առնող ինչ կամ է մէջտեղ:

Կարճ կապենք. շատ է գրուած այս մասին եւ չենք ուզեր վերջերը նորոգել: Եւ այսօր արդարութեան ճանող մարդիկ չեն ուզեր ճանչնալ սպանդը: Հարկուած իրենց -- Ո՞ր ազգն է հեղինակ միլիոնաւոր մարդոց սպանութեան ու տեղահանութեան պատճառ եղողը: Յո՞րք Թրանսսիլիան, Սարբի թէ Ամերիկայի Ռո՞ւսը թէ հեռաւոր Չինացին: քաղ եղէք ժողովանակ թաղթաթ փայա կոչեցեալ արձանին երկրպագութեան երթալու, ընդունեցէք ձեր նախնիքներու ոճրագործութիւնները ու այսպէսով արդարութեան դատաստանին առջեւ մասամբ բառակըլլաք ձեր մեղքերը...

Մ. ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԵՐԱՃԵՏՏԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՌԱՅՈՒՄ

Շուէտի Կէօթապրի քաղաքին մէջ տեղ ունեցած է երաժշտական միջնակարգ փոստած մը: Ներկայ դատուած է կ'ըլլէ Արիստակէսեան, Հայաստանի Երաժշտական Միութեան Ա. քարտուղարը: Այլ երկիրներէ երաժշտաներ եւ երաժշտագետներ եւ մասնակցած են -- Անգլիա, Իտալիա, Հոլանտա, Նորվեգիա, Ֆրանսիա, Լեհաստան եւայլն: Յարտապրելու գլխաւոր արար կազմած է սենեկային եւ համաճարար երաժշտութիւն, երգչական երկարունգը երաժշտութիւն, մէկ արարով օպերաներ եւ բեմապարեր:

Է. Արիստակէսեան ներկայացուցած է Կոմիտասի խմբերգներ եւ ժամանակակից հայ երգահաններու ստեղծագործութիւններ:

Այսօր, եղբարմարտի 63րդ տարեկանն է որ կը կատարուի հայրենիքի թէ սիրելիք մէջ իմ սիրելի հօրեղբորս, բոլոր ինչ ի՞նչ իշխատակի առջեւ ծնրաբար խոնարհութեամբ, կռիվով է որ գրի այս տարեկանը կը ղրկուի:

Այսօր, եղբարմարտի 63րդ տարեկանն է որ կը կատարուի հայրենիքի թէ սիրելիք մէջ իմ սիրելի հօրեղբորս, բոլոր ինչ ի՞նչ իշխատակի առջեւ ծնրաբար խոնարհութեամբ, կռիվով է որ գրի այս տարեկանը կը ղրկուի:

Այսօր, եղբարմարտի 63րդ տարեկանն է որ կը կատարուի հայրենիքի թէ սիրելիք մէջ իմ սիրելի հօրեղբորս, բոլոր ինչ ի՞նչ իշխատակի առջեւ ծնրաբար խոնարհութեամբ, կռիվով է որ գրի այս տարեկանը կը ղրկուի:

Այսօր, եղբարմարտի 63րդ տարեկանն է որ կը կատարուի հայրենիքի թէ սիրելիք մէջ իմ սիրելի հօրեղբորս, բոլոր ինչ ի՞նչ իշխատակի առջեւ ծնրաբար խոնարհութեամբ, կռիվով է որ գրի այս տարեկանը կը ղրկուի:

Այսօր, եղբարմարտի 63րդ տարեկանն է որ կը կատարուի հայրենիքի թէ սիրելիք մէջ իմ սիրելի հօրեղբորս, բոլոր ինչ ի՞նչ իշխատակի առջեւ ծնրաբար խոնարհութեամբ, կռիվով է որ գրի այս տարեկանը կը ղրկուի:

Այսօր, եղբարմարտի 63րդ տարեկանն է որ կը կատարուի հայրենիքի թէ սիրելիք մէջ իմ սիրելի հօրեղբորս, բոլոր ինչ ի՞նչ իշխատակի առջեւ ծնրաբար խոնարհութեամբ, կռիվով է որ գրի այս տարեկանը կը ղրկուի:

Այսօր, եղբարմարտի 63րդ տարեկանն է որ կը կատարուի հայրենիքի թէ սիրելիք մէջ իմ սիրելի հօրեղբորս, բոլոր ինչ ի՞նչ իշխատակի առջեւ ծնրաբար խոնարհութեամբ, կռիվով է որ գրի այս տարեկանը կը ղրկուի:

ՀՐԱՆԻ ԹԱԳԻՍՏԵԱՆ

Ուզեցի այս մի քանի տողերը, սպերլու էան յուշերէս առնելով գրել յատկապէս Մկրտիչ հօրեղբորս յիշատակին, որ դո՛ւր զարձաւ իր ընտանեկան սիրոյն, ճակատագրական ողբերգութեամբ մը:

20ամեայ հօրեղբայրս, 1912ին ըստ կանոնի, կը զինուորագրուի եւ իրեն կը վիճակուի զինուորական ծառայութիւնը կատարել Վան քաղաքի մէջ: Երեք տարին -- զինուորական շրջան -- չըրացած, կը պայթի 1914ի Ա. համաշխարհային պատերազմը, հետեւաբար կը մնայ զինուորական շրջանին մէջ:

Հօրեղբայրս 15 օրուան համար « թէպտիլ հաւասար » ի հրամանով Վանէն եկած էր ընտանիքին մօտ, Արարիկի Արեւածաղի վերջը: Վերադառնալէ առաջ, յատուտ բախում մը ունեցաւ թուրք ժամտարմաներու հետ:

Կը յիշեմ, Կիրակի օր մըն էր, պատարագէն վերջ, երբ զիւրի մեծաւորները, փողոցի նստարաններու վրայ բաղմած, կը խօսէին 1915ի Ապրիլի չարագուշակ նախանշաններու վրայ, երբ վրայ կը հասնին 2 թուրք ժամտարմաներ եւ կ'ուզեն տեսնել զիւրի մուկերը, որ այդ պահուն կը գտնուէր համախմբուած ամբարտանգէն:

Մեծ մօրս եղբայր Ղուկաս քեռին էր գիւղագետը: Կը ներկայանայ իրենց: Կը պահանջեն տասնեակէ աւելի աւանակներ, որպէս թէ Արարիկի Ակն զինուորական պիտոյքներ փոխադրելու համար: Բայց օրը Կիրակի ըլլալուն, նախիրը յանձնուած էր զիւրի հովիտի արածել:

Յանկարծ սուր ճոռնոց մը:

Չուէրակին լարակալը թուած էր, երկուքի բաժնուած:

Եթէ նուազահանդէսի պահուն, բեմին վրայ պատահած ըլլար այս արկածը:

Ասանկ բան տասը տարին անգամ մը չի պատահիր:

Հայ արհեստաւորը երկաթ կը ձեծէր արտորի ճամբաներուն վրայ: Արուեստագէտն էր որ պիտի անձրկէր, չէն քաղաքի մը մէջ:

Օրիորդ թէլեան, կարելի չէ՞ բերել ձեր ջուրհանը:

Տասը վայրկեան վերջը, Ֆիլիփ միւս ջուրհանին լարակալը իր նուագարանին յարմարցնելով, վերսկսած էր իր վճուկի խաղերը: Կարծես աւելի աշխուժացած էր, ի հեծուկ արկածին:

Ահա նորին «Լալթարմա»ն:

Կոպիտաբ, Կոպիտաբ, ստոստաւեն եւ կենտուրախ:

Այո... Լալ... Եւ նորին ձեռքը օգին մէջ ծփուն, ի նշան գոհունակութեան:

Այս անգամ այնքան տղեկորուած էր որ, երբ տիկինը ըմպելի հրամցուց այցելուներուն, ինքն ալ ուզեց խմել:

Սարուտիկ ինձիղ մը դէմքին վրայ՝ կը խլրտէր, երկինքէն կայծակը յարշտակել կ'ուզէր, բոս մը, մէկ հատիկ բոս մը արտասանելու համար: Ապա տրտունջի շարժումէն մը, որով կ'աւաղէր թէ աջ ձեռքը չի դործեր:

Դուրսը հովը կը սուլէր, տերեւները կը սօսափէին, եւ մենք անձկութեամբ կը դիտէինք Տառապեալը, որ այս անգամ ալ նշանացի կը հակացնէր թէ աջ աչքը չի տեսներ:

Ներկաներէն մէկը միւսին երեսը նայելու կը վախար, արցունքը չմտնելու համար:

Ու նորին հովը: Տերեւները: Ստուերները, որոնք այս անգամ հայերէն կը խօսէին:

... Անտառի խորքում առակց քնարի միջառ է հեծծում:

ՀԱՆԱՐՇ ՄԻՍԱԳԵԱՆ

Երբորդ այց:
— Ուրեմն երթանք: Չուէրակն ալ միասին կ'առնեն: Ի՞նչ անակնկալ:

— Անշուշտ, անշուշտ: Նուագը օրհնութիւնն է:

— Եւ հիւանդաց բժշկութիւնն:
— Ազգիս Հայոց ազատութիւնն:

Սրտանց ուրախ՝ իր նախաձեռնութեան յաջողութեանէն, բժիշկը կարծես չարական կ'երգէր մեքենաբար, երբ ժամագրուէ -- ցանց յաջորդ իրիկուան համար:

Միւրեւն ծաղկեփունջ մը՝ Պ. Խ. Թ. ի վարդաստանէն: « Պատիկ օրիորդ, այս փունջն ալ դուն առ »:

Եւ յուշիկ յուշիկ դէպի վիլլա Մար -- դրիտ, համանուն փողոցին մէջ, Պօմոն:

Առաջորդը մեր բժիշկն է, մեր անաման Սիլվիոսի սարքանը: Տէր տիրական՝ դուռնէն իսկ: Նախ ինք պիտի մանէ, պիտի ստուգէ արագ ակնաբեկով մը, նե՛րսն է, դո՛ւրսն է, նստա՞ծ թէ պատկած (թէեւ նախապէս զիտէ ո՞ր ժամուն ինչ կ'ընէ):

Հիւանդը նստած էր բակը, սաղարթախիտ հովոցի մը տակ:

— Բարեւ, ընկեր Ահարոնեան, ի՞նչ -- պէս էք:
— Լաւ... Լաւ... (ձախ ձեռքը միշտ օղնակն լեզուին):

— Տեսէք ինչ բերած ենք ձեզի, -- վարդ, ջուրհան, վարդաւ ջուրհանահար: Ծաղկեփունջը մեծ տպաւորութիւն մը չի գործեր իր վրայ: Չուէրակը, -- ապահովաբար անոր գոյութիւնն անգամ մտցած է:

Կը ներկայացնենք ջուրհանահարը, հին յուշեր քրքրելով:

Ինչո՞ւ այսպէս մոռալ կ'երեւայ այսօր, միտքը այլուր:

— Մէկ անգամէն սկսէ, Ֆիլիփ...
ձպոտի խաղ մը եւ ջուրհանը կ'ոտոտուէ, կը թրթռայ, կը կարկաչէ:

Մարտու մը կը ծորի սենեակին մէջ, մինչ անդին շարժածի հով մը կը սուլըլայ տերեւներուն հետ, ձախ բռնելով կամ նախանձէն շաշեղով:

Հիւանդը կը խոկայ, կը խլրտի: Մերթ աչքերը կը շողան, մերթ կ'աւաղէ:

Յափշտակութիւնն: Վերացում խաւարէն դէպի լոյսը:

Ամէն անգամ որ կտոր մը կը վերջա -- նար, Ահարոնեան աջ ձեռքը բարձրացնելով, ուր մը կը ձեւացնէր օդին մէջ, իր սքանչելի յայտնելու համար: Յետոյ ստեղծ մը կակիծ, գլխաւոր շարժումով:

— Դայքարման, Դայքարման (Սպենդիարեան-Արագարեան):
Կովիտան է որ կը պարէ սենեակին մէջ: Օդին մէջ: Ոտքեր ու ձեռքեր թրլուտու: Մարմիններ որ կը ծփան, կը ծփան չորս պատի մէջ: Օդին մէջ: Մինչ անդին, պատահանէն դուրս, բակին վերեւ հովը կը շարունակէ խեղդանալ տերեւներուն հետ:

Օրհնե՞րդ թէ մահերդ, ա՛յ հով:

Ու հիւանդը վեցերորդ անգամ ըլլալով կը բարձրացնէ ողջ ձեռքը, արտայայտելու համար իր անբարբառ գովասանքը:

×

Քանի մը օր վերջը, հիւանդը կը հատկացնէ բժիշկին որ նորէն բերեն արուեստագէտը: (Ձպոտը զարնելու ձեւ մը կը փորձէ ողջ ձեռքով):

Չորրորդ այց: Նորէն իրիկուան դէմ, որ ամէնէն յարմար պահն է հիւանդին համար: (Ընդհանրապէս կը հանգստանան, քնացած կ'ըլլայ կէսօրէն վերջ, մինչեւ ժամը 5):

Այս անգամ շատուր ենք, -- երկու օրիորդներ, տիկին մը եւ հինգ տղամարդ:

Այս անգամ աւելի պայծառ է հիւանդին տրամադրութիւնը:

Չուէրակը, ջուրհանը: Մաս մը նոյն եղանակները, մաս մը ուրիշ կտորներ կը հոսին իրարու ետեւէ: Ֆիլիփը, «ղեկավար ճարտար», լոյս կը ցանէ, կ'ալեկոծէ, կը թրթռայ ու կը խաչապայտելու հետ: Մէկ մարմին կը կազմեն ջուրհանն ու ջուրհանահարը: Երկուքն ալ քրտնած: Իրարմով զինուցած:

ՀԱՆԱՐՇ ՄԻՍԱԳԵԱՆ

Մենք 15 օր վերջ տարբեր միջոցաւ

ՀՐԱՆԻ ԹԱԳԻՍՏԵԱՆ

ՇԱՀԵԿԱՆ

ԳԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԻՍԻԻ ՄԵՋ

Օ

Իսիի Հայ Եկեղեցւոյ Երիտասարդաց Յանձնախումբի կազմակերպած դասախոսութիւնը տեղի ունեցաւ Կիրակի, Ապրիլ 16, կէսօրէ ետք ժամը 4:30ին, եկեղեցւոյ սրահին մէջ:

Յանձնախումբի անունով Հրանդ Աճէմեան բացման խօսքը արտասանելով իր ուրախութիւնը յայտնեց այն երեւոյթին համար, որ հակառակ դպրոցական արժանաւորելի շրջան ըլլալուն եւ օրն ալ կիրակի, սրահը լեցուած էր ծայրէ ծայր Սորոսի Համալսարանի հոգեբանութեան ճիւղէն շրջանաւարտ Տոքթ. Բալայեան, ճիւղէն է Սպահանի համալսարանի հոգեբանութեան հիմնարկի, ուր հաստատուած է տարրալուծարան մը: Տարիներու ընթացքին իր կատարած հետազոտութիւններուն արդիւնք բազմաթիւ դիտարկան յօդուածները լայն տեսած են Պարսկաստանի եւ եւրոպական կարգ մը երկրներու յատկապէս ֆրանսական գիտական մասունքին մէջ: Փրոֆ. Բալայեան անդամ է Հոգեբաններու Միջազգային Ընկերութեան: Մասնակցած է միջազգային բազմաթիւ համադումարներու եւ իր կարգաւ դասախոսութիւններով մեծ հետաքրքրութիւն ստեղծած է պատական շրջանակներու մէջ: Անցեալ Դեկտեմբերին պարզեցուած է «Փարս Ակադեմիք» պատուանշանով, ինչպէս նաեւ Իրանի կառավարութեան կողմէ «Արքայական մետալով» եւ այլ պատուանշաններով:

Փրոֆ. Մեքրոպ Բալայեան, որու դասախոսութեան նիւթն էր «Անհատին գերբնականութեան մէջ», նախ խօսեցաւ շարժման եւ բնաշրջանի դիտարկան օրէնքներու մասին՝ նիւթի անկենդան աշխարհին մէջ, ապա կենդանիներու եւ հուսկ՝ մարդու մասին: Դասախօսը անդրադարձաւ իր մարդկային նախնական համայնքներու, անոնց դարգացման մղիչ ուժերուն, բացարձակ մը պետքը, նշելով ղեկավար առաջնորդի հոգե- բնախօսական անսնձնախափութիւնները եւ անոնց ազդեցութիւնը ցեղախումբի, համայնքի եւ ժողովուրդի ճակատադէր վրայ: Փրոֆեսորը վերլուծելով Տարիինի «Բնական ընտրութեան» տեսութիւնը եւ մարդկային պատմութիւնը, ինչպէս նաեւ Արիստոտէլի, Պլատոնի, Պլեխանովի, Ժան Փոլ Սարթրի, ձոն Տիւրի մտքերը՝ պատմութեան մէջ անհատի ու անհատականութեան դերի մասին, նմոյշներ տուաւ Հայոց պատմութեան: Ապա խօսելով ամբողջ, հաւատարմութիւն եւ ազգ եզրերու մասին, դասախօսը բացարձակ թէ ինչպէս ամէ-

նէն կազմակերպուած ու կարգապահ ազգային հաւաքականութիւնն իսկ դիւրու- թեամբ կրնայ խուճապէ մատնուիլ եւ վերածուիլ անկարգ ամբողջի, եթէ գոյու- թիւն չունենայ իրաւ եւ հասուն ղեկավարութիւն մը:

Փրոֆ. Բալայեան անդրադառնալէ ետք դերմեքենայացած ընկերութեան եւ դայն յառաջ մղող, ինքնուր կամ կասեցնող ազդակներուն, ներկայացուց Յորտի հոգեբանութեան համակարգը, քաղաքական - հանրային ղեկավարը, աւելցնելով թէ ի՞նչ աստիճանի կրնանք կիրարկել այդ համակարգը՝ պատմութեան ընթացքը ըմբռնելու եւ անոր վրայ ազդելու համար: Դասախօսը բացարձակ թէ ինչու՞ բնազդները երբեմն կը տիրապետեն մարդու բնականութեան եւ թէ ի՞նչ վճռական ազդեցութիւն ունի վարժութեան եւ հոգեբանական դաստիարակութիւնը: Ենտեց ամէնօրեայ հայկական վարժարաններու բացարձակ անհրաժեշտութիւնը Գրանսայի մէջ, Հայութեան՝ անհատական եւ հաւաքական ճիշդ դաստիարակութիւն տալու համար: Իր դասախօսութիւնը վերջացուց ներկայացնելով անհատ - մտաւորականի եւ անհատ - գիտականի դերը անցեալին եւ ներկային:

Շահեկան եւ խիստ հետաքրքրական դասախօսութեանն էտք Հրանդ Աճէմեան բացուած յայտարարեց ասուլիսը եւ հրաւիրեց ներկաները ուղղելու իրենց հարցումները, որոնց կը պատասխանէին փոփոքեալօր Բալայեան եւ Գրիգորի Վրդ. Բունիթեան:

Ասուլիսի ընթացքին, որ տեւեց մօտ երկու ժամ, արծարծուեցան բազմաթիւ հարցեր՝ մեր ազգային կեանքի այլապես երեւնալուն վերաբերող: Այսպէս, եղան հարցումներ թէ ի՞նչպէս կարելի է լեզուն պահել առանց մայր հողին վրայ ըլլալու, մինչեւ ե՞րբ կրնանք Հայ միայն սփիւռքի մէջ, հայ անհատին դերը Հայ Դատի լուծման աշխատանքներուն մէջ, եւ այլն, եւ այլն: Բոլոր հարցումներուն տրուեցան զոհարարեցի պատասխաններ: Հետաքրքրական է նշել, որ արծարծուած հարցերու եւ մտահոգութիւններու մէջ կար հասարակաց յայտարար մը, այն է՝ հայկական վարժարաններու ցանցի անհրաժեշտութիւնը, իրենց Հայութեան դոյւստեման, ազգային դիմադրիւի եւ Մեծաքանի պահպանման հիմնական ազգակ:

Գրիգորի վարդապետ Իսիական խօսքով համադրեց ասուլիսի ընթացքին արտայայտուած մտածումները եւ արծարծուած հարցերու հիմնական կէտերը, շեշտելով անհրաժեշտութիւնը հայկական դպրոցի, դպրութիւն կազմակերպութիւններու միջեւ իրերհակադրութեան եւ միասնականութեան ճակատի ստեղծման եւ կազմակերպուած լուրջ աշխատանքի:

ՇՐՋ. ԹՂՍԱԿԻՑ

ԳՆՂՈՒԹԻ ԳՆՂՈՒԹ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ «Թայմ» շաբաթաթերթի Ուաշինգթընի դրասենեակի խմբագրապետ նշանակուած է լրագրող Ռապրա Աճէմեան, որ կը յաջորդէ Հակ Սիտնի: Ռ. Աճէմեան 1952էն ի վեր մաս կը կազմէ շաբաթաթերթի անձնակազմին եւ ուշագրութիւն դրուած է մասնաւորաբար քաղաքական դէմքերու մասին իր յօդուածներով: «Թայմ» յատուկ խմբագրական մը նուիրած է Ռապրա Աճէմեանի եւ հրատարակած անոր մէկ լուսանկարը:

ՊՈԼՍՈՑ Շան սինեմայի մէջ, Ապրիլ 11ին, տեղի ունեցած է Յակոբ Սվալիւանի նախաձեռնութեամբ հիմնուած Երգ ու Պարի Միութեան անդրանիկ ձեռնարկը: Յայտագիրը բաղկացած է Թաթուլ Ալթունեանի երգերէ եւ ժողովրդական պարերէ, որոնց մէջ մեծ յաջողութեամբ մեկնարանուած են Հօտադներու պարը, Սեւանի ձկնորսներու պարը, Երեւանի Հայլոյ, Հեծեալներու եւ Մոլոտովական պարերը:

ՀԱՐՊԻԷԻ (Պոլիս) քաղաքապետարանի թատրոնին մէջ, Ապրիլ 11ին, Ս. Խոյզ դպրեկանքի Մանուց Միութիւնը տուած է երգ ու պարի երեկոյթ մը, որուն մասնակցած է Սայաթ - Նովա երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Մելքե Կալիբի: Պարսիկացի վարիչներն են Միսաք Հերկելեան եւ Նուպար Տինչէօ: Յայտագիրը բաղկացած է գեղջական, դաշտային եւ լեռնական երգերէ ու պարերէ: Սրահը լեցուած բազմութիւնը ծափերով դնահատած է յատկապէս Զարուստի պարը, Սեբաստիոյ շրջախաչի պարը, Լեոնցիներու, Հովիւներու, Բաղէշի պարերը, զորս յաջողութեամբ ներկայացուցած է պարախումբը:

ՊԵՅՕԼԼՈՒԻ (Պոլիս) Նարեկեան հանդիսարահին մէջ, Ապրիլ 9ին, տեղի ունեցած է դաշնակահարուհի Վալանթին Մալուհի, աշակերտներուն նուագահանդէսը: 12 փոքր եւ երեք չափահաս աշակերտներ մեկնարանած են հայ եւ օտար երաժիշտներու գործերը:

ՊՈՒՐՃ - ՀԱՄՈՒՏԻ (Պէյրութ) Նոր Մարաշ թաղամասի Ս. Գրգորի Մանկանց եկեղեցւոյ իր անդրանիկ այցելութիւնը տուած է Գարեգին Բ. Կաթողիկոս, Ապրիլ 9ին: Առաւօտեան ժամը 10ին, ոստիկանական ջոկատի եւ շրջանի քաղաքապետութեան ոստիկաններուն առաջնորդութեամբ, Հայրապետը ժամանած է Արաքս պողոտայ, ուր կառքին իջնելով հետիոտն անցնելով բարձրացուած կամարներուն տակէն ուղղուած է եկեղեցին, ուր կը պատարագէր Արտաւազդ Արք. Թրթո-

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՃԱՇ

Փարիզի Հաճնոյ Հայրենակցական Միութեան կազմակերպած տարեկան ճաշը՝ Չատուան առթիւ, տեղի ունեցաւ Ապրիլ 9ին, Կիրակի կէսօրէ ետք Օփերա Լաֆայէթ ճաշարանին մէջ: Այդ օրը վերջիւստի օր մը եղաւ Կիլիկիոյ եւ մանաւանդ Հաճնի անցեալի խրախճանքներու եւ ընտանեկան հաւաքոյթներու:

Ճաշարանի բոլոր սեղանները դրաւուած էին: Ներկայ էին տարեցներ, երիտասարդներ եւ փոքրիկներ, որոնց համար օրը եղաւ Հայութեան ոգիի ամբապնդման առիթ մը, իսկ հինքերու համար՝ ապրած փայլուն օրերու վերլուծում: Ճաշ վերջաւորութեան կատարուեցաւ հաւաքութիւնը: Ստեղծուեցաւ ուրախալի պահ մը ու վերակենդանացան Հաճնոյ մեր պապեանական սովորութիւնները: Կէլիկի վրայ (քաղաքի լեռնային վերի թաղամաս) կը հաւաքուէր ամբողջ բնակչութիւնը՝ մեծով - պզտիկով, եւ տեղի կ'ունենային մանկական զանազան խաղեր:

Ճաշի ընթացքին խօսք աւելին Գ. Աղամեան, Ս. Մահտեսեան, Վ. Մնակեան, Ա. Տարօնեան, Հ. Տարօնեան, Մ. Գրգորեան եւ Գէլջիւհեան, որոնք պատմեցին իրենց յուշերը: Միսաք Գրգորեան արտասանեց Յովհ. Երեզլեանի երկու բանաստեղծութիւններ: Տէր եւ Տիկին Մահտեսեան երգեցին հայերէն քանի մը երգեր, իսկ Տիկին Խոնապապեան՝ երգ մը, Կոմիտասէն:

Ճաշը վերջ գտաւ «Կիլիկիա» եւ «Ծագկիր ազատ իմ հայրենիք» երգերու խմբական մեկնարանութեամբ:

Մ. Գ.

եան: Գարեգին Բ. իր քարոզին մէջ շեշտը դրած է աշխատանքին վրայ, նշելով որ աշխատանքը սուրբ է ու մարդուն կեանքին բաղկացուցիչ բնական մասը:

ԱՆԳԱՐԱՅԻ Սենֆոնիք նուագախումբի երաժշտական տան մէջ եւ նոյն նուագախումբին ընկերակցութեամբ, Պոլսոյ օփերայի երգչուհի Ալիս Մանուկեան տրուած է երգահանգէս մը, որ մեծ յաջողութիւն արձանագրած է:

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ (Պոլիս) Արամեան Սանուց Միութեան սրահին մէջ տեղի ունեցած է «Մանկանց երգչախումբ»ին համերգը, ղեկավարութեամբ Գոհարիկ Տիրատերեանի: Հոծ բազմութիւն մը ներկայ եղած է եւ դնահատած 8-10 տարեկան մանուկներու համերգը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ
ԲԱ ՍԱ ԽԻՊՂՃ Է...
1.
Ներսէճ Չավուրը դարձանում էր, թէ ինչու ուսական բանակները դադարեցրին յաջող յարձակումները: Մի՞թէ Եւրոպայում նրանց գործերը վատ են: Անչուշտ, այդպէս է: Գերմանիան հօգը ուժ է հանել Ռուսաստանի դէմ՝ նրա արեւմուտ- թում Աւստրո-Հունգարիայի կայսրու- թեան հետ դաշնակցած: Ախ, այդ Եւրոպան: Հէնց որ Հայաստանի համար փեր- կութեան ինչ որ յոյս է ծագում, այդ Եւ- րոպան իսկոյն իր ճանկերը մեկնում է դե- պի Արեւելք...:

Հայոց վան քաղաքը ազատագրուած է: Այնտեղ ուսական դորքերն են ու հայկա- կան կամաւորական ջոկատները: Վանը սքանչելի օրինակ է բոլոր նրանց համար, ովքեր հեծում են օսմանեան կայսրու- թեան կրնիլ տակ: Թուրքական դորքերը պաշարեցին վան քաղաքը: Ձեւդէթ փա- շան պահանջեց անմիջապէս դատարկել Վանը: « Հայեր, դուրս եկէ՛ք քաղաքից, ձեզ ուղարկում ենք ապահով տեղ »: Այսպէս խաբէլ կամեցաւ Ձեւդէթ փաշան: Բայց վանը չխարուեց, փորձ ունէր: Թուրք փաշան վանեցիներին դուրս է հը- րաւիրում՝ կոտորելու: Հօ յի՛ կանչում իր որդու հարսանիքին, պարզ է: Վանը դիմադրեց: Ձեւդէթ փաշան, գերմանացի զինուորականների խորհրդով, սկսեց գրո- հել քաղաքը՝ թնդանօթներով, զնդացիլը - ներքով, զօրքով: Մի ամբողջ ամիս վան քաղաքը պաշտպանուեց քաջարար, ետ մղելով թուրքերի գրոհները:

Ներսէճ Չավուրը յիշեց: Բոլորովին վերջերս էր՝ Պոլսից իր հետանալուց մի օր առաջ: Կուրտ ֆոն Շուլցը ինքիւրին ա- սաց.
— Այդ Ձեւդէթ փաշան ընդունակ է մի- այն հարեմում ներքինի վնասուել, իմ փա- շա: Վանի պատերի տակ անտեղի կորց- նում է ջո զինուորներին: Մի՞թէ կոռու- լու ընդունակութիւն ունեն Հայերը:

— Վանը ոսկոր եղաւ մեր կոկորդուս, — խոստովանեց միշտ ինքնահաւան ու փրուած ինքիւրը:
— Բայց պէտք է հանել այդ ոսկորը, իմ փաշա, — ասաց Կուրտ ֆոն Շուլցը: — Պէտք է հանել, այլապէս վարակը կը տա- րածուի: Հայերը իրենց վանից օրինակ կը վերցնեն...
Վանը պաշտպանուեց մօտ մի ամիս, մինչեւ ուսական դորքերը հասան:
Հիմա վանը խաղաղ է: Խորամանկ է գերմանացի զնդապետ Կուրտ ֆոն Շուլցը, հասկացաւ վանի նշանակութիւնը: Այդ, վանը ինքնապաշտպանութեան օրինակ ե- դաւ: Մակայն, ափսոս, ցրուած են Հա- յերի ուժերը, ցրուած, մանրատուած, միմիանցից հեռու, իւրաքանչիւրն ինքն իր փրիլի: Չկայ համախումբ դործողութիւն, չկայ միասնական նպատակ ու պայքար:
Ներսէճ Չավուրը դադար չէր գտնում այս ցաւի ծանրութիւնից: Նա երկար առ- նում-գնում էր, կ'աշտատում ստեղծուած իրավիճակը, հաւանում սեփական միտքը կամ մերժում՝ նոր մտքերի ետեւից խոր- խափելով: — « Յրուած ենք, ցրուած ենք »: Վերջ ի վերջոյ այս դառնութիւնն էր մնում: Նա դարձանում էր, թէ ինչու նոյնիսկ ազատագրուած մարդերում չեն համախմբուում հայկական ուժերը: Այս դառնութիւնից էլ ծագում էր աւելի դա-

որ, բայց եւ ինչ-որ տեղ ուղեւորող երա- ղանքը: Պէտք է ստեղծել Հայկական Պե- տականութիւն, իշխանութիւն: Պէտք է ստեղծել, անպայման պէտք է: Դա թող լինի Կարսում, Վանում, թէ Մանազկեր- տում, որ դարձեալ ազատագրուած է թուրքերից եւ արդէն Ռուսների ու հայ կամաւորական ջոկատների ձեռքին է: Պէտք է:

Հայկական Պետութիւն՝ Հայաստան: Հայկական դրօշակ, անկախութիւն: Դա կ'ունենայ իր բանակը, իր դիւանագիտու- թիւնը, իր ինքնուրոյն պատկերը՝ դաշ- նակից տէրութիւնների ընտանիքում: Թագմական մինիստրի դրասենեակի ստոյգ ստեղծութեան մէջ երեք հարիւր հազար հայ զինուորականներ՝ զենեքաւոր, սպաներ, զինուորներ: Երեք հարիւր հազար... Սա չօշափելի ուժ է, մեծ ուժ, եթէ... Եթէ համախմբես, զենս մի ընդհանուր հրամա- նատարութեան տակ: Վիթխարի ուժ է, այո: Չէ՞ որ ինչպէր փաշան Կովկաս - եան ուարժահակատում ընդամենը հարիւր հազար զինուոր ունէր՝ Ռուսների դէմ, ընդամենն այդքան, այսինքն՝ հայկական զինուորութեան կէսը:

ՍԵՐՈ ԽԱՆՉԱԿԵԱՆ

ՀՈԳԵՆԿՆԳԻՍ

ՎԻՆԵՆԻ ՄԷՁ

Ապրիլ 30ին, Կիրակի առտու ժամը 9ին, հողեհանգրիստ կը կատարուի Սէնթ-Սնորէ-լը-Օ եկեղեցին, նահատակներու յիշատակին:

60ème ANNIVERSAIRE INDEPENDANCE DE L'ARMENIE le 28 Mai 1918

Dimanche 7 Mai à 15 heures le NOR SEROUND organise

L'AUDITORIUM MAURICE RAVEL (Centre Commercial de la Part-Dieu Lyon) UN

Grand Gala de Danses et Chants Folkloriques Arméniens

avec l'Ensemble « NAVASART » de Paris (60 exécutants) et le Duo « HARTAR » du Liban (Harout et Vikèn)

ՇԱՎԻԼ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻԶ

Այս Կիրակի պատարագ կը մատուցուի եւ հողեհանգրիստ կը կատարուի Ապրիլ-եան նահատակներու յիշատակին:

ՀԱՇՈՒԵՓԱԿ

ԼԻԲԱՆԱԶԱՅ

ԱՂԵՏԵԱԼՆԵՐՈՒ

ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԻ

ՄՈՒՏՔ

- Հանդանակութենէն գոյացած ընդհ. գումար 1.106.433,33
Տոկոսներէն գոյացած ընդհ. գումար 7.007,30
Գումար 1.113.440,63
ԵԼՔ
Ուսանողներու տան վճարուած 20.715
Աղքատախնամ ընկերութեան վճարուած 22.590
Հ.Բ.Ը.Մ.ի վճարուած 23.950
Պէտքերը զրկուած գումար հինգ անգամէն (*) 1.040.000
Լիբանանցի հայ ընտանիքի մը վճարուած 500
Վարչ. ծախքեր (չըջարեբերական, դրոշմաթուղթ) 3.095
Դրամատան ծախքեր 74,28
Գումար 1.110.924,28
Ի պահ դրուած դրամատուն եկամուտի տուրքի համար 2.526,35
Գումար 1.113.440,63
*) 7.1.76ին՝ 250 հազար
25.3.76ին՝ 150 հազար
10.5.76ին՝ 270 հազար
14.5.76ին՝ 230 հազար
18.1.78ին՝ 140 հազար:

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՅ ԱՂԵՏԵԱԼՆԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԻ Բ. Կ. ԶՐԲԱՇԵԱՆ

Փարիզ, 22 Փետր. 1978

« Յ Ա Ռ Ա Ջ » Ի

ԲԱՐԳԱՒԱԶՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՓԱՐԻԶ. — Հին «Յառաջական» մը և ղնահատուկին Պոլսոյ Պատրիարքի կողմէն ընկերացող «Յառաջ»ի «բաշ և և իրատես խմբագրական ծանոթութեան» 500 Փրանք կը նուիրէ:

ՊԱՆՏՈՒ. — Տիկին Արիս Դաւիթեան 500 Փրանք կը նուիրէ «Յառաջ»ին իր ծնողաց յիշատակին:

ՄԱՐՍԷՅԼ. — Այրի Տիկին Վարդան Սարգսեան 100 Փր. իր ամուսնոյն յիշատակին: Նոյն տխուր առթիւ Տիկին Ա. Գեւորեան՝ 50 Փր.:

ՏԻՆԵԸ. — Պ. Ե. Գոչուհեան 100 Փր. կը նուիրէ:

ԼԻՈՆ. — Պ. Մ. Տէր-Պետրոսեան 50 Փ. և 50 Փր. Տիկին Մարի Մովսէսեանի յիշատակին:

ԱՌՆՈՒՎԻԼ. — Տիկին Արմաւենի Հապէշեան 50 Փր.:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE DE MARSEILLE 12-14 Rue St. Bazile

Կիրակի, Մայիս 7ին ՄԵՆ ՀԱՅԿԵՐՈՅԹ

Տան բացման 2րդ տարեդարձին առթիւ Մանրամասնութիւնները յետագային:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ԼՈՒՐՏ

1-5 Օգոստոս

Կազմակերպութեամբ՝ Ֆրանսայի Հայ Կաթողիկէ ժողովրդագիտութիւններու, նախագահութեամբ՝ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊԻՍԿ. ԿԱՊՐՈՅԵԱՆԻ Ֆրանսայի Հայ Կաթողիկէ առաջնորդ Մանրամասնութեանց եւ արձանագրուած համար դիմել.
ՓԱՐԻԶ, Յովսէփ Վրդ. Լեւոնեանի հեռ. 278.31.93
ԱՌՆՈՒՎԻԼ, Հ. Աթանաս Վ. Քէսէ-ճեանի, հեռ. 985.15.56
ՄԱՐՍԷՅԼ, Սարգիս Վ. Դաւիթեանի հեռ. 540.298
ԼԻՈՆ, Գէորգ Վ. Չապարեանի հեռ. 472.865
ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ, Կոմիտաս Վ. Չարգ - ճեանի, հեռ. 220.986
ՎԱՂԱՆՍ, Գէորգ Վ. Չանտրեանի հեռ. 437.823
Արձանագրութիւնները կը փակուին Մայիս 31ին:

SUZY GANATCHIAN

Pour vos déjeuners d'affaires et vos soirées de détente

Le Caucase

situé en plein cœur du Marais vous assure de son meilleur accueil dans son cadre agréable et chaleureux

Spécialités Franco-Arméniennes 15, Rue St. Gilles, Paris 3e (en pleine cœur du Marais) Métro Chemin Vert

Réservation : 887-31-24

Ouvert tous les jours sauf le Dimanche

ԽՆԶՈՅՔ

Կազմակերպուած Կապ. Խաչի Սէն-Մօրիսի մասնաճիւղին կողմէ, Կիրակի Ապրիլ 30, ժամը 14.30ին Սալ տէ Ծէթ (Սէն-Մօրիս): Կը մասնակցի Լիոնի Անի նուագախումբը: Արեւելեան պիւֆէ - շամփուրով խորոված ՄՈՒՏՔԸ ԱՋԱՏ է

JEUNES ARMENIENS organisent

un Week-end à Londres

du 3 au 7 Mai

Renseignements et inscriptions

589-79-99

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄ

ՀՐԱԽԵՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Փարիզի Հայ Աղքատախնամ Ընկերակցութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Հինգշաբթի Ապրիլ 27, ժամը 20.30ին, վարչութեան կեդրոնատեղին, 77 Ռիւ Լաֆայէթ, Փարիզ 9րդ: Միտով կը հրաւիրուին բոլոր անդամները:

Imprimé sur les Presses DU JOURNAL «HARATCH» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris Commission Paritaire : N° 55935

ԿՈՒՋՈՒԻ

Coupeuse qualifiée pour robes

VIRGINIE

14-16 Rue Ste Cécile 75009 PARIS

Հեռ. 824.64.06

ԿԱՍՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կապոյտ Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի ընկերահամակրական հաւաքովը Մայիս 21ին, Մշակոյթի Տունը:

SEMAINE CULTURELLE YAN'S CLUB

MERCREDI 26 AVRIL à partir de 18 h. au Club 5, Av. Reille, 75014 Paris EXPOSITION - COCKTAIL

Oeuvres des peintres — Adjar, Antó, Archak, Ardash, Aslanian J., Assian, Barsumian, Dadérian, Hékimian, Kazandjian, Massis, Papaz, Papazian, Raphy

des sculpteurs — Aslanian N., Azad, Khoubesserian, Raffi. SAMEDI 29 AVRIL à 21 h. 15 à la Sainte Chapelle 4, Bd. du Palais, 75004 Paris

CONCERT INSTRUMENTAL

dirigé par Alexandre Siranossian avec la participation de André POULET, violoncelle et Sussanna MILDONIAN, Harpe. Places très limitées — Renseignements et billets au Club : Tél. : 589-20-48

TRANSTOURS organise plusieurs voyages à EREVAN

ԴԷՊԻ ԵՐԵՒԱՆ

ԹՐԱՆՍՍՈՒՐԻ 1978Ի ՀԱՄԱՐԳՐԻԹԻՒՆՆԵՐԸ զանազան ուղեգրքերով՝ Լենինգրադ — Մոսկուա — Երեւան կամ Մոսկուա — Թիֆլիզ — Երեւան
ԱՊՐԻԼ - ՅՈՒՆԻՍ - ՅՈՒԼԻՍ - ՕԳՈՍՏՈՍ - ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ - ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
Երթուղարձ օդանաւով « Արմենիա » կամ « Անի » պանդոկները, Ա. կարգի սպասարկութեամբ
Գին՝ 3100՝ Ապրիլ եւ Յունիս
3200՝ Յուլիս, 3150՝ Օգոստոս եւ Սեպտ.
2800՝ Հոկտեմբեր
Մեկնումներ Մարտի 15ին Օգոստոսին եւ Սեպտեմբերին:
Արձանագրութեանց համար դիմել՝
TRANSTOURS, 28 Rue St. Roch, 75001 Paris — Tél. : 261-58-28
ուր կարելի է ներկայանալ ամէն Երեւանի և Ուրբաթ կէսօրէ ետք ժամը 15.45
Մարտի 15՝ դիմել 2. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆԻ
11, Rue du Bassin — SAINT-JULIEN, Tél. 93-04-90 et 08-31-55
Վալանս՝ դիմել Ն. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ, Ալֆրիդի դիմել Ե. ՊՕՅԱՃԵԱՆԻ:

A LA CAPPADOCE

3, rue Marivaux (derrière l'Opéra Comique, M° Richelieu-Drouot) tél 742-83-65

ouvert tous les jours midi et soir sauf lundi

SA NOUVELLE DIRECTION

présente

son mini-spectacle

avec Marten Yorgantz et Norayr

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ա Պ Ր Ի Լ 24

ՀԱՆԳԻՍՏ

ԲԱՐԳԷՆ ԱՐՔ. ԱՊԱՏԵԱՆԻ

ՏԱՐԻԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ՉԱՆԱՉԱՆՈՒԹԻՒՆ ՉՓՆՏՈՒԵԼ

Եկեղեցին հայկական, C. R. S. եւ սեղական մամուլը

Է շնորհակալ ըլլալ հանրային օրէնքներու պահպաններուն եւ իրենց ծանր գաւազաններուն :

Հոգեբան ընթերցողը կրնայ շարունակել, բայց մենք ասով կը բաւականա՞նա՞նք : Պիտի ուզէիք եզրակացնել սակայն, փորձելով այս անգամ ըլլալ աւելի տրամաբանական եւ յստակ :

Տէֆաքը ըսած է. —
« Cogito, ergo sum ».

Սահմանական եղանակ, ներկայ հաստակա՞ն :

Հայերը ինչո՞ւ, քերականական - տրամաբանական օրէնքներն ալ խանգարելով, ելած ժխտականով կը խօսին, « քէ փրակական իշխանութիւնները քանի չեն քողար որ մեր նահատակները ոգեկոչեմք՝ ուրեմն հայաստը չեն », փոխանակ ըսելու — միշտ սահմանական եղանակ, ներկայ, հաստատականով — քէ « փրանսական իշխանութիւնները քանի կ'արգիլեն որ մեր նահատակները ոգեկոչեմք՝ ուրեմն հայաստը չեն » : Իմաստասիրական այս նրբութեան մէջ շատ զանազանութիւն չկայ :

ՋՈՒԼԱԼ

Photos Jackson

Պուէնոս - Այրէսի մէջ, Ապրիլ 25ին յանկարծամահ եղած է Բարդէն Արք. Ապատեան, կաթ. Պատուիրակ Հարաւային Ամերիկայի : Ծնած էր 1918ին :

Պատրաստուած հոգեւորական, ողբացեալը ծանօթ էր իրբեւ մէկը անոնցմէ, որոնց ամէնէն շատ պէտք ունի մեր եկեղեցին : Աւելի մանրամասնութիւններ՝ առանձին :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՒՈԿ

ԱՆԳԱՐԱ Ժամանած է մառաչալ Նիքոլայի Օգարկով, Սորճ. Միութեան սպա- յակոյտի ընդհ. պետ : Պաշտօնական հիւրն է Թուրքիոյ իր պաշտօնակիցին՝ Քենէն Էյվըն : Սորճ. մառաչալը հինգ օր պիտի մնայ եւ տեսակցի Թուրք զինուորական պատասխանատուներու հետ :

ԱԼՏՕ ՄՈՌՈՑԻ վիճակին մասին նորու- թիւն մը չկար Ձորեքաբլի առտու : Հոոմի մէջ, 4000 բանուոր եւ գործազուրկ Մովսէսեթ օձայրայեղ ձախ շարժումէն ցոյց կատարած են զսպառնիչ դէմ : Իրենց նշանախօսքերն էին՝ « Մոռոյի մահը յետադիմութեան կը ծառայէ » : Իտալիոյ համար, նոյն օրը (Ապրիլ 25) 33րդ տարեգարծն էր Փաշլիզի անկման, բայց սիրտ չկար տօնելու :

ՄԱՅԻՍ ՄԵԿԻՆ Հանրային թաղմթիւ սակեր յաւելում պիտի կրեն : Դրոշմա - թուղթը 1 ֆրանքէն կ'անցնի 1,20ի : Կը սղեն նաեւ կազ, երկտրականութիւն, երկաթուղի, ծխախոտ :

ՉԱՏԻ մէջ հակաֆրանսական արարքնե- ըր կը շարունակուին : Ֆրոյիան « կը նեղացնէ » թաղմթիւ Ֆրանսացիներ, որոնք հոն են ըստ « գործակցութեան » համա- ձայնագրութեանց :

ԺՈՐԺ ՍԵԿԻ երկուքուկէս ժամ տես - նուեցաւ Նախարարպետ Պառի հետ, առ- ջի օր : Սէ. Ժէ. Թէ. ի պատասխանատուն իրատես կը գտնէ Պառը բայց ըսած է որ պատրաստութիւն չի սնուցաներ, մանաւանդ երբ միջամասնակ զինները « զլուխին առած կ'երթան » եւ գործազրկումները կը բազմանան :

ԲԻՆԺՆԵԻ յայտարարեց կոմսոմոլնե - ըու 18րդ համադումարին, որ տրամադիր են հրաժարելու նէօթրոնի ուսմանն եթէ Ուաշինգթոն նոյն ընէ :

ՀԱՐԱԻ. ԼԻԲԱՆԱՆԻ մէջ խաղաղութիւն չի տիրեր եւ ամէնօրեայ կեռիլա մըն է, որ կը տեսէ : Միջազգային ալ իրարու կը յաջորդեն : Սոտվարարներուն մեծ մասը, որեւէ հակակիւն չվայելող տարրեր են, ընդհանրապէս :

ՍՊԱՆԻՅԱ Համայնալար կուսակցու - թեան պետը Սանթիակո Քարիյո յայտա- րարած է Ֆիլիպոսի որ « Սպանիա - Ատ- լանտան Ուխտ » յարաբերութիւնները « մեր գործն է, ոչ թէ Սորճ. Միութեան » : Ծանօթ է որ Քարիյո Սպանիոյ համայն - նալար տեղադրուելու արժան էր Լենինի առ - նունը (Փոլ Լորանն ալ, անմիջապէս մի- ջամտած էր ըսելով՝ 54 տարի է մեռած է...) երեւի այս առթիւ է, որ Բրեժնեւ իրեն նուէր զրկած է Լենինի նկարը... :

Երէկուան մեր թիւով, տուած էինք նաեւ մաս մը տեղական թերթերու տուած արձագանգներէն Երկուշաբթի օրուան միջազգայնական մասին, Փարիզի եկեղեցւոյ առջեւ :

Աւելցնենք որ քանի մը տող շնորհած էր նաեւ « Փարիզի եկեղեցւոյ առջեւ », որ « Միջազգային Փարիզի եկեղեցւոյ առջեւ » խորագրին տակ կ'ըսէ թէ սոսիկանները միջամտած են եւ շուրջ յիսուն հոգի ժող- ված : Կ'աւելցնէ թէ ըստ սկանատեսնե- ըու, Հայերը համախմբուած էին եկեղեց- ըոյ առջեւ, որովհետեւ տեղ չէր մնացած ներսը : Կ'ողեկոչէին, կ'ըսէ թերթը տա- րեղարձը « ինչ ժողովուրդի ցեղասպանու- քեան քրքական իշխանութիւններու կող- մէ 1915ին » : Փարիզի չի մոռնար շա- կերտեալ այս վերջին եօթը բառերը (է', ի՞նչ կ'ըլլայ, ի՞նչ չըլլար, ինչո՞ւ դէժ մարդ ըլլալ Թուրքերուն հետ) :

Ֆրանս - Սուառ նաեւ կ'անդրադառնայ միջազգայնական (ան ալ, պարզ է, ոչ բոլոր) հրատարակութիւններուն մէջ, քանի ամէն մարդ զիտէ որ նման լուրեր կը ծառայեն առաւելաբար « ծակ » գոցելու :

Լաւագոյնը, ինչպէս յաճախ, Մանտի տեղեկատուութիւնը կրնար նկատուիլ, ե- թէ հոն ալ ճիշդն ու սխալը խոտնուած չըլլալին : Թերթը կ'ընդունի որ ոստի - կանները նոյնիսկ փորձած են եկեղեցի մտնել : Չի ծածկեր որ մեծաքանակ ոս- տիկանական ուժեր միջամտած են, ծեծած ու հարուածած են : Առանձին կը նկա- րագրէ նաեւ Էո. Թէ. Էլ. ի լրագրողին զլլուն եկած փորձանքը : Մարզը կ'առ - նեն, կը խօսեն սոսիկանական կառքը մինչ կը փորձէր բացատրել թէ թղթա- կիցի թուղթերը ձայնասփիւտի կայանը մնացած են : Մամուլի պաշտօնատար մը կուզայ զինքը կ'ազատէ, բայց մեր պաշ- տօնակիցը քեզ մը « թուիլ է » այնպէս որ երբ կառքէն կ'իջնէ, ետեւէն կը պոռան. « Կրնաս երթալ (այս երթալը անշուշտ չի համապատասխաներ ֆուքս լը քանի բայց...) պունեւիլ, նորէն մեր ձեռքը կ'անցնիր » :

Յիշենք նաեւ թէ Ձորեքաբլի առտու (Ապրիլ 26) Լիպերասիոն իր երկրորդ էջը, Նախկանի բաժնին մէջ, լոյս ընծայած է գրութիւն մը Սեղա Պիպէրեանէ, որ առարկայական վերլուծումը կ'ընէ Ֆրանս- սայի Հայուն բուն վիճակին, հաստատելով նաեւ թէ « տարբերութեան իրաւունքը պատրանք է, ընկերութեան տարբեր ծրա- գրէ մը գուրս » :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ
ՀԱՐՑԵՐ

Հայաստանի առողջապահական մարմիններուն եւ հիմնարկութիւններուն ապագայ աշխատանքներուն շուրջ յատուկ խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցած է Մարտ 31ին (*):

Զեկուցաբերը՝ Առողջապահական նախարար Է. Գարրիէլեան զիտել տալէ ետք, թէ մեծ աշխատանք կը կատարուի այս ուղղութեամբ, յայտարարած է, թէ ձեռք առնուած միջոցներուն շնորհիւ արմատապէս բարելաւուած է հիւանդանոցներու շինութեան հարցը: Յան այն է սակայն, որ ոչ բոլոր շէնքերն են, որ պահանջուած որակով կը յանձնուին մարմիններուն: Երբեմն կ'արձանագրուին նաեւ ուշացումներ, ինչպէս կ'ախորհուրդէ հիւանդանոցը, Լեւինականի, Ալայերդիի բազմատեսակ հիւանդութիւններու հիւանդանոցները եւայլն:

Կարեւոր կէտ մը, որ արդէն տարիներու առաջադրութիւն կը նկատուի, մեծ եւ բազմակողմանի սպասարկութիւն ապահովող հիւանդանոցներու հաստատման խնդիրն է: Հայաստանի մէջ ընդհանրապէս, փոքր հիւանդանոցներ շինուած են: Արդ, ալալիսինները հնարաւորութիւն չունին աշխատանք հիւանդութիւններու բուժումը, ինչպէս թողնուած փամանակակից մակարդակով: Ինչպէս կրկին յիշեցուցած է նախարարը, օրուան պահանջն է, որ հիւանդանոցներն ու բուժարանները կառուցուին առնուադն 300-600 մահակալներու տարողութեամբ, որպէսզի կարելի դառնայ ապահովել մասնազինակալ սպասարկութեան դոնէ նըւազգոյնը: Ասիկա կարելի է իրագործել, եթէ զանազան ձեռնարկութիւններ, սովորուած եւ այլ հիմնարկութիւններ նիւթական միջոցներ տրամադրեն, տեսակ մը նիւթական աղբիւրներու կեդրոնացում կատարուի: Այս ճամբով հնարաւոր կը դառնայ « սեփական պոլիկլինիաներով բազմապրոֆիլ հօր ստացիոնարներ ունենալ Երևանում, Լեւինականում, Կիրովականում »:

Այս ուղղութեամբ արդէն որոշում տրուած է տարիներ առաջ: Եւ քայլեր ալ առնուած են:

Ոստերով բժշկներու թիւին, մասնազինակալութեան եւ մակարդակին մասին, նախարարը զիտել տուած է, թէ այժմու վիճակը կարելիութիւն կ'ընձեռնէ յաջողութեամբ լուծելու առողջապահական բոլոր օղակները մասնազինակալութեամբ: Դժուարն այն է միայն, որ կարգ մը շրջաններու եւ քաղաքներու մէջ զգալի է մասնազինակալութեամբ պակասը, քանի բժշկներուն ընդհանուր թիւին միայն 25 տոկոսը կ'աշխատի շրջանները: Մնացեալը, այսինքն 75 տոկոսը Երևանի եւ այլ միւս մեծ քաղաքները:

ՄԱՆԿԱՄՍՈՒՐ ԵՒ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԻՉ

Հայաստանի մէջ այժմ կան 1.015 մանկամուտք եւ մանկապարտէզ՝ 116.954 երախաներով: Մօտ 8-820 հոգի կը ստանան ստանդարտարկութեամբ: Յատուկ աշխատանք կը կատարուի մանկավարժներու պատրաստութեան ուղղութեամբ: Հայաստանի մանկավարժական ուսումնարաններուն մէջ հաստատուած են այսպէս կոչուած նախադպրոցական, այսինքն՝ մանկամուտքի եւ մանկապարտէզի երախանները դաստիարակելու կոչուած ճիւղեր, բաժիններ: Շատ օրինակներ կարելի է ցոյց տալ հաստատուելու համար, թէ երախաններու դաստիարակութեան աշխատանքը վարժ մանկավարժներու ձեռքը կը գտնուի ու ծնողները գոհ կը մնան արդիւնքէն:

Այս հաստատումները կատարելով «Առփնտ. Հայաստան» օրաթերթը, իր խմբագրականին մէջ (**) կ'աւելցնէ թէ « նախադպրոցական հիմնարկները դեռեւս չեն բաւարարում աճող պահանջները: Մինչեւ եօթ տարեկան երեխաների մօտ մէկ երրորդն է ընդգրկուած նախադպրոցական հիմնարկներում »: Յիշեցնենք, որ նախակրթարանի Ա. դասարանի տարիքը 7ն է:

Ամէն տարի պատկան մարմինները նիւ-

Շ Ա Ր Թ

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ
ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ՈՒ
ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ

ԽՄԻ. — Մանքէ Քարթօ լռյս տեսնող ԻԱՊ միջագային արուեստի պարբերաթերթին 57րդ թիւին մէջ, ժողով ֆիւմէ շահեկան յօդուած մը ստորագրած է Շարքի մասին: Կուտանք թարգմանու թիւնը:

Մոգի իր աչքերը շոյթընէն կը ցանեն ոսկին, զմուտն ու խուսկը՝ Պօսի բարբեր հողերուն եւ Ատրանտեան կարծրութիւններուն, իրենց նախկին ներդաշնակութեան բերուած փարզեան բնակարաններուն եւ փողոցէն, նաւահանգիստներէն եւ դաշտերէն ընտրուած բազմաթիւ անձնաւորութիւններու վրայ — բայց հոս Շարք կը միանայ անոնց, որոնք Մուրիւրյէն Փիքասօ, Լը Նէնէն մինչեւ Վան կողմը կը ցաննեն խոնարհներուն մեծութիւնը:

Շարքի տեսիլքը կը ներկայանայ ծիսական արարողութեան մը ծանր երանութեամբ, բայց մերթելով, տեսակ մը, հանդիսաւորութիւնն ու յոյսին լաբընութիւնը: Դուրսէն եկած՝ կը թուի անմասն մեր կարօտներուն ու ոխերուն: Ասկէ, իր արուեստին հետ առաջին հանդիպումի մը, խառն սպաւորութիւն մը, — կը զգանք մեծանիւք եւ քիչ մը տարաշխարհիկ բան մը՝ միաժամանակ:

Սակայն Շարք աչքերուն փոշի չէ որ կը նետէ. ընդհակառակն: Անկախ, աշխատելով անձնական իր կշիռով եւ լրացած պատասաններ ստանալով միայն Շարք մեզ կը զարմացնէ եւ կը սեւեռէ իրականին, սպարածին, փորձուածին իր յարմարով: Իր արուեստը ընթացող է, անմիջական: Առօրեայէն փոխ կ'անէ ընտանի նիւթեր, ակներեւ պարզացում մը — աւելին, պէտք է լսել, ներկա — յայտնուած իրերու նոր դասաւորում մը — կը նուիրականացնէ սովորական տեսարանները եւ զանոնք կը բարձրացնէ հէքեաթներու, անզուգական առասպելներու թագաւորութեան: Կեանքին, այսինքն ընտելեան ու մարդոց՝ շատ մօտիկ, այդ կապը Շարքի մէջ տեսիլով կը ներկայանայ շեշտուած կիրքով մը հանդէպ նիւթին՝ զոր խորապէս կ'աշխատի եւ կ'այլափոխէ՝ երանգապանակէն պատասա-

թական կարեւոր միջոցներ կը յատկացնեն մանկամուտքներու եւ մանկապարտէզներու շինութեան համար: Տարիէ տարի կը բարելաւուի վիճակը: Միւս կողմէ, շինարարութեան ճիւղին թերացում մով, երկար տարինքէ ի վեր անհրաժեշտ նկատուած դպրոցական շէնքերու կառուցումը շիւթաբերդով: Անցեալ տարի նոյնպէս սահմանուած ծրագրերը անասարա մնաց:

« Սով. Հայաստան » իր խմբագրականին մէջ յատուկ ընդգծումով զոհացուցիչ չի նկատեր զիջական վայրերու պարզած պատկերը: « Ներելի չէ, որ 316 հանրային տնտեսութիւններ չունեն ոչ մի մանկական հիմնարկ, իսկ 476 սովխոյներէն միայն 173ն ունեն նման հիմնարկներ: Նորմալ չի կարելի համարել, երբ մանկական հիմնարկներն աւելի քան 2.800 աշխատողներ չունեն մասնագիտական կրկութիւն »:

Օրաթերթը անհրաժեշտ կը գտնէ, որ պատկան մարմինները, ինչպէս Լուստուրութեան նախարարութիւնը մեծ ուշադրութիւն դարձնեն նախադպրոցական շէնքերու ցանցին ընդլայնումին, երախաններու անուշդին, Ֆիզիքական դաստիարակութեան, մանկապարտէզներու սարքաւորումներուն վրայ:

Ժ. Մ.

(*) Սով. Հայաստան, Ապրիլ 1:

(**) Սով. Հայաստան, Մարտ 21:

« ԵՐԳԵՐ ՍՓԻԻՌԻՑ »

(Հեղինակ ՅԻՑԻԼԻԱ ԲՐՈՒՏԵԱՆ)

Միտնի (Յառաջ). — Համբարձնի եւ հրատարակութիւնների միջոցով, երաժշտագետ Յիցիլիա Բրուտեանը կարեւոր աշխատանք է տանում ծանօթացնելու սփիւռքի հայ երգահանների ստեղծագործութիւնները հայրենիքում եւ սփիւռքում. այս աշխատանքի շնորհիւ սփիւռքի հայ երաժիշտները խրախուսուում են տեսնելով հայրենիքը ստեղծում է միջոցներ հրատարակելու եւ կատարելու իրենց ստեղծագործութիւնները, այն որ սփիւռքում առանց նիւթական միջոցների անհնարին է, բայց այդ, այն կապը որ ստեղծուում է հայրենի երաժիշտների եւ սփիւռքի երաժիշտների մեծ նպաստ է բերում հայ երաժշտութեան զարգացմանը:

« Երգեր սփիւռքից » ժողովածուն որ հրատարակուել է 1977 թ. հարուստ է իր ոճական տարբերութիւններով եւ երկերի յաջող ընտրութիւնով. այս հատորում կարող ենք ծանօթանալ եւ ուսումնասիրել տարբեր հոգեբանութիւնով եւ ձեւով ստեղծագործութիւններ: Ընդհանրապէս նման ժողովածուները մեր իրականութեան մէջ, աղքատ են տարբեր ոճային ստեղծագործութիւններով, եւ մօտաւորապէս բոլոր երաժշտութիւնները եւ երգերը միանման են:

« Երգեր սփիւռքից » պատրաստուել է մասնաւորապէս հանրակրթական դպրոցի աշակերտների եւ երգ — երաժշտութեան ուսուցիչների համար. հեղինակը ժողովածուի յառաջաբանում կարեւոր խնդիրների շուրջ է անդրադառնում, որ մենք Հայերս մասնաւոր սփիւռքի Հայութիւնը անտեսում է. « ... երաժշտութիւնն իր

առաւել պարզ, նախնական, մատչելի ենւերում իսկ պէտք է մատուցուի երեխաներին ամենաբարձր զեղարուեստական մակարդակով, որպէսզի չխաթարէ նրան էութեան ու նպատակի բացալատումը, իրականացումը, ընկալումը »:

Հեղինակը ժողովածուի բովանդակութեան մասին հետեւեալն է գրում. « ... ժողովածուի պարունակութիւնը նորութիւն է թէ՛ աշակերտներին, թէ՛ ուսուցիչներին համար, եւ ինքստինքեան հետաքրքրութիւն կը յառաջացնի »:

« Այն կազմուած է սփիւռքի հայ կուլտուրայի ստեղծագործութիւններից Մի բան, որը կը նպաստի մի կողմից դպրոցականներին ծանաչել մեր համազգային երաժշտական մշակութի օրինակները մասը կազմող սփիւռքի հայ երաժշտական մշակութի ու նրա ներկայացուցիչներին, միւս կողմից մեծապէս կը խրախուսի տարալիք հայ ստեղծագործողներին իրենց հայրենաշէն մշակութային գործունէութեան ծաւալման եւ լայն տեսման մէջ »:

Հեղինակը ժողովածուի պարզ եւ գեղեցիկ ձեւով, երաժշտութիւնների եւ երգերի ուսուցման ձեւն է բացատրում, որ կարեւոր է դասատուների եւ կատարողների համար:

Այս ժողովածուից կարելի է օգտուել մեր համբարձնի ծրագրերը արդիւնանացնելու եւ թարմացնելու համար:

« Երգեր սփիւռքից » ժողովածուն արժանի է քննահատման, եւ տարածանք հայ դպրոցների եւ երաժիշտների մէջ:

ԼՈՒԴՎԻԿ ՐԱՅԻ

կը հասնի մաքուր երանգներու, կը խաղայ ծիրանիի, հեշտ լուսաւորութիւններուն հետ՝ ինչպէս հասուն պտուղներու, իսկական գիշերը յիշեցնող շուքերու: Այս նկարչութիւնը կը թուի կառուցուած ըլլալ զգալի մօտեցումներով, յաջողական զիտաւորութիւններով, երբեմն ընդարձակ եւ գեղեցիկ բացատրելով՝ ուրկէ լոյսն իր ակունքը կը ստանայ:

Ողբալ երանգաւորումներով ծովափներուն միջեւ ոչ մէկ շրջազիծ, բայց յաճախ արձակ, ազու ծուպեր կ'արգիլին որ կառուցուած թուի ծայրաստիճան վեհաշուք եւ կը պահեն ներքին ճարտարապետութեան մը հաւասարակշիւթիւնը: Երանութեան պահուն մը վրայ հիմնաւորուած այս կայունութեան մէջ ինչ որ պիտի գծուի՝ պիտի կոշուի երաժշտականութիւն եւ պիտի մասնակցի քիչ մը հրաշազան ծանրութեան մը:

Դիտեցէք այդ ծառերը, ստուերներու խառակներ՝ կարծրավառ երկինքն ի վեր, դիտեցէք կոր զիծերու շնորհիւ խաղաղած լուսկումը՝ ուր կ'ամփոփուին զիւղի մը զանգակատունն ու բնակարանները, դիտեցէք այս խոժոռաղէմ եւ մութ նայուածքներով « ցնծուհիները », հանդիսաւոր պարոյրներով այս մերկերը. աստ — դերու պէս հակած այս զէմբերը՝ հաճոյակատար եւ զորովայն, ուր եւ հանդիսը, որ արարը մըն է նմանապէս, նախկին մորթի մը, ձիւնածածկ անիւներու, քարափի նաւերուն խաղաղ կարգը. ասոնք ոչինչ կրսնցուցած են իրենց ինքնութեանէն. ընդհակառակն, Շարք այս ամէնը գծած է մեծ հոգածութեամբ, ակներեւ խանդաղատանքով:

Բայց ինչ նորութիւն կը բերէ մեզի Շարքի արուեստը: Որքերն մէջ չի խաթարել հոգեկան կամ գեղագիտական որեւէ արժէք, ասպարէզ չի կարգար ազատութեան, չի մարգարէանար Յայտնութիւնը: Ներկայ է Շարք: Այսօր: Մեզի կ'ըսէ թէ որքան անհրաժեշտ է ապրել ու սիրել: Մեր աչքերը կը բանայ այս իսկ հաւաստումով: Իր վիպարութիւնը ունի ջերմութիւնն ու խորհուրդը: Իր նկարչութիւնը կը յայտնաբերէ պարզ եւ անոյշ գեղեցկութիւնը իրական բաներով՝ երբ մարդ գտնոնք կշռած, իրենց անուշովը կոշած ու կարգաւորած է արդէն: Պիտի ըսեմ, պարզապէս, թէ զգացի որ Շարքի գործը մեծութիւն մը կը կրէ:

Գարուն դու ուղեկորոյս
բայց...

Մինչ մեր չքնաղ օրացոյցին մէկ թիւթիւր, Մարտի երկրորդ տասնորակ վերջաւորութեան, մեզի կ'աւետէր երկրաջանկալի դարնանամուտը, սակայն անանակ օրեր վերջն իսկ, յայտարարուած գարունը կը շարունակէ դեռ միայլ անհարգատրէն անձանաչելի, երբ փոխան իր մեղմօրօք զեփուրին, ձմեռաւառէ քամին է որ կը փչէ անընդհատ եւ ընդհանրապէս ամպամած երկին մը տակ ընտելեական այդ այլանդակութիւնը կարծես ալ աւելի պատկերազարդ դարձնելու մտղեկութեան, ձիւն ու կարկուտը են նաեւ անխուսափելի անկուտը չեն վարանիք ցուցադրելու իրենց խոժոռ ներկայութիւնը, բոլորովին արլափոխելով զիմազիծը՝ եղանակներով ամէնէն քնքուշին:

Առաջին անգամ չէ սակայն որ անանատես կը հանդիսանանք միջոցաւորութիւն այդ կրկնակի անձոռնիութեան, որքով ամէն տարի, նոյն տիւտը պատկերին է որ կը պարզուի մեր աչքին, մասնաւորապէս կը զարմանում պահիկ մը, որ օրացոյցը պատրաստողը կամ պատրաստողները, չեն մտածեր փոփոխութեան մը եւնթարկել զարնանամուտի թունակները ընտրել, օրինակի համար, համայն ակնզերբը բոլոր բանաստեղծներուն երանածիներու թագուհին՝ Մայիլը, իր անուշին օրով իսկ, որ գեղեցկահիւս դիտուածով մը պիտի դուզալիսք ուրիշ նուիրական թուականի մը՝ Ալիսանթի տունին: Ու տալ անյաղ ձմրան, Մարտի մնացեալ օրերով, նաեւ ամբողջ Ապրիլ ամիսը, որպէսզի նոյն բռնակալ ակնը որ իր տեսողութեամբ իր շարքերի ասպարէսակից վերջ, գուցէ զարմար տակելէ իր ամիջական յայտնուած օրացոյցին նշանակած սահմաններուն մէջ ապատ թողու հէք գարունը, որպէսզի քաղէ իր արժանի ճամբով, հոգ չէ ակնի կրճատում:

Բայց այնքը ու երկինք թողելով Սեւեակային, փորձելով իջնել վարը՝ մեր աշխարհի բաներուն, անոնց մէջ մեր սրտերուն ամէնէն մօտիկին՝ Հայրոց դաստիարակման մասին, մասնաւորապէս Պրոֆ. Կարապետ Կարապետեանի տակ, չափազանց ցուծիւն պիտի չըլլար յայտնել որ ան կը շարունակէ փայլել յիսուն տարեկան առաջ մեր նախատեսածին շատ ակնի

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ

ՀԱՅՈՒՂԻԻ ՄԸ

ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒՄԸ

0

Մոմորանիի Հանգստեան Տան մէջ տն էր անցնող Շարաթ օր, Ապրիլ 15: Արդարեւ, նախաձեռնութեամբ Փարիզի Հայ Ազգատանամ Ընկերակցութեան եւ արժօն մասնակցութեամբ Մոմորանիի զարգացման օր. Օրոքինս Հանձնանի: Նախազանութեամբ Ընկերակցութեան նախազան Հրանդ Մարտիրոսեանի, որ իր լուրջ ունէր վարչական Պարտաւորութիւնն իր զբաղման գործակիցները, Հանդիսութիւնը անցաւ շնորհ ու ջերմ մթնոլորտ մը մէջ, ի ներկայութեան Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ Սեբաստիանի, Մանուկեանի ներկայացուցիչները, Մանուկեանի նորընտիր քաղաքացի Ալյէր Մակարեանի, Գրիգոր - քաղաքացի Ժորժ Արնոյի, քաղաքացիական խորհրդական Ժան - Մարի Լիոնէի, յորեկար Հայուհիին անմիջական հարազատներուն, մամուլի թղթակիցներուն, ինչպէս նաեւ Անտիլիի եւ Մոմորանիի պատուարեաններէն շատերուն, որոնք տեղ զբաղած էին՝ տնական զարգացման գործերը երկար հիւրարարահին մէջ պայտասն շարունակ սեղաններու շուրջ:

Սեղանին զուխը նստած էր Օր. Հանձնան, շրջապատուած՝ նախազան Մարտիրոսեանի, քաղաքացիական Մակարեանի եւ Մեարտ քաղաքացի Կորմէի, որ ինչպէս ծանօթ է, հողեւոր հովիւն է Մոմորանիի եւ Անտիլիի Հանգստեան Տուններուն:

Տէր հօր աղօթքով եւ օրհնութեամբ թացուցաւ ճաշը եւ առաջին առթիւ հարաւորեալ Հայուհիին բոլորին կենացը բաժակ բարձրացուց յայտնելու համար իր հրճուանքը: Ընկերակցութեան փոխ - նախազան Օր. Անտիլի Ետիքարտաշեան հրաշքեղ նախազան Մարտիրոսեանը իր ողորմի խօսքը բռնելու: Օր. Մարտիրոսեան զեղեցիկ ու կուռ ելոյթով մը, նախ իր ջերմ շնորհակալութիւնները յայտնեց քաղաքացիական Ալյէր Մակարեանին, ապա ներկայացուց Օր. Հանձնանի կենսագրու-

թիւնը, եւ անոր յարակցութեամբ ան - զբաղարձաւ Կարմիր Սուրբանի շրջանին հայ ժողովուրդին կրօնական գործունէութեան ու շարժումը: 1924ին է որ Օր. Հան - ձնան հաստատուած է Փրանսա, ուր իր կենանքը կը նուիրէ իր եղբորը եւ քրոջը զաւակներուն խնամքին: 1975ին կը փոխադրուի Մոմորանիի Հանգստեան Տունը: Ենթահարեւելով Օր. Հանձնանը՝ իր բարեբաւորիկ տարիներին առթիւ, նախազան Մարտիրոսեանի երկար կենանք մաղթեց բոլոր պատուարեաններուն:

Այնուհետեւ Մոմորանիի քաղաքացի - տը ճառ մը խօսեցաւ, յայտնելու համար իր խոր յուզումը եւ յարգանքի զգացում - ները այս հանդիսութեան առթիւ, որ սահմանուած է մեծարելու հարիւրամեայ Հայուհիին, ան միեւնոյն ատեն ըլլալով մամուլը Մոմորանիի քաղաքի միակ հարիւրամեան: Քաղաքացիական Մակարեան իր Ֆրանսերէն ելոյթը շարունակեց հա - յերէնով, լաւ տպավորութիւն ձգելով մա - նաւանդ տարեցներու վրայ: Ան հաստա - տեց թէ իր եւ իր գործակիցներուն ներ - կայութիւնը այս հիւրընկալ տան երգի - քին տակ՝ բնակաւոր երեւոյթ մը նկատու - ւելու էր: Իր խօսքի աւարտին՝ ան Օր. Հանձնանին յանձնեց քաղաքացիական արծաթեայ գեղեցիկ յուշամետաղ:

Ապա, համակրելի երգիչ Նորայր հան - դիսութիւնը ծագեցուց քանի մը հայկա - կան սիրուած երգեր ներկայացնելով, կի - թառի նուազակցութեամբ: Հանձնի ու խրատներէն երեւոյթ հանդիսացաւ Օր. Հանձնանի տրամազրուութիւնը այս առթիւ երգելու... ան երգեց « Չաւահներս » վերնագրեալ երգ մը, արժանանալով ջերմ ծափահարութեան: Ապա, Օր. Անտիլի Սիւսեան իր ձեռնադաշնակի նուազակ - ցութեամբ ներկայացուց շարք մը հայ - րենի խանդավառ երգեր, հանձնի մթնո - լորտը միշտ բարձր մակարդակին վրայ պահելով:

Իր կարգին Մեարտ Գրիգոր. ողջոյնի իր խօսքը բռնել, յայտնելով իր հրճուանքը՝ ներկայ գտնուելու հանդիսութեան մը, որ սահմանուած է մեծարելու ծերունագրող Հայուհի մը: Տէր հայր այս առթիւ մաղ - Թեց որ յարգելի քաղաքացիական եւ իր գործակիցները իրենց բարեկամը զօր - ծունէութիւնը շարունակեն ի սպաս շըր - ջանի բնակչութեան, մասնաւորաբար Հայերուն եւ հայկական այս հաստատու - թեան, որպէսզի մեր տան պատուարնե - րը կարենան վայելել քաղաքացիական հոգածութիւնը:

Քաղաքացիականութիւնը այս առթիւ զե - ղեցիկ ծագեցուցին մը հետ տրամադրած էր մեծ կարկանդակ մը, որուն վրայ մո - մեքը վառեցան, երբ « Երջանիկ տարե - դարձի » եղանակով ներս բերուցաւ: Հացկերոյթը կը հասնէր իր աւարտին, երբ հրաւիրեանները հիւրասիրուցան կարկանդակով եւ շամփանով:

Իր նպատակին հասած էր այս ձեւ - նաբղը, որ կազմակերպուած էր մեծարե - լու համար ծերունագրող Հայուհի մը,

ՀՈՂՎՐՏԻՔ

ԸՆԿ. ՍԱՀԱԿ ԿԵՆՁԵԱՆ

ՊՈՈՆ.— Երէկ, Ապրիլ 19, դադարա - րական եւ ազգասէր Հայորդի մըն ալ յանձնեցինք ցուրտ հողին յանձնին՝ Սահակ Կէնձեանի:

Ծնած 70 տարիներ առաջ Պրուսայի Մեծ Նոր Գիւղը, ինքն ալ իր բախտակից սե - ռունդին նման անցած էր դժուարին ճամ - բաներէ, որբացած հօրմէ շատ կանու - խէն, մայրը այն օրերուն չափահաս որ - բերուս մայրիկը հանդիսացող Տիկ. Հայ - կանոյշ իր չորս զաւակներով յիտուն տա - ըրինք առաջ վերջնականապէս կը հաս - տատուի Լիոն:

Ինչպէս իւրաքանչիւր նորեկ Հայու համար, նմանապէս իրենց համար ալ կենանքը կ'ըլլայ շատ դժուարին:

Երիտասարդ Սահակ, առաջին օրերէն սկսեալ, մաս կը կազմէ տեղուին հան - բային կենանքին. կը հասնի այնտեղ, ուր որ պէտք է. տարիներ շարունակ մղիչ ուժը հանդիսացած է տեղուայ Չափահաս Որբերու Միութեան որպէս գանձապահ:

Այդ օրերուն Ապրիլեան յուշատուրը կա - տարելու համար ինչ - ինչ դժուարու - թիւններու կը հանդիպէին, երբ նախա - ձեռնող մարմինը չափահաս որբերն էին:

Թաղման տխուր արարողութիւնը կա - տարեց Դաւիթ Եպս. Սահակեան թուելով բոլոր այն բարեմասնութիւնները զորս ունէր հանգուցեալը — ազգասէր, հայ - բնասէր եւ եկեղեցասէր: Եկած էին բո - լորն ալ իրենց յարգանքը մատուցանելու ողբացիկին:

Երբ մին վրայ յանուն Չափահաս Որբե - ռու Միութեան, կարճ դամբանական մը կարդաց ընկ. Դադար Դադարեան, վեր աւելելով ընկերոջ բարեմասնութիւնները, որպէս զոհարարուող, պարսպանաւէ եւ ընկերասէր ճշմարիտ Հայ, վերջացնելով ըսաւ. « Միւրելի Սահակ, դուն թու ազ - զային պարտականութիւնը կատարեցիր լիով: Իր թիւս բարով, թու ձգած քաջը յիշատակը անթաւան պիտի մնայ մեր սրտերուն մէջ »:

Այո, սիրելի ընկեր, թու մահուանդ տխուր առիթով ընդունէ այս քանի մը սողերը, որպէս պտղունց մը խունկ քեզ սիրող ընկերներուդ կողմէ:

Կ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

ու նաեւ իր օրինակ զինք ներկայացնե - լու՝ պատուարեաններուն, որպէսզի ա - ողջ տրամադրութիւններով շարունակեն ամբողջացնել իրենց կենանքը:

Յաջորդ օրերուն, շրջանի կարգ մը թերթեր լայն տեղ տրամադրած էին հան - դիսութեան նկարագրութեան, պատկե - րագրող թղթակցութիւններ հրատարա - կելով:

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի

ՓԻՆԿ ՓՈՆԿԻ ՄՐՑԱՇԱՐԻԸ

Երեք շաբաթէ ի վեր Փարիզի Մշակու - թի Տան փինկ-փոնկի սեղաններուն վրայ տեղի կ'ունենար մրցաշարք մը աւելի քան քսան մասնակցողներու:

Աւարտականի մնացին եղբայրներ Ժաք Գասպայեան եւ Անդրանիկ Պահարեան, որոնց հանդիպումը տեղի ունեցաւ Ապրիլ 15, Շարաթ կէսօրէ ետք ժամը 4ին մար - դասէրներու հոծ բազմութեան մը ներ - կայութեան:

Բաւական հետաքրքրական հանդիպում է մը վերջը, Անդրանիկ Պահարեան յաղթա - կան գուրս եկաւ 3-2 արդիւնքով եւ տի - բացաւ եղբայր Կարպէս Պանոսեանի նը - լիւրած բաժակին:

Միայն մասնաւորապէս անդամներու մաս - նակցութեամբ այս մրցաշարքը լայն հե - տաքրուութիւն ձգած ըլլալով, փինկ - փոնկի յանձնախումբը ծրագրած է աւելի լայն մասնակցութեամբ մրցաշարք մը կազմակերպել յառաջիկայ Սեպտեմբեր ամսուն:

Հ. Ս.

Հ Ա Յ Ո Ւ Ղ Ի Ս Ը

Կիրովականի մէջ աւարտած է նոր դո - ծատան մը շինութիւնը: Պիտի դառնայ փոքր ծաւալի երկկարգաշարժիչներու ա - մէջէն մեծ մտտակարար Խ. Միութեան մէջ: Նոր դոմատուները, որ կը պատկանի « Երկկարգաշարժ » ձեռնարկութեան ճիւ - ղին, կարեւոր դեր պիտի կատարէ: Ճիւղը մասնազիտացած է ուստի - երկտրոնիք սարքերու, մետաղամշակումի ինքնաշ - խատ կարգաւորիչներու եւ մանիթիւրին - ցներու մէջ: Ոմանք միայն Հայաստանի մէջ կը պատրաստուին Պորտ. Միութեան սահմաններէն ներս:

ԲԱՆԱՀԻՒՍԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔԱԾ ՈՅ

Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադե - միայի հնէարանութեան եւ ազգագրու - թեան հիմնարկութիւնը, իր տնօրէնին՝ Ակադ. Բարկէն Առաքելեանի գլխավորու - թեամբ կազմած է ցուցակ մը 135-000 ձեռագիր էջերու: Հիմը պիտի ծառայէ Հայկական Ժողովուրդական Բանահիւսու - թեան հաւաքածունի պատրաստութեան: Այս աշխատանքը առաջին փուլը կը նը - կատուի, քանի տարիներու ընթացքին հաւաքուած վերոյիշեալ նիւթերը մշակ - ման համար պիտի յանձնուին երկտրո - նիք մեքենաներուն: Ամէն տարի ազգա - գրական խումբեր կը շրջին Հայաստանի շրջանները եւ զրի կ'առնեն պատու - թիւներ, հէքեթներ, երգեր:

2.

Այն վայրերը, որով տանում էին հայ գիտուորներին, ծանօթ էին Ձիւ Զաքարին: Երբեմն նա դէմքը դարձնում էր աջ կամ ձախ, կողքին կ'աւարտէ Փափագին չընկող ստում, թէ որ դիւղն է կուտակուած ըլլի տակ, բլրի լանջին կ'աւ ձորի մէջ: Յոյսի նշոյլ էր երեւում Փափագի աչքերում՝ գուցէ իրենք գիշերեն այդտեղ: Բայց դիւ - ղը աւերակի ճիւղով էր ելում նրանց դէմ: Փափագը զարհուրում էր մեռած գիւղերից: Ո՛ւր են տարել այս չէնքի տէ - բերին՝ Հայաստանի Հայուհիները: Այս - քան ժողովուրդը քշելու ատեն՝ կը լինի:

Դիւղերի էին հանդիպում ներսած ու թարմ, բոլորն անթաղ, պրկուած: Դէ, Հայաստան է՝ դիւղ, դիւղ...

Անցած գիշերներին նման մի գիշեր էլ եկաւ՝ ահի քրքրով: Թուրք գիտուոր - ները Հայերին խցկեցին դուռն անգամ կողոպտած, տարած մի եկեղեցի: Հրա - մայեցին պապանձուել՝ փորձ շանել ա - ւերակից դուրս գալու: Թոյլ չտուին մո - տենալ բակի աղբիւրին:

— Կը մուրտառէք ջուրը:

ՍԵՐՈ ԽԱՆՁԱԿԵԱՆ

(57 - Շար.)

լուաչող, այդ սկզբնական օրերուն, հա - մատարած յոռետեսութիւնը որ կ'ուղ - դուէր դէպի ապագայ սերունդին կամ սերունդներուն, ապագայի նացումն ուր - ուսականի սպառնալիքով, այդ մութ ամ - պերը փարատած են զնահատելի չափով եւ առանց ենթարկուելու անհաստատու - թեան մը մարմնային, ճակատաբաց կը կուենք որ հայկական դարունը Փրանսայի հորիզոնին տակ, դեռ կը կրէ իր կապ - տուկող պատմունկը:

ԳԵՂԱՄ ՏԵՐ-ԱՆԴՐԵԱՍԵԱՆ
Ապրիլ 20

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԽՕՍԷՔ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼԵՌՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ
ԲԱ ՍԱ ԽԵՂՁ Է...

Ռուսները անցեալ տարուայ վերջերին, Սարկիսի կռիւներու, հեղափոխութեամբ խախտեցին այդ բանակը ու ինչպէս ճո - ղապեց մի քանի հազար փախուտական - ներ հետ:

Ներսէս Չափուրը յիշում է ինչպէս յու - սահառ խոտովանութիւնը:

— Հազար թէ հնարաւորութիւն լինի Ռուսները առնել Կարսը, — ասաց ին - վերը, երբ վերադառնում էին Երզնկայից:

— Կարսը Թուրքիայի համար պէտք է յա - լիտեան կորած համարել:

Ապա նա այն միտքը սասց, թէ ուսու - կան բանակի յաջողութիւնները մէջ ջիւղ դէր չեն կատարել հայկական ջոկատները, Հայերը: Աւելի պարզելով իր միտքը, ինչպէս ասաց իրեն՝ Ներսէս Չափուրին:

— Չարմանում եմ, թէ ինչ են գտել ձեր կողմիցան Հայերը ուսուական ցարի ժպիտները մէջ: Թող հասկանան բոլորը, Ռուսաց թագաւորը երբեք պահանջի Հա - յաստան, հայկական Պետութիւն չի ստեղ - ծի: Երբեք: Հայաստանը ուս թագա - տրին հարկաւոր է միայն մեր դէմ ճա - կատարածներու վրայ ունենալու համար: Այսպէս: Ռուս թագաւորը կ'օգտագործի Հայերի խանդավառութիւնը, ուժը, քա - ծութիւնը, նուիրուածութիւնը իր խա - չին, բայց երբեք թոյլ չի տայ, որ Հայն իր Պետութիւնն ունենայ: Այս պարզ բա - նը նոյնիսկ երեխաները կարող են հաս - կանալ:

Իր մտքերի տաղնապը Ներսէս Չափուրը հասցնում էր այս եղբայրամասն: Ռու - սաց թագաւորին ձեռնուր կը լինի, եթէ Հայաստանը անջատուի օսմանեան գերիշ - խանութիւնից, ինքնուրոյն Պետութիւն ու զօրք ունենայ: Երբեք հայ մարդը չի դա -

ւի իր ուխտին ու երբեք չի հեռանայ ուս - սական բարեկամութիւնից: Դա աւետա - րանական ճշմարտութիւն է: Դա այդ - պէս է:

Բայց մի թէ հնարաւոր չէ ստեղծել ցանկալին, օգտակարը: Ինչո՞ւ: Ահա այս սարսափելի ինչուն էր, որ կողմը էր կարող՝ անպատասխան մնալով: Ո՛ւր, դժբախտաբար, ինչպէս իրաւացի է, ուս - սական ցարը Հայերին ինքնուրոյնութիւն չի տայ, Հայաստան չի ստեղծի: Չի անի նման բան: Ռուսաց թագաւորի գե - սպան Գիւրսը Պոլսում ասել է. « Տրապի - գոնը պէտք է գտնայ Ռուսաստանի հա - բաւային նաւահանգիստը, իսկ Եփրատ գետը Ռուսաստանի սահմանը: Միայն Ռուսաստանի »:

Ներսէս Չափուրը կրկնեց իր ասածը Պորէն աղային:

— Դիւսնապիտութիւն պէտք է սովո - բենք:

— Իսկ նման բան ուրիշները չեն կա - րող սովորել:

Ներսէս Չափուրը սթափուցեց երազանք - ներից: Ինչո՞ւ է մարդ արարածը օժ - տուած երազելու կարողութեամբ, որ սա - կայն, չի կատարում: Ինչո՞ւ:

ՀՈԳԵՂԱՆԳԻՍ

ՎԻՃԻՒ ՄԷԶ

Ապրիլ 30ին, Կիրակի առաւ ժամը 9ին, Հոգեհանգիստ կը կատարուի Սէնթ-Սինտ-Երէմ-0 եկեղեցին, նահատակներու յիշատակին:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՂՆՈՊԻԸ — Հ. Յ. Գ. Եօթնեղբայրեանի ընկերները ցաւով խնայան իրենց հին ընկերոջ՝ Նշան Քիւրճեանի կնոջ՝ Տիկին Իսկուհի Քիւրճեանի մահը: Տիկին Իսկուհին նաեւ մայրն է ընկ. Սահակ Քիւրճեանի: Մեր կազմը իր ցաւակցութեանը կը յայտնէ ընկ. Նշանին, ընկ. Սահակին եւ բոլոր Քիւրճեան ընտանիքներու պարագաներուն:

ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԵԻ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ (ԿՈՂՆՈՊԻԸ)

×

ՄԱՐՍԷՅԻ — Վասպուրականի Հայր. Միութիւնը Տէսինի եւ Վիէնի իր մասնաճիւղերով միասին, ցաւակցութիւն կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Համազասպ Մուրատեանի եւ զաւակներուն, Տէր եւ Տիկին Հայկազ Մուրատեանի (Տէսին), Տէր եւ Տիկին Արրահամեանի, Տէր եւ Տիկ. Բասմաճեանի, Տէր եւ Տիկ. Բարսեղեանի, Տէր եւ Տիկ. Ֆիէնէի եւ բոլոր ընտանեկան պարագաներուն, իրենց սիրելի մօր, մեծ-մօր, եղբոր կնոջ, զոքանչին, խնամիկն եւ ազգականին՝ Տիկին Հոնիփիսի: Մուրատեանի մահուան առթիւ:

ՇԱՎԻԼ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻԶ

Այս Կիրակի պատարագ կը մատուցուի եւ Հոգեհանգիստ կը կատարուի Ապրիլեան նահատակներու յիշատակին:

ՇՆՈՐՀԱՎԱԽԻՔ

Փարիզի Հայ Աղքատախնամ Ընկերակցութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները —

Պր. Նշան Տիրատուրեան 100 Քր., ողբ. Թաթումի Ինճեանի մահուան առթիւ: Տիկ. Ալիս Կարապետեան 100, Տիկ. Թաթումի Թորոսեան 100, Պր. Գրիգոր Սաքայեան 50, Պր. Եսայի Բազեան 50, Պր. Եարլ Բազեան 50, Տիկ. Միսի Բազեան 50, Տիկին Մարի Ապայեան 50 եւ Տիկ. Զարուհի Մաօ 50, ողբ. Ռաֆայէլ Գասպարեանի մահուան առթիւ:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ

- 1978 -

ԼԻԲԱՆԱՆ — ՍՈՒՐԻԱ

ՅՈՐԴԱՆԱՆ — ԵԳԻՊՏՈՍ

1510 Քրաքէթի սկսեալ

ԹՈՒՐԿԻԱ 1115 Քրանքէն սկսեալ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ 800 Քրանքէն սկսեալ

ՆԱԵԻ

Սեփուրներ — չըջատողներ —

ծովապտոյտներ — յատուկ թոնիչքներ

ԱՄԲՈՂՁ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷԶ

DEMANDEZ NOS BROCHURES

ORIENTOURS

30, RUE M. LE PRINCE PARIS 6

Téléphonez-nous:

326-92-26 — 329-49-00

Վերջին պահուն մի' սպասէ՛ք ձեր տեղիքը ապահովելու համար

LIC. No A. 762

Imprimé sur les Presses

DU JOURNAL «HARATCHE»

83, rue d'Hauteville 75010 Paris

Commission Paritaire: N° 55935

ՍՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ

ՄԷՆ ՌԱՅԱՍՄԷԼԻ ՀԱՅԿ. ԾԵՐԱՆՈՅԻՆ

Մարտի 21. Բ. Ը. Միութեան Տիկնանց Օժանդակ Մարմնի եւ Ս. Սահակ Մեսրոպ Մայր եկեղեցւոյ Եկեղեցասէր Տիկնանց Միութեան վարչութիւնները միասնաբար այցելութիւն մը կազմակերպած են Մէն Ռաֆայէլի հայկ. ծերանոցը, Մայիս 11, Հինգշաբթի առաւոյ ժամը 8.30ին: Ժամադրաւայր՝ 87 Լա Գանը — պիէր, Պր. Ժաք Շելիէկեանի մօտ, ուր կէ ճամբայ կ'ելլէ օթոքառը: Սոյն այցելութեան մասնակցելի փափաքողները այժմէն արձանագրուին հեռաձայնելով հետեւ թիւին՝ 37.75.97:

ԽՆՁՈՅՔ

Կազմակերպուած Կապ. Ռաչի Սէն-Մօրիսի մասնաճիւղին կողմէ, Կիրակի Ապրիլ 30, ժամը 14.30ին Մայլ աէ ֆէթ (Սէն-Մօրիս): Կը մասնակցի Լիոնի Անի նուազախումբը:

Արեւելեան պիւֆէ — շամփուրով խորոված

ՄՈՒՏՔԸ ԱՁԱՍ Է

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE DE MARSEILLE 12-14 Rue St. Bazile

Կիրակի, Մայիս 7ին

ՄԵՄ ՀԱՅԿԵՐՈՅԹ

Տան բացման 2րդ տարեդարձին առթիւ

JEUNES ARMÉNIENS organisent

un Week-end à Londres

du 3 au 7 Mai

Renseignements et inscriptions

589-79-99

40e anniversaire U.J.A. Alfortville

Grand Bal

Samedi 6 Mai de 21 h. à l'aube

SALLE LEO LAGRANGE (PLACE CARNOT) ALFORTVILLE

AVEC

THE ARMENIAN'S SUNSHINE

LES GAIDZAG — LES ARTANAK

LE GROUPE CAUCASE — L'ENSEMBLE ANI

Retenez vos tables:

CAFE PHILIPPE 375-61-35

MARYFLOR 233-45-06

IANTEX TISSUS 236-62-34

ETS MICHELE 378-09-66

ՇՆՈՐՀԱՎԱԽԻՔ

Վիէն. — Վիէնի Հայ Աղբ. Միութեան վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է 100 Քր. իրենց զաւակն տարաբան Կիրակոս Էօքսիւզեանի մահուան առթիւ:

×

Մարզրիտ Գասպարեանի մահուան առթիւ Մէն Փեռոմի Ս. Սահակ — Մեսրոպ եկեղեցւոյ Թաղականութիւնը ստացած է փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եկեղեցւոյ պայծառութեան եւ զպրոցին. — Տէր եւ Տիկ. Զորտիկեան եկեղեցւոյ 60, Տէր եւ Տիկ. Ասպր Գարբէշեան, Գափրանեան ընտանիք, Տէր եւ Տիկ. Հայկ Մկրտչեան, Կոպալ եւ Եղիաբէթ, Միսաք Մըրմըրեան, Արմենակ Տուրութեան, Տէր եւ Տիկ. Մանուկ Մարկոսեան, Մասիս Աւետեան, Կարպիս Ասատուրեան, Միսաք Գարբէշեան եւ Չուֆայեան ընտանիք 50ական, Մեղրոն Թոքաթեան, Մինասեան եղբայր, Վարդգէս Սողեան 30ական եւ 20 զպրոցին: Վարպետեան Ստեփան, Արուսի Պետրոսեան, Նշան Կիրիտեան, Կարպետ Փանոսեան, Տիկիլիբեան Կարպի, Ժորժ Գասպարեան, Արրահամ Մանկասարեան, Տէր եւ Տիկ. Ասարեան 20ական, Գալուստեան ընտանիք 25, Կարապետ Հարայեան, այլի Տիկ. Վերտին Պետրոսեան, Հաճի Յակոբ Աճաղիբեան 10ական: Պր. Կարապետեան, Հալիպպեան ընտանիք, Երանուհի Տէր-Կարապետեան 50ական զպրոցին, Մանկիբեան ընտանիք 30, Տիկ. եւ Տիկ. Ասարիբեան, Մըրմըրեան, Միմոնեան ընտանիք, Պառ Մոսէն 20ական: Մարուբեան Գրիգորի թաղման առթիւ Մարուբեան եղբայր եկեղեցւոյ 50 եւ զպրոցին 50, Նէվէհէրեան ընտանիք 50, Մանկիբեան ընտանիք 30, Մինասեան եղբայր, Երանուհի Տէր-Կարապետեան, Յարութիւն Տիկիլիբեան, Պառ Մոսէն, Ռուբին Ասարիբեան 20ական: Թուրմեան ընտանիք զպրոցին 50, Արրահամ Մանկասարեան 30, Նշան Կիրիտեան, Օնիկ Թահթաբեան, Գէորգ Մեմեան 20ական Փրանք:

×

Մարզրիտ Գասպարեանի մահուան առթիւ եկեղեցւոյ հաւաքաւայր եկող Հայրենակիցներու կողմէ, փ. ծղկ. 230 զպրոցին, նոյն նպատակաւ Պ. Կ. Ռաչատուրեան 20 զպրոցին, Տիկ. Հ. Թովմասեան իր մամուռոյն մահուան 40ին առթիւ 100 զպրոցին, Պ. Արման Պահատուրեան Հայկազեան վարժարանի աշակերտութիւնը պատուեց ճաշով մը — 60 հոգի:

×

Կապ. Ռաչի Մարտի 21 թաղաքի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տիկ. Մարի Մարգարիտ Կարապետեան 100 Քր. Տիկին Աշտեանէ իր թոռնիկին ապաքինման առթիւ 50 Քր., Տիկ. Գուրուսեան 50 Քր.:

×

Վիէնի Կապ. Ռաչի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուները. — Տիկ. Քնար Մուրատեան իր հօր մահուան առթիւ 200 Քր. (զպրոցին), Տիկ. Սաթեմիկ Գալայեան 50, Պ. Սողոմոն Թիւրբեան իր եղբոր մահուան 10րդ տարեիցին եւ կնոջ ապաքինման առթիւ 50, Տիկ. Ալթուն Նաճարեան փոխան ծաղկեպսակի Կիրակոս Էօքսիւզեանի մահուան առթիւ 50, նոյնպէս Վիէնի Կապույտ Ռաչի խորին ցաւակցութիւն կը յայտնէ այլի Տիկ. Էօքսիւզեանի եւ ընտանեկան պարագաներուն:

×

Մամուռոյ Հայրենակցական Միութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Գուրգէն Գործունեան 500 Քր. Միութեան ի նպատակ:

Անուշիլի վարազայ Ս. Ռաչի եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Գուրգէն Գործունեան 500 Քր. վան պայծառութեան եւ Տիկին Տէօքմէճեան 200 Քր. Մ. Հաճիբեանեանի մահուան քառասունքին առթիւ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ
ԴՊՐՈՑԱՍԻՐ Տիկնանց վարժարանի նախաձեռնութեամբ Հայկազեան ֆիլիպսոսեան ցարդութիւն Իսիլ մէլ, Յունիս 2, Ուրբաթ ժամը 21ին:

LE NUMERO 1,60 F
33րդ ՏԱՐԻ - ԹԻԻ 14-108

ՕՐԱԹՅՐԹ
ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԾԱԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵՍՆ
Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա Տար. 200 ֆ. Վեցամսեայ 110 ֆ.
Արտասահման Տար. 230 ֆ. հատը 1 ֆ. 60
53e ANNÉE — N° 14.108

Ա Պ Ր Ի Լ 24

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՄԻՋԱԳԵՊԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻԻ

ՍԵՐՈՎԲԷ ԱՐՔ.Ի ԲՈՂՈՔԸ

Ապրիլ 24ի առթիւ, Երկուշաբթի օր Փարիզի եկեղեցւոյ առջեւ պատահած ոստիկանական անընդունելի զսպումներուն լրատուութիւնը, իր առատ նիւթերով, պատճառ եղաւ, որ օրին չկարենանք հարգել նաեւ թէ Սերովբէ Արք. Մա - նուկեան, նոյն օրը բողոք մը ներկայացած էր պատկան իշխանութեանց: Երկուշաբթի օր իսկ, Փարիզի ոստիկանապետը երկու պատասխանատու քըն - նի կը զրկէր եկեղեցի, ընտելիւն կը բարար, զգալով, թերեւս յապաղումով, որ «Թերիմացուութիւն» մը կայ, տեղ մը...

Arménien du tout

Les Arméniens n'ont pas de pot : non seulement, il y a 63 ans, ils se sont fait massacrer par les Turcs (entre autres), mais depuis, ils ne se sentent pas très bien dans leur peau pas très blanche. On appelle ça un génocide, la tuerie organisée d'un peuple. C'est dans le dictionnaire, pas dans la tête du gouvernement français, libéral comme on n'en fait plus, mais qui refuse toujours de reconnaître juridiquement ledit génocide.

Donc, le soixante-troisième triste anniversaire a été célébré lundi soir à la Maison de la Chimie, à Paris. L'après-midi, de pieux Arméniens ont voulu organiser une messe à l'église arménienne de Paris, sise à quelques pas du siège de RTL, rue Jean-Goujon, à Paris. Mais, que voulez-vous, ces gens-là, devant une église si petite, ça gêne la circulation. Alors, on appelle en renfort quelques membres des CRS et la sympathique compagnie du 3e district parisien (numéro 83 sur le képi) pour faire régner un ordre que personne, curieusement, n'avait vu menacé.

Des journalistes de RTL sont attablés tout à côté. Aux premiers crissements de freins, ils se lèvent et partent au boulot, sur le tas. Le premier sur les lieux, c'est Edouard Pelé. Journaliste, soit, Français de naissance, re-soit, mais qui jouit d'un faciès méditerranéen. Les élites du district le remarquent vite et l'embarquent en douceur dans le car, tandis qu'un confrère va chercher ses papiers à RTL. Un maladroît lâche le mot « bougnoule ! ». Un moustachu collectionneur prend des clichés tandis que quelques boutons de sa liquette volent... Dès que sa qualité de journaliste sera avérée, on le ramènera dans la foule. Les autres embarqués n'ont pas eu cette chance. Ils n'étaient qu'Arméniens basanés, eux...

Ça, c'est Paris ! Et Chirac qui veut 3.000 poulets de mieux !
D. D.

ԼՈՆՏՈՆ

Կիրակի, Ապրիլ 23, առաւօտեան ժամը 10ին, Լոնտոնի Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ մէջ պատարագած եւ քարոզած է Անգլիոյ Հայրապետական Պատուիրակ Ներսէս եպիսկոպոս Պօղոսյանը: Երկուշաբթի, Ապրիլ 24, առաւօտեան ժամը 10ին, շուրջ 350 Հայեր հաւաքուած են Սփիքբըրգ ֆոր- նըր եւ թափօր կազմելով ուղղուած են դէպի թրքական դեսպանատուն, պառ - ստաներով: Երբ թափօրը հասած է դես - պանատան առջեւ, բազմաթիւ ոստիկան - ներ պատնէջ կազմելով չեն ձգած որ յառաջանան դէպի չէնքը: Այդ պահուն չորս հոգիոց հայկական պատուիրակու - թիւն մը մտած է դեսպանատուն եւ յանձ - նած դեսպանին ուղղուած նամակ մը: փորձեցինք սողանցելու ընթացքին ան - ցորդներուն բաժնուած են թուղիկներ պատրաստուած Հայ Ազգային Միութեան եւ Հայ Դատի յանձնարարութիւն կողմէ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱԽԱՐԱՐԱՅ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ Չորեքշաբ - թի օր վաւերացուց Պառի առաջարկած յանձնարարութիւնը, որոնք « անխուսափելի » էին ըստ Նախարարապետին: Մայիս մէ - կէն դրոշմաթուղթը կ'անցնի 1,20ի (1ի տեղ) եւ հեռաձայնի սակը, 47 սանթիմի (42ի տեղ): Ծխախոտը 15 առ հարիւր յաւելում կը կրէ, երկաթուղին՝ 15 առ հարիւր ճամբորդներու համար եւ 10 առ հարիւր ապրանքներու: Աձուլը 8,7 առ հարիւր իսկ երկտարականութեան եւ կա - զին համար 10 առ հարիւրի յաւելում մը կ'առաջարկուէր դիւնուր Ազգ. Կոմիտէին Հինգշաբթի օր: Յուլիս մէկին ձգուած է մեթրօ - հանրակառքի յաւելումը: Մեթ - րօն տեղադրուած (10 տոմս) Բ. կարգ 11 ֆրանքէն կ'անցնի 12,50ի: Նարնջաօրնի քառթն ալ պիտի սղէ բայց դեռ չէ որոշ - ուած թէ ի՞նչ համեմատութեամբ:

ՖՐԱՆՍԱ նոր ուժեր զրկեց Չատ ըստ դադանի համաձայնութեան Փրանսական զինուորական ներկայութեան մասին: 200 Ֆրանսացիներն ալ նախընտրեցին Մայր Երկիր վերադառնալ:

ՊԱՍԹԻՍ իր դաշտին վրայ, Ֆուռիանի, չկրցաւ յաղթել Այնտուրի ի. Է. Ֆ. Ա. ի երթի աւարտական մրցումին եւ խաղը վերջացաւ 0-0: Ճիշտ է որ դաշտը ամբողջ ցեխ էր եւ խաղացողները շատ գէջ պայ - մաններու մէջ խաղացած են: Դարձի մրցումը՝ Հոլանտա, Մայիս 9ին:

ՆԱՊՈԼԻՉԻ (Այսրբորդանան) մէջ եր - կու գրասարքի սպանուած են եւ հինգ ուրիշներ ալ վիրաւորուած օթոքառին վրայ նետուած պայթուցիկէ մը:

ԻՏԱԼԻՈՑ մէջ « կարմիր ջոկատները » կը շարունակեն ահաբեկչական արարք - ները, այս անգամ (Տրոլը Մոռոյի տե - ւանգումէն ի վեր) Դեմօ - Քրիսթիանիի շրջանային խորհրդատու մըն է, որ վի - բաւորուած է սրունգներէն: Մոռոյի զաւակները նամակ մը ուղղած են իրենց հօր Միլանոյի թերթի մը միջոցաւ, ուր յոյս կը յայտնեն թէ պիտի տեսնեն չի - բար:

ՊՐԻԻՍԷԼԻ մէջ երբեմն - երբեմն Մա - նքէնի Փիւր կը գողցուի եւ անգամ մը եւս

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅ ՍԵՒ-ՈՏՔ, ՆԵՐՍԻ ՕՏԱՐԱԿԱՆ

Վերոյիշեալ տիպարը խորագիրն է « Լիպերասիան » ի յօդուածի մը՝ Ապրիլ 24ի թիւին մէջ: « Սեւ-ոտք » կը կոչեն Ալ - ժերիայէն ներգաղթած Ֆրանսացիները (լրագիրը կը ճշէ նաեւ բուական ու վե - բաղարձի վայրը, — 1961ին, Մարտի), իսկ « ներսի օտարական » կը նշանակէ, այս պարագային, Հայ մը՝ որ Ֆրանսացի չի գգար ինքզինք: Այսօրու հասկնալի եւ տրամաբանական՝ Ֆրանսացի ընթերցող - ներուն համար: Ֆրանսացին կրնայ ըմ - բռնել — եւ շատ բնական է — որ « քաղա - փական կարեւոր հարցերու նկատմամբ ինքզինք լուսանցի վրայ » գգայ Հայու 25ամեայ այս գաւազը, — այս երկրին մէջ եւ այլուր այնքան բաներ կան լուսանցի վրայ, անկարելի այնքան հարցեր (ի դէպ, վերոյիշեալ երկտարարը եւս կ'ու - գէ մնալ անմուն, ինքզինք կարելի չի նկատեր). բայց, առիթն օգտուելով, մեր ալ իրաւունքն է ըսել այս եւ նման հերոսներուն թէ մեր մէջ եւս, իբրեւ Հա - յու, շատ բնական է եւ մտադրելի որ իրենց ներկայութիւնը ըլլայ առիթն օգտու - նակաւոր, սահմանափակ եւ մանաւանդ՝ անբաղձալի:

Այո՛, ի յարգանս մեր նահատակներուն

ՈՒր տը լիթիւմի հանրածանօթ մանուկը անհետացած է: Պարզ է որ շատ մտա - հողիչ չէ քանի կրկնօրինակ մըն է եւ բունը՝ որ դործն է արձանագործ՝ Տիւ - ճնուրակ (1619ին) ապահով է « Արքա - յին տան » թանգարանը:
ՍԵՒ ՄՈՎՈՒ Ի ԿԻՆ, էրեկի հանքին մէջ արկած մը պատահած է եւ 18 բան - ոտոր մեռած են: Ուժանիւթի թուրք նա - խարարը դատապարտած է ապահովու - թեան միջոցներու չդոյութիւնը եւ յայտ - նած թէ ընտելիւն բացուած է:

ԵՐԵՒԱՆ ↔ ՓԱՐԻՉ
Հ Ե Ռ Ե Տ Ի Պ

ԵՐԵՒԱՆ (Արմէնֆիլետ, Ապրիլ 3-6)

ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՀԱՆԳԻՊՈՒՄԸ « ԱՐԱՐԱՏ » Ի ՀՅՏ

Հայաստանի լրագրողներու տան մէջ տեղի ունեցած է Երեւանի լրագրողներ - բուն հանդիպումը « Արարատ » խումբին հետ: Հայաստանի ոստիկանական զաշնակ - ցութեան նախագահը՝ Ռ. Մաղիկեան խո - սելով նախապտորաստական աշխատանք - ներուն մասին յայտարարած է, թէ խում - բին նոր աւագ մարդիչը՝ Ն. Գուլեայե - բաւական աշխատանք կատարած է մար - դիկներուն բարոյական յատկանիշներուն մշակման, ռազմավարութեան նորութիւն - ներուն ուղղութեամբ: Նախարարները ստեղծուած են յաղորդութեան համար, Ո. Միութեան 41րդ ախոյեանական մրցաշա - րին մէջ: Լրագրողներուն հարցումներուն պատասխանած են Ա. Սիրեկանեան, խումբին պաշտօնողը եւ Ս. Բոնդարեանի, աւագ խաղացողը:

— մանաւանդ ոգեկոչման այս օրերուն, կը մերժենք այն ներկայութիւնը — նա - տարապետութեան ուսանող թէ այգեպան, բնակիչ Մարտիլի թէ երեսանի — որ կը յանգնի, եւ ի՞նչ ախորժակով, յայտա - բարելու օտար լրագրողին թէ « իրեն հա - մար, իր գագաւմները շատ աւելի բուն են նկատմամբ սովորներուն՝ քան թուր - փրուն »: Կարելի՞ է երեսակայել առիթն ցած անարգանք հանդէպ ծնողի մը՝ որ մագապործ ազատած է շարձէն՝ Գիւրտի մը բարեհազարեամբ (միշտ ըստ « Լիպե - բասիան »):

Յարգելի ուսանող (յարգելի՛ որովհե - տեւ չենք կրնար սիրել նման երիտասար - դութիւն — սիրելի ալ մեր իրաւունքը թող ըլլայ, մեր՝ ազատութիւնը), եթէ տարիքիդ համեմատ ունեցալիք փիչ մը ազգային գիտակցութիւն կամ, տեղ մը, կորկաս՝ ինչպէս մեր հայրերը կ'ըսէին, փոխանակ հարեդային Հայաստանի փա - ղափական իրավիճակը թուրքի մէջ մեր անցեալին հետ « նայը » նկատուաւ եւ չեմ գիտեր ի՞նչ հրաշալի երեսակայութեամբ Հայաստանի « գագաւմի շարժումներուն » մասին բարբառեալ՝ պիտի լռելի պար - գապէս՝ պարտկելու համար ինչ որ չի ցուցադրուիր: Պարտկելու առիթն քան բան մը պիտի է ունենաւ, որպէսզի եղե - նի Յիսնամեակին Երեւանի մէջ հարիւր հազար երիտասարդներու « մեր հողերը, մեր հողերը » պարկուտին իբրեւ հետե - ւանք՝ նշեալ օրուան հայ պետական ղեկա - վարութեան պաշտօնագրի միջոցով, երբ շատ լաւ պիտի է գիտնաս, — եթէ չես գիտեր՝ սարվէ՛ — թէ հոն նման « ինքնաբարկ » շարժումներն իսկ թելա - դրուած են: Ես սիրե՛ր եմ նման ղեկավա - րութիւն:

« Լիպերասիան » նոյն թիւի իր սիւնակ - ները լայն բացած է ուրիշ անանունի մը եւս: Այս երկրորդը, որ իր հօրը գիւլը, Երկիր, աներկիկացի միտնարներ կը բե - րէ... ճիւղերով (անշուշտ 1915էն առաջ), կը հասնի հոն՝ որ կը մերժէ 1936ի ժո - դովրդական ձակարկին վերագրել հան - գատեան թռչակի հաստատումը... Այո՛, առկէ շատ աւելի առաջ, դեռ 20-25ական բուականներուն, Ֆրանսայի պաշտօնե - ները իրենց արձանագրութիւններուն մէջ յատուկ շարժումներով կը նուազեց - նեն եղիք հայ գաղթականներուն տա - րիքը, որպէսզի հանգստեան թռչակ ստա - նան 70 տարեկանին միայն: Աւելորդ կը նկատենք յիշեցնել, թէ այս մէկուն ալ խելագատակին մէջ խորհրդային Հա - յաստանը « Երկրի սխալ բնորոշում » մըն է: Յանկեացի դէպս մենք լաւ « բնորոշ » ենք գիմք ու իր նմանները (թէ-եւ կը մտա - թեմք որ անանունին պէս՝ մնայ նաեւ անմնամ):

- ՁՈՒԼԱԼ
- ՖՈՒԹՊՈԼ
- ԽՈՐՀՐԴԱՅՑՆ 41րդ ԱՆՈՑԵՆՈՒԹԻՒՆ
- ԵՐԵՐԱՏ ԴԵՌ ՏԿԱՐ Է
- Շարաքավերջի արդիւնքներն են —
- Չէնիթ (Լենինգրատ) — Պախտակոր 5-4
- Սպարտակ — Դինպըր 1-0
- Շախտեոր — Դինամօ (Կիեւ) 2-1
- Չարիա — Չերնոմորեց 2-1
- ԲԿՍՍ — Արարատ 2-1
- Ուրեմն Արարատ երեք խաղ ունեցած է, որոնց երկուքը կորսնցուցած է, մէկը միայն շահած եւ ունի միայն մէկ կէտ:

ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՆ

Տէր եւ Տիկին Հրաչ Կելիպոլեան եւ դասակները՝ Ռէմոն եւ Արմէն կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի այս Կիրակի, Ապրիլ 30, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին իրենց դասերն եւ քրոջ՝

Տիկին Քրիստինե ԱՐՏՈՒՆԻԻ (ծննդով Կելիպոլեան)

մահուան (Նիւ-Եորք) քառասունքին առթիւ: Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

Ի ՅԻՇԱՍԱԿ

Վահրամ Արուսեան, քոյրը՝ այլի Տիկին Հերմինէ Պոյաճեան, եղբայրը՝ Տէր եւ Տիկին Հէտիկ Արուսեան, Տէր եւ Տիկին Հանրի Պուքէ իրենց կնոջ, հարսին, ջեռակիներն եւ ազգականներն Վիքթորիա Արուսեանի (ծն. Դուկասեան) մահուան քառասունքին եւ եղբորը Վալանթին Դուկասեանի մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ, նմանապէս իրենց գերդաստանի բոլոր ննջեցեալներու սուրբ յիշատակին, հետեւեալ նուէրները կ'ընեն.

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցիին 200 Ֆր., Շաբլի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցիին 200, Գարոնցատէրին 200, Կարմիր Սաչին 200, Կապույտ Սաչին 200, Փր. Փր. Մշ. Միութեան 1000, Յատաչին 100, Աշխարհին 100, Նախկին Ռազմիկներու Միութեան 200 Ֆր.:

(Ստանալ «Յատաչ»էն):

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱԿԻ

ՇԱԽԻԼ. - Բիւլէճեան եւ Փափագեան ընտանիքները 100 Ֆր. կը նուիրեն «Յատաչ»ի Սահակ Կէմեանի մահուան առթիւ:

X

Տէր եւ Տիկին Ղազար Ղազարեան իրենց շատ սիրելի սանահօր՝ Սահակ Կէմեանի մահուան առթիւ 60 Ֆր. կը նուիրեն «Յատաչ»ին:

ՎՐԻՊԱԿ. - Լիբանահայութեան հաշ-ուեփակին մէջ («Յատաչ», Ապրիլ 26) եկամուտի տուրքը գումարն է 2516,35 (ոչ՝ 2526,35):

Imprimé sur les Presses DU JOURNAL «HARATCH» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris Commission Paritaire : N° 55935

Ա. ՊՐԻԼ 24-Ը

ՊՈՐՏՈՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Պորտոյի Հայերու Մշակութային Մարմնին

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ

J. CHABAN-DELMAS

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ - ԵՐԵՍՓՈՒԵԱՆ ՊՈՐՏՈՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻ

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը 9:45ին պատարագ Մէն-Նիքոլա եկեղեցին: Կը պատարագէ՝ ԳԱՐԵԳՐԵ ՎՐԻ. ՊԷՔՃԵԱՆ

Ժամը 13ին սկսեալ ճաշ-հանդիսութիւն Սալ տը լա Ռընէսանս, Ռիւ տէ Ֆոսէ

Կը խօսի ժԱՆ - ՄԱՐԻ ԳԱՌԶՈՒ

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Մէն ՌԱՅԱՅԷԼԻ ՀԱՅԿ ՄԵՐԱՆՈՅԻՆ

Մարտի 2. Բ. Ը. Միութեան Տիկին Օժանդակ Մարմնին եւ Ս. Սահակ Մեարոյ Մայր եկեղեցոյ եկեղեցատէր Տիկինն Միութեան վարչութիւնները միասնաբար այցելութիւն մը կազմակերպած են Մէն Ռաֆայէլի հայկ. ծերանոցը, Մայիս 11, Հինգշաբթի առաւօտ ժամը 8-30ին: Ժամադրովայր՝ 87 Լա Բանը - պիէր, Պր. Ժաք Շելիէկեանի մօտ, ուր կէ ճամբայ կ'ըլլէ օթոքառը: Սոյն այցելութեան մասնակցիլ փափաքողները այժմէն արձանագրուին հեռագրով՝ հետեւ թիւին՝ 37.75.97:

60ème ANNIVERSAIRE INDEPENDANCE DE L'ARMENIE le 28 Mai 1918

Dimanche 7 Mai à 15 heures le NOR SEROUND organise

L'AUDITORIUM MAURICE RAVEL (Centre Commercial de la Part-Dieu Lyon) UN

Grand Gala de Danses et Chants Folkloriques Arméniens

avec l'Ensemble « NAVASART » de Paris (60 exécutants) et le Duo « HARTAR » du Liban (Harout et Vikèn)

AVEC LE CONCOURS DE

AÉROFLOT - INTOURIST - Havas-Voyages JACQUES CHELELEKIAN vous propose des VOYAGES à

MOSCOU - EREVAN - TBILISSI 3 jours 8 jours 3 jours

au départ de MARSEILLE tous les mois

1er voyage du 21 AVRIL au 04 MAI 78 (14 jours)

PRIX 3550 F

MOSCOU - EREVAN 2 jours 5 jours

1er voyage du 09 JUIN au 15 JUIN 78 (7 jours)

PRIX 2550 F

Prix comprenant : Transport aérien - Transferts - Séjour hôtel 1er classe en chambre 2 lits - Pension complète - Visites et excursions selon programme - Visa - Assurances.

Renseignements et réservations

Jacques CHELELEKIAN 87 la Canebière 13001 MARSEILLE VOYAGES WASTEELS tél. (91) 50 89 12 Org. Lic. 97

CHATEAU DE ROCHECHOUART

en Limousin

Hommage à

Carzou

Exposition organisée par le Centre Artistique et Littéraire de Rochechouart

Jusqu'au 30 Juillet chaque jour de 15 à 18 h. 30 sauf Mardi

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ

ԳԱՌՁՈՒԻ ՀԵՏ

Ֆիլմ եւ լուսարձակում Ուրբաթ, Ապրիլ 28 ժամը 20-30ին Հայ Մշակոյթի եւ Արուեստի Կեդրոնը 6, Cité du Wauxhall - 75010 PARIS Métro : République)

Հարցազրոյցը կը վարէ ԱՐՏԱԻԱԶԻ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՇԱԿԻԼ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՆՈՐԻՑ

Այս Կիրակի պատարագ կը մատուցուի եւ հոգեհանգիստ կը կատարուի Ապրիլեան նահատակներու յիշատակին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE DE MARSEILLE 12-14 Rue St. Bazile

ՄԵԾ ՀԱՅԿԵՐՈՅԹ

Տան բացման 2րդ տարեդարձին առթիւ

Շաբաթ, Մայիս 6ին ժամը 20-30ին վասպուրական սրահին մէջ նուագ, երգ, հանելի եւ հայրենաշունչ մթնոլորտ:

Տեղերը սահմանափակ ըլլալով նահաբօրը դիմել հետեւեալ անձերուն

Չ. Միլտոնեան հեռ. 90-90-10 Հ. Շալճեան հեռ. 66-18-80 Ա. Վարդանեան հեռ. 51-29-90 Ա. Պողոսեան հեռ. 93-59-04 եւ Մշակոյթի Տան հեռ. 50-15-09

ԽՆՁՈՅՔ

Կազմակերպուած Կապ. Խաչի Մէն-Սօրիսի մասնաճիւղին կողմէ, Կիրակի Ապրիլ 30, ժամը 14-30ին Սալ տէ Ֆէթ (Մէն-Սօրիս): Կը մասնակցի Լիոնի Անի նուագախումբը:

Արեւելեան պիւֆէ - շամփուրով խորոված ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

40e anniversaire U.J.A. Alfortville

Grand Bal

Samedi 6 Mai de 21 h. à l'aube SALLE LEO LAGRANGE (PLACE CARNOT) ALFORTVILLE

AVEC THE ARMENIAN'S SUNSHINE

LES GAIDZAG - LES ARTANAK LE GROUPE CAUCASE - L'ENSEMBLE ANI

Retenez vos tables :

CAFE PHILIPPE 375-61-35 MARYFLOR 233-45-06

IANTEX TISSUS 236-62-34 ETS MICHELE 378-09-66

ATAMIAN & Fils

TAPISSIER DÉCORATEUR

MEUBLES ET SIEGES TOUS STYLES

2000 METRES CARRES D'EXPOSITION

20, Rue Chaligny 75012 - Métro Reuilly - Diderot

Sortie côté Chaligny

Tél. : 344-23-87

CRÉATION CELIGNY

LE BEAU FOULARD

'ALPHABET ARMENIEN'

EN VENTE AU PRIX DE FRs. 75,00 CHEZ

M. S. DER BALIAN, 221, rue Saint-Honoré, Paris 1er Librairie PALOUYAN, 9, rue de Trévis, Paris 9e Maison de la Culture Arménienne, 9, rue de Madrid, Alfortville Maison de la Culture Arménienne, 12-14, rue St. Bazile, Marseille Par correspondance : Contre-remboursement Celigny s.a.r.l. B.P. 9, 94130 Nogent-sur-Marne

ՄԱՅԻՍ ՄԷԿԸ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՈՐԵԿՈՉՈՒՄԸ ՓԱՐԻՉԻ ՄԷՋ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՏՕՆԸ :

Հանրագործներ սրահներէ ներս կամ դուրս, ցոյցեր փողոցներու եւ հրապարակներու վրայ, բոլոր սենտիքայական կազմակերպութիւնները կը տոնամբեն Մայիս Մէկը:

Աշխարհի մէջ, « Աշխատանքի Տօն »ը կ'առնէ տարբեր տարբեր երևոյթներ եւ դոյներ: Ձիւնուորակն տողանցքներէն, ժողովրդական համախմբումներէն, ցոյցերէն մինչեւ կառավարական ճառարարութիւնները:

Փրանսայի մէջ, 1947էն ի վեր, օրէնքը կը ճշդէ որ՝ « Մայիս մէկի օրը պիտի ըլլայ Հանգիստի օր »:

Հետո ենք, այն ժամանակներէն, ուր աշխատանքը դադարեցնել Մայիս մէկին... քաջագործութիւն մըն էր, դրեթէ հերոսական արարք, քանի շատ մը գործատուներու մէջ ան կը նշանակէր անմիջապէս, յաջորդ օրն իսկ, գործադրուում:

Հարկ է նոր օրերու ամէն Մայիս մէկին, չմոռնալ գահագործութիւնները, յիշատակը այն « գինուորակներուն » որոնք առանց պրոտաստիտութեան, անհայտ վճարակներով եւ անդրուրեւի կեցուածքով կը դիմադրուէին հանրային իշխանութիւններու սանձը, գործադրական վրէժխնայութիւնը, արտադրարարական համար իրենց հաւատքը ապագայի հանդէպ:

Հաւատք դէպի նոր հորիզոններ, այս է որ կուտայ Մայիս մէկին իր անփոխարինելի արժէքը:

ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ՄԸ ԵՐԵՒՈՒՄԸ

Առաջին Մայիս մէկը, 1886 Մայիս մէկը, եղաւ ամերիկեան ներքին հաշիւ մը: Առաջին անգամ ըլլալով, այս երկրին մէջ, սենտիքայական կազմակերպութիւն մը, կ'արձակէ ընդհանուր գործադուլի հրահանգ մը, մէկ եւ ճշգրիտ պահանջով, նշանաբանով՝ օրական ութ ժամ աշխատանք:

« Ութ ժամ աշխատանք ութ ժամ հանգիստ ութ ժամ կրթութիւն »: « Ութ ժամ կրթութիւն »... այսպէս, պահանջելով երեք անգամ ութ ժամերը, 1886 Մայիս մէկին ռահվիրաները կը պահանջէին նոյն ատեն տեւական կրթութեան իրաւունքը:

Շարժումն հետեւեցաւ միայն փոքրամասնութիւն մը: Սակայն ոչինչ: Առաջին անգամ ըլլալով բանուորական ուժերը համախմբուած էին մէկ եւ նոյն պահանջի մը շուրջ: Գործադուլական դասակարգը կ'ինքնագիտակցէր իր էութեան եւ իր ուժին:

ՇԻՔԱՎՈՅԻ ՄԱՐՏԻՐՈՍՆԵՐԸ

Մայիս մէկի թոհէրը ամերիկեան ազգային սահմաններէն դէպի միջազգային աշխարհ կ'անցնէր Շիքաւոյն:

Մաք - Գորնիք գործատուներու մէջ, Մայիս մէկի առիթով, հազար երկու հարիւր րանթոյ գործադուլները դուրս կը շարունակեն անմիջապէս եւ կը փոխարինուին նոր եւ երկատարադր բանուորներով զինեալ ուժերու հսկողութեան ներքեւ: Մայիս Յին տեղի ունեցած գործադուլական ցոյցին ընթացքին, զինեալ ուժերը կրակ բանալով տասնեակ զոհեր կ'ընեն: Յաջորդ օրը նոր ցոյցերու առիթով ուժեր մը կը պայթի ոտտիկանական շարքերուն մէջ, վեց զոհեր ընելով:

Գործատիրական շրջանակները, յարմարագոյն առիթը նկատելով մեծ հարուած մը դարձնել եւ վերջ տալ ընկերային այս շարժումին: Ութ սենտիքայական պատասխանատուներ կը ձերբակալուին, կը դատուին եւ մահուան կը դատապարտուին: Չորսը կ'ըլլեն կախաղան: « Երբազան Թայմզ » թերթը կը գրէ՝ « Բանուր եւ բնաշխատութիւնը միակ լուծումն է ընկերային հարցին »: Իսկ, մարդարէս - կանոնէն մահապարտներէն մին կախաղան բարձրանալէն առաջ կ'ըսէ՝ « Կ'ողջունեմ այս պահը, որովհետեւ մեր լուծութիւնը պիտի ըլլայ աւելի զօրեղ քան մեր ձայնը »:

Ներքեւ որ մահով կը խեղդուին »:
Շիքաւոյի մարտիրոսներու մահը կը դառնայ բոլոր բանուորներու հարցը:

1890Ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՅԻՍ ՄԷԿԸ

1889ին, Փարիզի մէջ հաւաքուած միջազգային բանուորական պատգամաւորական համագումարն է որ կ'որոշէ կարգել միջազգային օր մը, նշանաբանը ըլլալով՝ ութ ժամ օրուան մէջ: Ամերիկեան պատգամաւորի առաջնորդը, այս միջազգային օրը հաստատուեցաւ 1890 Մայիս մէկին: Բանուորական համագումարը իր արձակած կոչով, կը ջանայ վերածել այդ օրը « Աշխատանքի առաջին միջազգային տօնին »:

Ութ ժամերու պահանջը կը բացատրուի, կ'արդարացուի հետեւեալ բանաձեւով:

« Որովհետեւ ութ ժամ օրուան մէջ, գործ եւ հաց է բազմաթիւ աշխատուորներու համար որոնք կը խոսեն, անօթի փորով, գործատուներու դռները: Արդարեւ, հոն ուր երկու գործաւոր պէտք է 12 ժամ աշխատանքով, պէտք է փոխարինել երեք գործաւորով ութ ժամ աշխատանքով... »:

« Որովհետեւ ութ ժամ օրուան մէջ վերջ կուտայ պարբերական անդործութիւններու որոնք կը բազմապատկուին մեքենակալութեան յառաջդիմութիւններով: Աշխատանքի ժամերու նուազումը գործ կը բանայ անոնց որ չունին... »:

1891էն իսկ, սովորութիւն կը դառնար, ամէն տարի, գործը դադարեցնել Մայիս մէկին:

Այդ թուականէն սկսեալ Մայիս մէկը կը դառնար եւ բանուորական ցոյցի եւ պահանջի օր եւ արտայայտութիւն միջազգային կամքի մը:

ՄԱՅԻՍԻ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՈՒ ՄԱՅԻՍ ՄԷԿԸ

Ութսուն տարիներէ ի վեր Մայիս մէկերը իրարու կը յաջորդեն: Մերթ ափոյն օրեր, յուսախաբուութեան եւ թշուառութեան, մերթ լուսաւոր օրեր յոյսի եւ յաղթանակի: Յատկէ է որ առաջինները կը համարտաստիւնեն այն ժամանակաշրջաններուն, ուր սենտիքայական կազմակերպութիւնները բաժնուած էին եւ հետեւաբար տկար եւ խոցելի: Իսկ երկրորդները կը ցոլացնեն բանուորական շարժումն միասնական գնացքը, հետեւաբար ուժեղ, ազդեցիկ եւ յարգուած:

Փրանսայի մէջ, պայծառ Մայիս մէկերը, առաջին աշխարհամարտի վաղորդային Մայիս մէկերն են՝ 1919ին եւ 1920ին որոնք մեծ յոյսերով ողողեցին բանուորական շարժումը քանի աշխարհը կը մանէր նոր հանգրուանի մը մէջ հետքերով փոփոխումներ եւ յեղաշրջումներ: Նոյնպէս ժողովրդական ձակաւոր Մայիս մէկերն են՝ 1936ին եւ 1937ին նոր հորիզոններ բանալով: Նոյնպէս, 1945ին եւ 1946ին, Փրանսայի պատգամութեան վաղորդային, ծովածաւալ ամբարներու շարժումով:

Սակայն, մէջ ընդ մէջ, յուսախաբութիւններ եւ ընկերակամներ:

1921 Մայիս մէկին արդէն կը սկսի բանուորական շարժումը բաժանուած, ինչպէս նաեւ 1938ին, ժողովրդական ձակաւոր ձախողանքով: 1947 Մայիս մէկը դարձեալ սենտիքայական անջատումներ կը բերէ:

✕

Այսօր, իմաստի, տարրութեան, մըրտանութեան, միջնորդի ամբողջ յեղաշրջում մը կայ:

Միւլի, ուրիշ-էնտ, արշաւ դէպի ծովափներն ու անտառները առաջին մտահոգութիւններն են բոլորին, Փրանսայի մէջ յատկապէս:

Բայց Մայիս մէկը միջազգային օր է, միջազգային արտայայտութեան կամք մըն է, չմոռնալ որ կարգ մը երկիրներ դեռ կ'ապրին խաւարին մէջ, կամ հապիւ ձեղքած են գիշերը:

Ուրեմն, պահանջ մեր սրտերուն մէջ Մայիս մէկի հիմնական խորհուրդը, որ պէտք է ընկերակալութիւնը միշտ յառաջդիմութիւնը ցամաքներու վրայ:

Օրը օրին սուրբ արդէն Ապրիլեան տարեդարձի Փարիզի վերաբերող լուրերը բայց չէինք կրցած մանրամասնութիւնները տալ երեկոյան տեղի ունեցած հանդիսութեան, Սալ տը լա Շիմի:

Տարուէ տարի, սրահ կը փոխենք, յաճախ այն արդար մտահոգութեամբ, որ աւելի լաւ է փոքր սրահ մը լեցնել քան մեծ մը՝ պարսպ թողուլ եւ հակառակատոր սրահները չեն լեցուիր: Այսպէս Ապրիլ 24է Ապրիլ 24, Փլէյ 2 1 1 2 ն (2600 հողի) անցանք՝ Կալօ (1200) եւ այս տարի՝ Շիմի (850) եւ տեսնող թէ այս վերջինն ալ մեծ եկաւ: Թող չվրդփին ոչ կազմակերպչները ոչ ալ ներկայ հանդիսակցները եթէ ըսենք որ այս գնոցքով կամաց - կամաց պիտի ապաստանինք թերեւս մեր Մշակույթի Տուններուն « կոկիկ » սրահները եւ օր մըն ալ տունը նստինք, բոլորս: Այս ախտաճանաչումն ալ հաւանաբար բանի մը չծառայէ եթէ չզիտակցինք թէ բան մը պէտք է փոխել, 63 տարի ետք, որպէսզի այս հանդէսները (ինչպէս մտաւ վերջին վրայ գնելով հաստատեց ժամանակահատուկ) դադարին խղճի պարտք մը կատարած ըլլալու սիրտիսը շնորհել եւ թոյլ տալ որ անոյշ քուն մը քաշենք, 364 դիշեր, մինչեւ դալ Ապրիլ 24: Ծիլդ է, Ժ-Մ. Գառզուն ալ փառասէն չէր դատած երբ ըսաւ թէ ի՞նչ պէտք է ընել առանց պարզելու թէ ի՞նչ պէտք է ընել, վասնզի խորքին մէջ « մասնակցի միջնորդ գործունէութեան մը », « պայքարի ժամանակի դէմ » ալ բանաձեւումներ են, որոնք լուծում չեն բերեր: Բայց անկասկած բան մը պէտք է փոխել եւ կը մնայ մեզի մտածել այդ մասին, այսօրու ընէ եւ ոչ՝ 1979 Փետրուարէն սկսեալ:

Այս խորհրդածութիւններէն ետք, անցնինք ընթացիկ թղթակցութեան:

Երբեք մահերդէն ետք, որ ունկնդրուեցաւ յոսկայս, հանդիսութիւնը բացաւ Կաթող. Պատուիրակ՝ Սերոյլէ արքեպիսկոպոս: Ոգեկոչելով մեր ազգային ողբերգութեան 63րդ տարեդարձը, Սերոյլէ Արք. ըսաւ որ ամէն Հայ, ուր որ ալ գտնուի երբ կ'երթայ արթութեամբ այս առթիւ, հողեկան խոովք մը, ընդհանուր մը կը դադար, արդար կերպով: Ինչ որ կատարուեցաւ անհապառակ դէպք մըն էր: Շատ կը խոսուի խաղաղութեան մասին բայց առանց արդարութեան կարելի չէ խաղաղութիւն երեւակայել: Եւ կարելի չէ ըսել մեզի « խաղաղ կեցէ՛ք » ցորչափ արդարութիւն չէ եղած մեզի եւ կ'ըլլայ միայն այն ատեն երբ մեր դատը լուծուի: Այդ նպատակին հասնելու համար պոռչուողը, անկարողութիւնը չեն նպաստեր: Լուրջ եւ կազմակերպուած աշխատանք պէտք է:

Հրաչ Զարդարեան, դրական ոճով վերլուծեց մեր ողբերգութիւնը, յիշեց Գերպ. Մառտիրոսի խօսքը՝ « 1915, թուական մը, որ մարդկութեան պատիւին համար, կ'ուզէինք կարենալ ջնջել օրացոյցէն » շարունակեց հարց տալով թէ ի՞նչ մեղանշաններ ունեցած էր հայ ժողովուրդը, աշխատասէր, կապուած իր հողին, որ արժանանար նման ճակատագրի: Վկայութիւններ յիշեց Կլեոսթրէն ու յայտնեց թէ որքան խոր տպաւորութիւն գործած էր նաեւ իր վրայ Պերկասին օտ խօսքը: « Կը խորհէի, որ արդար զատ մը, արժանի է որ պայքար տարուի իրեն համար, նոյնիսկ առանց յոյսի »: Մեր նահատակները գոհեր չեն, ըսաւ Հ. Զարդարեան, այլ՝ մարտիրոսներ եւ տարբերութիւնը մեծ է: Մարտիրոսն այն է որ կը ձգտի միշտ ճշմարտութեան եւ ոչ կ'ըսէ: Մերը դատ մը ունինք, դատերու սրբազնագոյնը, մանաւանդ մե՛նք, ըսէ փրկուելու զաւակներ: մեր հայրենիքի Մշակութիւնը, Սեւաստայիները կը տողորուին մեզի հետ, երբ ամբողջ ժողովուրդը կ'երթայ դէպի խորհրդանշական Միժեռնոս - կարբերդ: Լուծումը կը գտնենք երբ սիրելիք հայութիւնը համահայկական միութիւն մը ստեղծէ եւ մեր հայրենիքի եղբայրներուն հետ քաղնք դէպի լուծումի ճամբան: Ու նահատակ զրպէտ

Ռուբէն Զարդարեանի զրպէտ ողբին եղբայրացուց յիշելով ծանօթ խօսքը. « Երբուստե՛մ, Երուսաղէմ, եթէ օր մը քեզ մոռնամ, թող ձեռքերս կտրեն » պոռկ վերածելով՝ « Աղէտ Ապրիլեան, Իսա Հայկական եթէ օր մը քեզ մոռնամ թող ձեռքերս կտրեն »:

Յաջորդ բանախօսն էր՝ Հրանդ Ակնարեան, որ անդրադարձաւ ետք թէ ժողովուրդներու պատմութիւնը չի գրուել մեղադրանքի դրիչով, հաստատեց թէ մերն ալ մնաց թաթիլուած արեան մէջ եւ այդպէս ալ կը շարունակուի այսօր, դրեթէ 24րդ դարու արշալոյսին: Ոգեկոչեց Հայութեան կրած նուաճումները անցեալին, Յոյներէ, Պարսիկներէ, Բիւզանդացիներէ, աւելի ուշ՝ Մոնկոլներէ, Արաբներէ, Թուրքերէ: Հարկ է խոստովանել թէ փոռուող էջերը քեզ են մեր պատմութեան մէջ, հակառակ ատր չը պարտ ենք, որովհետեւ կրցեր ենք պահել մեր ինքնուրոյն զիմարդը: Ոգեկոչեց ետք շինարար ու աշխատասէր ժողովուրդի մը բնաշնորհը, հաստատեց սակայն թէ թալաթիւնը չհասան իրենց նպատակին « քանի 1918ի Մայիսեան անկախութեան օրը՝ ծնաւ բոցը եւ եղալուսաշող փարոս մը, որ կը կոչուի Սովետական Հայաստան եւ շնորհիւ Պետութեան տուած լայն միջոցներուն օրէ օր կը բարգաւաճի »: Բարի դրացնութեամբ կարելի է ապրել երբ դո՛ւստի մասնակցութեան համար եւ արդար պահանջները: Այսօր կայ Հայի. Պետութիւն մը, Իսրուաւոր մայրաքաղաքով եւ հոն է որ կ'ապրի Հայ Գառի գլխավոր ժառանգորդը: Մեր ուխտը պէտք է ըլլայ, կարկաղան չ. Ակնոյեան, հաւատարիմ մնալ Հայութեան անկորնէնը եւ անժամանակի Գառին եւ այդ հաւատքը փոխանցել մեր զաւակներուն:

Ժան - Մարի Գառզու (Փրանսերէն) նկատեց որ մէկ օրուան ժամանակախոյն մը ընթացքին միութեան նշանաբանները կը կատարուի յիշատակի այս տարեդարձը: Եւ այս օրը կը դառնայ խորհրդանշող մեր միութեան յիշատակին մէջ: Ժ-Մ. Գառզու շեշտեց այն գիտարողութիւնները որոնց կը բախինք քանի Ապրիլ 24ի մեր պահանջներն են, բայց նաեւ կրտարական դերը ընդունելու ուժերը կամ անարդարութիւնը, մեթոնք ոչ մէկ բանի մասնակցելու: Տեսակ մը ալիպի օր է միւս բոլոր օրերուն հայոյն: Ու եղբայրացուց. « Ինձի համար, Ապրիլ 24ը, այս է՝ ուրիշ ոգի մը »:

Այս առաջին մասը փակեց Պատուելի Մահակեան, որ առաւելարար ծանրացաւ մեր ջրխոտնէական հաւատքին վրայ, հաւատքին կապուելով է որ կրցած ենք տոկալ իրբեւ ազգ եւ յայտնեց թէ դիպուած մը չի նկատու որ Հայը առաջինը եղած ըլլայ ջրխոտնէութիւնը ընդունող իրբեւ պետական կրօնը: Պէտք է մոռնանք մեր լեզուն ու մշակութիւնը եւ ջրխոտնէական հաւատքը ժառանգութիւնը, որպէսզի արժանի ըլլանք Մերոյի, վարդանի, Դեռնզի:

Երկրորդ մասը յաւակցուած էր զեղբորուեստական բաժինին, որու իրենց մասնակցութիւնը բերին Էօփէնի Ալեանեան - Գառզու (դաշնակ), Մեյիսէ Էթիպեան (արտաստեղծութիւն), Ժիւլյէ Թորոնտեան (Վաթիկ), Դպրոցասէրի աշակերտներու (Լուսնի), Դպրոցասէրի աշակերտներու (Մաթիւսի) արտաստեղծութիւնով մը (որ տարիներէ ի վեր կը մնայ նոյնը Պ. Սեւակի Անուշի Զանգակատունէ հաստատած մը, շատ զեղեցիկ էր բայց անպատեհութիւն մը չկայ, կը խորհիւնք՝ Մաթիւսեան եւ Դպրոցասէր փորձարարական կարգախօսումը, զեղեցիկ անպատեհութիւն մը չէ եւ ինչպէս միշտ կը գահանանք միայն արձանագրելով անոնները: Անգամ մը ետ կ'ըրկենք թէ ինչօրու չունին) որ չենք հասկցած թէ ինչո՞ւ այս առթիւ չեն կարգացուել շնոր

Henri BASSMADJIAN

Les surfaces de Bassadjian sont des déchirures dans le paysage pictural et se révèlent comme des énergies pures. Il libère le geste et la couleur de son asservissement aux normes de la Raison et met en mouvement ce qui jusqu'alors n'était que fixité.

Vous pouvez chercher, vous ne trouverez aucun modèle premier caché dans les artifices de la composition ; aucun de ces modèles irréels, immuables, essences ou géniteurs des formes comme le sont le point d'or ou le chromatisme des couleurs. SES SURFACES NE SONT PAS L'HISTOIRE DE CES MODELES PREMIERS.

C'est ainsi qu'il devient historien, en révélant l'étroite union qui existe entre

ԳԱՂԱԹԻՒՆ ԳԱՂԱԹԻՒՆ

ԿիրՊՈՍ դասած է Գարեգին Բ. Աթոռակից Կաթողիկոս, Ապրիլ 14ին: Հայրապետին ընկերացած է « Ծնորհայի » երգչախումբը, որ Կիպրոսի ձայնասփյուռի տնօրէնութեան հայկական բաժնին կողմէ հրաւիրուած է մասնակցելու Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ հիմնորհնէքի արարողութեան: Լառնաքայի օղակայանը Հայրապետը զիմաւորուած է տեղւոյն ալ դային մարմիններու ներկայացուցչին ընդ, Կիպրոսի Արտաքին նախարարութեան ընդհ: տնօրէնին, Կիպրահայութեան պետական ներկայացուցչի Տոքթ. Անդրանիկ Աշճեանի, Կաթող. փոխանորդ

la forme et le temps, mais non plus un temps qui soit le nombre du mouvement, comme la forme était le nombre de l'espace, un temps toujours asservi à notre espace vital, à nos préoccupations quotidiennes, mais un temps qui sort de ses gonds, un temps informel, non plus cyclique, mais ligne droite qui traverse tous les espaces en distribuant la plus énergétique. Ce temps, libéré de la forme, est le passage à la limite, traversé par une ligne droite qui l'entraîne au temps zéro, le lieu de la césure qui produit le temps pur, qui organise la dissymétrie de l'avant et de l'après: L'irremédiable, l'irréparable. Car ce moment est le lieu de la rencontre; celui de la catastrophe; le lieu où l'énergie devient matière et libère l'apparence.

Alors Bassadjian n'est plus ce mystique que l'on attendait, il se révèle le poète de la cosmogonie, replaçant actegestes dans le temps pur et dans l'espace pur. Normant ses gestes dans les territoires qui sont au-delà de la pensée, produisant alors, non plus des formes modulantes la matière, mais des matériaux libérant des énergies. C'est à un voyage au creuset même de la matière qu'il nous convie. Un penseur volcanique nous invite à un voyage à la limite en bordure de ce cratère où la limite est encore nôtre, et nous convie, peut-être ! à faire le bond dans cet espace pur où l'énergie devient matière et la matière forme. Refusant l'origine, c'est-à-dire n'articulant plus ses formes sur le modèle-point d'or, c'est aussi la finalité qu'il se refuse à présenter et c'est pourquoi l'historien qu'il est, n'est que l'historien de la déchirure, du moment pur et répété éternellement.

Ա. Մ.

PHILIPPE PRATS

Չարեհ Վրդ. Աղնաւորեանի, վարժարաններու տնօրէնութեան, ուսուցչական կազմի եւ աշակերտութեան կողմէ: Նոյն օրը երեկոյեան Տոքթ. Ա. Աշճեանի բնակարանին մէջ տրուած է զոգթէյլ մը ի պատիւ Հայրապետին: Ներկայ եղած են Կիպրոսի նախագահ Սփիրոս Քիփրիանու, Արտաքին, Ներքին, Կրթական, Երմտական նախարարները, ղեկավարներ եւ բարձրաստիճան այլ անձնաւորութիւններ:

Ապրիլ 15, առտուան ժամը 9ին Գարեգին Բ. այցելած է նախագահ Քիփրիանուի եւ ունեցած զրոյց մը, որու ընթացքին Հայրապետը գրուատանքի խօսքեր արտասանած է Կիպրոսի նախագահին առջին մասին: Քիփրիանու պատասխանելով Գարեգին Բ. խօսքերուն ըսած է. « Մեր ճակատագիրը եղած է նոյնը, որովհետեւ մեր երկու ժողովուրդներն ալ տառապած են միեւնոյն թշնամիէն եւ ճանչցած ու ապրած են անոր լուծն ու հալածանքները: Ես կատարեցի մարդկային իմ պարտանութիւնս ՄԱԿի մէջ պաշտպանելով Հայ ազգին Դատը: Նուազագոյն պարտակա նութիւն մըն էր այդ, ու եթէ դարձեալ առիթներ ստեղծուին՝ պիտի շարունակեմ նոյն ընթացքով, որովհետեւ տառապած ժողովուրդները աւելի խոր կը զգան իրարու միջոյն ու ձգտումը »:

Ժամը 10ին, Գարեգին Բ. այցելած է Կիպրոսի արքեպիսկոպոս Պրիմոս Թոմոսի եւ զինք պատուած ակնասկուռ լանջանջով մը: Կիպրոսի հեռուտանքի ու մամուլը լայնօրէն անդրադարձած են նախագահին եւ արքեպիսկոպոսին հետ Գարեգին Բ. ի հանդիպումներուն, ինչպէս նաեւ — ընդհանուր առմամբ — անոր Կիպրոս այցլին:

Նոյն զիշեր Հիլթոն պանդոկի մէջ ի պատիւ Հայրապետին տրուած է ճաշ մը, որուն մասնակցած են 300 հոգի:

Շաբաթ, Ապրիլ 16, առաւօտեան տեղի ունեցած է Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ հիմնորհնէքը: Արարողութեան (որ ձայնասփյուռէն ուղղակի հաղորդուած է) ներկայ եղած են Կիպրոսի Արքեպիսկոպոսը, նախագահին ներկայացուցիչը եւ բարձրաստիճան բազմաթիւ անձնաւորութիւններ: Պատարագած եւ քարոզած է Գարեգին Բ.: Եկեղեցական արարողութիւններէ ետք ճաշ մը տրուած է «Իկալի» սրահին մէջ, իսկ երեկոյեան «Ծնորհայի» երգչախումբը յաջող համերգ մը տուած է:

ԼԱՌՆԱՔԱՅԻ (Կիպրոս) Ազգ. Նարեկ վարժարանի սրահին մէջ, Մարտ 10ին, տեղի ունեցած է Եղիշ Չարեհի նուէրուած յիշատակի հանդէս մը: Վարժարանի բարձրագոյն կարգերու աշակերտները ներկայացուցած են իր կեանքն ու գործը եւ արտասանած Չարեհի յատկանշական բանաստեղծութիւններէն: Հանդէս եկած է նաեւ վարժարանին երգչախումբը:

Նամասականերու ոգեկոչումը

ԵՆ ԵՔԱՆՇԱՆՆԵՐՈՒ ԲԱՇԵՈՒՄ ԻՍԻՒ ՄԵՋ

Եղեռնի 63րդ տարեդարձի առթիւ, Հայ Նախկին Ռազմիկներու Միութիւնը հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել տուաւ Կիրակի, Ապրիլ 23, Իսիւ.Ս. Մարիամ Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ, ոգեկոչելու համար յիշատակը Ապրիլեան նահատակներուն, ինչպէս նաեւ Քրանսական բանակի մէջ ծառայած եւ Ֆրանսայի համար մեռած Հայ զինուորներուն:

Ներկայ եղան Քլամարի քաղաքապետը՝ Ծոնթըն, Իսիւ փոխ-քաղաքապետն ու ու խորհրդականներ, երեսփոխան Կի Տիւրքոն, Պ. Մարթինի՝ Քրանքեանգլխական պատուոյ լեգէտի մեծ հրամանատար եւ պաշտօնական այլ անձնաւորութիւններ:

Պատարագեց եւ քարոզեց Նորվան Վրդ. Չարեհեան որ կարգաց Քրաններէն ճառ մը, ուր համառօտ ակնարկ մը նետելէ ետք Հայ ժողովուրդի եւ Հայաստանի պատմութեան վրայ թուեց անունները այն ճակատամարտերուն, որոնց մասնակցեցան Հայեր 1914 - 1918 եւ 1939 - 1945ի պատերազմներու ընթացքին դաշնակիցներու կողքին: Այնուհետեւ Նորվան Վրդ. յիշեց 1915 Ապրիլ 24ի հայկական ցեղասպանութիւնը, 1916ի Հայկական Լեզինը, Արարայի ճակատամարտը, Մուսա Տաղը ցոյց տալով Հայուն հերոսական եւ զոհարեցող ոգին:

Պատարագի աւարտին կատարուեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն, որմէ ետք ներկայ Հայ եւ օտար հասարակութիւնը հաւաքուեցաւ եկեղեցւոյ սրահը, ուր տեղի ունեցաւ շքանշաններու բաշխում այն անձնաւորութիւններուն՝ որոնք, անցեալին, զանազան ճակատներու վրայ ծառայած են Քրանսական բանակին մէջ, ինչպէս նաեւ անոնց որոնք կը ծառայեն Ֆրանսական եւ հայկական համայնական շրջանակներու մէջ: Այսպէս, պարգևատրուեցան Տիկին Գարեգին, Պ. Պ. Շաքերեան, Կիրակոսեան, Տէրվիշեան, Թաշճեան, Նուբեհիբեան, Արթիւրեան, Սէֆէրեան, Մինասեան եւ Պարիկեան: Շքանշան տրուեցաւ նաեւ լիբանանահայ երկու երիտասարդներու՝ Ալեքսան Էբրեկեան եւ Մերոն Զօրէքեան, որոնք Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմի օրերուն, ուրիշ բազմաթիւ երիտասարդներու նման, հայկական թաղամասերու պաշտպանութեան զիրքերու վրայ գտնուած են: Ի դէպ, յիշեալ երկու երիտասարդները, որոնք վերաւորուած էին Լիբանանի դէպքերու ընթացքին, Իսիւ, Քլամարի եւ շրջաններու Հայ Նախկին Ռազմիկներու Միութեան ջանքերուն շնորհիւ ամիսներէ ի վեր կը բուժուին Վիեննայի զինուորական հիւանդանոցը:

Շքանշաններու տուելու թեմէն ետք տեղի ունեցաւ պատշաճ հիւրասիրութիւն: ԵՐՋ. Թ.Պ.Ա.Կ.Թ

մեր նահատակ զրազէտներէն, ինչ որ բարձրագոյն եւ վերջնական լուսագոյն ձեւ մը ըլլալէ դատ, առիթ կուտար որ գեղեցիկ արեւմտահայերէն մը լսենք:

Հանդիպութիւնը փակեց Հայ Առաքեւական Եկեղեցւոյ Գրիգոր Եպս. Կապրոյեան, որ լաւ « Ինձմէ կը խնդրուի փակել Ապրիլեան ոգեկոչումը բայց Ապրիլեան եղեռնը փակում չունի, ուխտի օր է, Հայ ժողովուրդ, եւ մասնաւոր դո՛ւք, պատանիներ, ժպտալ եւ յոյսը մեր ժողովուրդին, ուխտեցէք որ պիտի մնաք միշտ հաւատարիմ այն գաղափարականներուն, որոնց համար զոհուեցանք: Մենք տուած պիտի ըլլանք եթէ չիլի յոյսը կամ մարի լուր մեր ազգին »:

Պահպանելով եւ խմբական Հայր Մերով փակուեցաւ երեկոյթը:

Յայտագիրը կը ներկայացնէր Տիկին Մարի Յովսէփեան:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԽՕՍԷՔ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼԵՌՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ ԲԱ ՍԱ ԽԻՂՃ Է...

Այդպէս բնութեան ետեւից հասնում էին լեռան ուր: Լեռը քարքարոտ էր, դազալի ձիւնեղէն պսակ, քամու եւ զինուորների զմահածոյքին: Մէկը չկա - բողբոջաւ արկղը իջեցնել ուսից, վայր պեց քարերի մէջ: Օնրաչին ծիծաղեց բարի մարդու հաճոյքով, ասորճանակի փողն ուղղեց դէպի նա: Հայը ծառու եղաւ դէպի օնրաչին, փորձեց նրան պոկել ձիւն թամբից, սակայն թուրքը հասցրեց կրա-

կել նրա ճակատին: Հայն ընկաւ... օնրաչին քրքշայ հաճոյքից: Զիլ Զաքարը երանի տուեց ընկած արեւնակցին: Որդաի էր, թուաւ մարդասպանին խեղդելու... նա իր մէջ ուժ գտաւ: Նա համոզուեց որ ինքը անպայման կը ստանկացնի այս օնրաչուն: Եւ միթէ միայն նրան:

Գիշերը բահեր ու ջրունքներ բերին: Մի գերմանացի սպայ չափումներ արեց, լեռան կողի երկարութեամբ բիհրեր խփել տուեց ու Հայերին հրամայեց խրամատներ փորել:

Զոռեցին լեռան լանջով, սկսեցին ձեղքել հողը: Զիլ Զաքարը Մարզսին ասաց. — Մեր գերեզմաններն են փորում: Մարզիսը ջրունքը հարուածում էր կոշտ հողին, հետեւ: Փափաղը նրա փորած հողը բահով հանում էր փոսից, թումբ անում: Նրա օրորոցի խաչն իր շղթայով կախուած էր վզից, դա դուրս էր ընկել վերնաշապիկի օձիքից: Գերմանացին նրկատեց խաչը, բռնեց շղթան եւ ուժգին քաշելով պոկեց: — Ոսկի՞ է, — թուրքերէն հարցրեց Փափաղին: — Այո, աղա, — հեւաց Փափաղը, —

օրորոցի խաչն է: — Լաւ է, օնրաչին չի նկատել, այլպէս ճանկը կ'ընկնէր: Գերմանացին գնաց, հետը տանելով Փափաղի խաչը: Այսպէս անցան երկու օր, յետոյ երկու ցերեկ ու երկու դիշեր էլ: Մի երեկոյ օնրաչին Հայերին շարք կանգնեցրեց, ապա տասից մէկին հանեց շարքից: Նրանց քշեցին դէպի ձորի խորքը: Ասացին, թէ այնտեղ պիտի հող փորեն: Դէ, միեւնոյն է, ուր ուզում են տանեն, այս երկրի, այս Հայաստանի հողը ամէն տեղ կոշտ է ու քարքարոտ: Միւս օրը Զիլ Զաքարը նկատեց, որ ձորի վրայ գիշանգներ են պալաւում: Քաշեց Մարզսի թեւը: — Տարածներին ջարդել են: Օնրաչին, որ պառկել էր մէջքը քարի յենած, հէնց պառկած տեղից հրացանն ուղղեց անգղները երամի վրայ: Երկար նշան բռնեց ու կրակեց: Բայց գնդակը չկաւաւ ծանր-ծանր օրորուող սեւ դան - գտածին: — Ես Ալլահ, քայթառե՛լ եմ, — գոռաց օնրաչին ու նորից կրակեց: Այս անգամ եւս վրիպեց: Օնրաչին գազազեց անասելի, տեղից վեր թռաւ ու նշան բռնեց փոսի մէջ հող փորող Մարզսին... Սա ընկաւ Փափաղի

տաքերի տակ, ձեւքը տարաւ քար վերցնելու, սակայն խեղդուեց սեփական արեան մէջ:

Փափաղը կրծում էր, Զիլ Զաքարի հոգին: — Մեռած Սարգիսը ինձ սպանում է, մի ճար արա:

Կռանում էր փոսի մէջ, ոռնում խեղդուելով: — Տէ՛ր իմ, լսո՛ւմ ես ինձ, այնպէս աւրա, որ այս օնրաչին հէնց հիմա սատկի, կայծակով սպանի նրան: Սպանի՛ր, ոչընչացրո՛ւ: Տէ՛ր իմ, չէ՞ որ դու նման բան կարող ես անել, դու ամենազօր ես, Տէ՛ր իմ: Դու փրկի՛ր ինձ, Տէ՛ր իմ Աստուած, ինձ ողջ պահիր: Ես շատ եմ ուզում ապրել. ես հաւատում եմ, քեզ, ողորմա՛ծ Աստուած: Լսի՛ր, լսի՛ր, աղերսանքս, լսի՛ր, լսի՛ր, Տէ՛ր իմ, ամենակարող Տէ՛ր իմ: Լսի՛ր, լսի՛ր...

ՍԵՐՈ ԽԱՆՁԱԴԵԱՆ (59 - Շաբ.)

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱԱԿԻ

Լին՝ Ողբացեալ Սահակ Կէնճեանի անակնկալ եւ կսկծալի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպատկի եղանակով հետեւեալ նուէրները, իր այնքան սիրած «Յառաջ» թարգմանման։

- Տէր եւ Տիկին Ս. Կէնճեան,
Տէր եւ Տիկին Ալլէր Սիմոն,
Տէր եւ Տիկին Յ. Հարէշեան,
Տէր եւ Տիկին Պ. Թորիկեան հարեւրական Ֆրանք:
Պաշտօնի կարգ մը ընկերուհիներ 130 Փ.
Տէր եւ Տիկին Յ. Յակոբեան, իրենց ընկերակից յիշատակին 50 Փր.:
Տիկին Մ. Թաղարեան 50 Փր.:

« Յ Ա Ռ Ա Տ » Ի

ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՐՏԻՅԻ. — Տարօնի Հայրենակցական Միութիւնը կը նուիրէ 500 Փր. «Յառաջ» թարգմանման:

×

ՄԱՐՏԻՅԻ. — Պ. Գալոյեան 20 Փր.:

×

ՎԱԼԱՆՍ. — Յ. Մաղաբեան 50 Փր. կը կը նուիրէ Շ. ի յիշատակին:

ՅԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Լին՝ Սր. Կապ. Սալի Լիոնի մասնաճիւղը իր սրտազին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկերուհիներ Մարի, Տէր եւ Տիկին Անժէլ Կէնճեաններու, Հոփսիմէ Շատէքի եւ ընտանեկան պարագաներուն, իրենց ամուսնոյն, եղբոր եւ ազգականին, ողբացեալ Սահակ Կէնճեանի անակնկալ եւ կսկծալի մահուան առթիւ:

×

Այս առթիւ շնորհակալութեամբ ստացած է փոխան ծաղկեպատկի հետեւեալ նուէրները. — Տիկ. Ա. Ֆելլաճեան, Տիկ. Մ. Պասմաճեան, Տիկ. Դաւիթեան 100-ական Փր., Տիկ. Մ. Թաղարեան, Տիկ. Մ. Տիւրքմէճեան, Տիկ. Ժ. Ներկիզեան, Տէր եւ Տիկ. Ալլէր Սիմոն, Տէր եւ Տիկ. Ժ. Ծառուկեան, Տէր եւ Տիկ. Ն. Պետրոսեան 50ական Փր.:

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ 50ԴԴ ՏԱՐԵԿԱՐԳԻՆ ԱՌԻԻ

Նախկին Հայ Արիները, Արեւոյնները, խմբապետները եւ խմբապետուհիները կազմակերպած են երեկոյեան ճաշ մը, երկուշաբթի, Մայիս 8, երեկոյեան ժամը 8ին, Նանցի սրահներուն մէջ՝ 5 Ալլընի Ռէյլ:

Ճաշագին 70 Փր.

Կը հրաւիրուին փափաքող նախկին անդամները եւ անդամուհիները իրենց ամուսնին կամ կնոջ հետ:

Արձանագրութեան համար հեռագրային շտապով — 878-69-79 — 577-13-11 — 589-20-48

ՄԱՐՏԻՅԵԼԻ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE DE MARSEILLE 12-14 Rue St. Bazile

ՄԵԾ ՀԱՅԿԵՐՈՅԹ

Տան բացման 2րդ տարեդարձին առթիւ էր նախագահէ՝ ՍՏԵՓԱՆ ՎԱՀԱՆԵԱՆ

Շաբաթ, Մայիս 6ին ժամը 20-30ին վասպուրակախ սրահին մէջ նուագ, երգ, հաճելի եւ հայրենաշունչ մթնոլորտ:

Տեղերը սահմանափակ ըլլալով նանխօրօք դիմել հետեւեալ անձերուն

- Զ. Միլտոնեան հեռ. 90-90-10
Հ. Շալճեան հեռ. 66-18-80
Ա. Վարդանեան հեռ. 51-29-90
Ա. Պողոսեան հեռ. 93-59-04
եւ Մշակոյթի Տան հեռ. 50-15-09

ՀԱՄԱՐՁՈՒՄ

Հինգշաբթի, Մայիս 4ին, առաւօտեան ժամը 10ին պատարագ, Լիոնի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ, Համբարձման տօնին առթիւ:

ՆԱՍՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Լիոնի Հայ Առաք. եկեղ. Ազգ. Միութեան վարչութեան դաշտահանդէսը կիրակի Յունիս 11ին, Շափոնոսթի Միսիոն Աֆրիքէն դաշտին վրայ:

40e anniversaire U.J.A. Alfortville

Grand Bal

Samedi 6 Mai de 21 h. à l'aube SALLE LEO LAGRANGE (PLACE CARNOT) ALFORTVILLE

AVEC THE ARMENIAN'S SUNSHINE

LES GAIDZAG — LES ARTANAK LE GROUPE CAUCASE — L'ENSEMBLE ANI

Retenez vos tables: CAFE PHILIPPE 375-61-35 IANTEX TISSUS 236-62-34 MARYFLOR 233-45-06 ETS MICHELE 378-09-66

60ème ANNIVERSAIRE INDEPENDANCE DE L'ARMENIE le 28 Mai 1918

Dimanche 7 Mai à 15 heures le NOR SEROUND organise

L'AUDITORIUM MAURICE RAVEL (Centre Commercial de la Part-Dieu Lyon) UN

Grand Gala de Danses et Chants Folkloriques Arméniens

avec l'Ensemble « NAVASART » de Paris (60 exécutants) et le Duo « HARTAR » du Liban (Harout et Vikèn)

Հ. Բ. Ը. Մ. - ՎԱԼԱՆՍ

Հ. Բ. Ը. Միութեան վարչութեան մասնաճիւղի վարչութիւնն ու Տիկնանց Օժանդակ Յանձնախումբը հաճոյքով կը տեղեկացնեն վարչանի Հայութեան թէ Մայիս 3էն սկսեալ եւ Հիւսիսեան սրահը բաց է 2րդ օրը սկսած, 15 օրը անգամ մը, ժամը 15էն 18:

Արդ, սիրով կը հրաւիրուի դաղութը անխտիր, օգտուելու սոյն ձեռնարկէն, որուն հիմնական նպատակն է ընտանեկան ջերմ մթնոլորտի մը մէջ, հաճելի ժամանց հայթայթել մեր հայրենակիցներուն, զանազան զբաղումներով, ընթերցանութեամբ, եւն., եւն.:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապ. Սալի Փարիզի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Փետր. 11ի իր պարահանդէսին առթիւ զանազան նուէրներ. — Տէր եւ Տիկ. Երամանէ, Վիրժինի — Միւթէվէլեան Հաստառութեան, Տէր եւ Տիկ. Յովսէփեանէ ինչպէս նաեւ Անի Աճէմեանէ, Սեդա Հրաշեանէ 50ական Փրանք, Տէր եւ Տիկն Կարպիս Յակոբեան, Ողջ Գալուստեանի մահուան առթիւ 100 Փր., Տիկն Տիւրքմէ Սէրէնիլեանէ Յարութիւն Սէրէնիլեանի ի յիշատակ 100 Փր.:

×

Կապ. Սալի Պուլի. Օտտոյի մասնաճիւղը ստացած է. — Տէր եւ Տիկն Լեան ձնտոյեան՝ իրենց զաւկի պատկին առթիւ 80 Փր. Տիկ. Գայանէ Գարիկեանի ջանասունքին առթիւ Գարիկեան, Յակոբեան, Ճէզլէճեան եւ Սաղոյը ընտանիք 100, այլի Տիկն Ա. Սուքիասեան 30, Տիկ. Մանանոյ Սողիկեանի թաղման առթիւ Պ. Ս. Հայրապետեան եւ Սարգիս Գուլումճեան 20 եւ զպրոցին 30, այլի Տիկ. Փ. Արմաղանեան 20, այլի Տիկ. Օ. Կոնոյեան, Տէր եւ Տիկ. Ա. Կօթիէ 100-ական, Օր. Աղանի Սողիկեան իր մօր մահուան առթիւ 100, Պ. Հայրապետեանի ջանասունքին առթիւ այլի Տնտու Պօղոսեան, այլի Արմաղանեան 10ական, այլի Տիկ. Ներսիսեան Սիմոնեան 20, Պր. Պաշտառեան 50, Ս. Էջմէշեանի թաղման առթիւ Հայրապետեան ընտանիք 20 եւ 20 զպրոցին, Տիկ. Աննա Գէորգեանի թաղման առթիւ Պր. Նշան Քեհեան 50 Փր.:

Imprime sur les presses DU JOURNAL «HARATCH» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris Commission Paritaire : N° 55935

Voyages en ARMENIE

EREVAN

ET EXTENSIONS A MOSCOU ET TBILISI ET LENINGRAD DEPARTS CHAQUE MOIS : 11 jours — 13 jours et 15 jours

A partir de 2680 Fr. comprenant le séjour en hôtel de 1ère catégorie, en pension complète, le transport aérien, les excursions et la visite des villes Demandez le programme détaillé à des spécialistes sur les voyages en Arménie depuis plus de 12 ans.

N'hésitez pas à nous consulter.

A PARIS MONDOTOURS OCIVEP 2, Rue de Sèze 75009 Paris Tél. : 073.30.64 073.32.64 266.50.12 M. BAGHDASSARIAN LEVON

A LYON sevan voyages 50, Cours de la Liberté 69003 Lyon Tél. : 60.13.66 M. SARKISSIAN VAROUJAN

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ

ՅՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀՅՈՒՍՏԵՍԻԼԷՆ

Շաբաթ, Մայիս 6, ժամը 13-30ին Թէ-Էֆ 1ի վրայ Սերժ Գոֆմանի « Լէ Միւզիկէն տիւ Սուառ » ի բաժինը Սիփաւան-Կոմիտաս երգչախումբին յատկացուած է:

Ժապաւէնին արձանագրութիւնը տեղի ունեցաւ Կոնէսի (95) ԺԲ. դարու եկեղեցիին մէջ, ղեկավարութեամբ ԿԱՐՊՈՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ

Մեներգներու բաժին. — Թէրէզ Բէլէնեան — Մկրտիչ Պողոսեան, — Ռընէ Մարթայեան — Ժիլպէր Զիբսեան

Յայտագիր հորիւրդ խորին — Մեծացուցէ — Ամէն եղիցի — Կալի երգ — Լուսնակն անոյշ — Նազանի երգը — Հոպսիլեա

LA CHORALE SIPAN-KOMITAS

à la Télévision Française sur T. F. 1 Le Samedi 6 Mai à 13 h. 30 l'Emission de SERGE KAUFFMANN « Les Musiciens du Soir » réalisée par ROLAND COSTA est consacrée à la chorale SIPAN-KOMITAS Cet enregistrement a eu lieu en l'église de GONESSE (datant du 12e siècle) sous la direction de GARBIS APRIKIAN Solistes : Mlle Thérèse Ketchadjian — Mr Megueritch Boghossian — Mr René Martayan — Mr. Gilbert Zipci Programme : Khorour Khorin — Médzazoustzé — Amen Yéghitzi — Gali yerik — Lousnag anouch — Nazani yare — Hobbina